

Opis predmeta

Svrha je Katoličkoga vjeronauka u školi omogućiti učenicima sustavno, postupno i što cjelovitije upoznavanje, produbljivanje i usvajanje kršćanskoga nauka i katoličke vjere radi ostvarivanja evanđeoskog poziva na svetost i postignuća pune općeljudske, moralne i kršćanske zrelosti. Učenicima se omogućuje da dublje, istinito i sigurno upoznaju Kristovu osobu i cjelovitost njegova spasenjskoga navještaja, da svjesno, slobodno i odgovorno, na osobnoj i zajedničkoj razini, dublje upoznaju katoličku vjeru u njezinu učenje, slavljenju i življenju, da steknu znanje i razumijevanje njezinih evanđeoskih temelja i katoličkoga nauka, odnosa i nauka Katoličke Crkve prema drugim konfesijama, religijama i svjetonazorima.

Katolički vjeronauk jednako tako učenicima omogućuje poznavanje povijesnoga hoda, djelovanja i utjecaja Katoličke Crkve na izgradnju ljudskoga društva i kulture i njezina doprinosa razvoju i napretku hrvatskoga i europskih naroda u kulturi, znanosti i školstvu, umjetnosti i graditeljstvu. On time pridonosi cjelovitom odgoju i obrazovanju učenika u školi i ima svoje crkveno-teološko, antropološko-pedagoško, povijesno-kulturno i didaktičko-metodičko obilježje, mjesto i zadaću u hrvatskome školskom odgojno-obrazovnom sustavu i kurikulumu.

Katolički vjeronauk u školi ima konfesionalno obilježje i usmjerenje. Kao školski predmet on sustavno posreduje, promišlja i tumači kršćansku Objavu i nauk Katoličke Crkve. Zasniva se na autonomiji znanstveno-teološkoga istraživanja i autentičnoga crkvenog priopćavanja kršćanske vjere i govora o Bogu na temelju razuma i Objave. On na teološkom i odgojnom planu ostvaruje vjernost Bogu i vjernost čovjeku. Vjernost Bogu događa se u istinitom i sigurnom upoznavanju i tumačenju cjelovitosti kršćanske Objave, evanđeoskoga navještaja i nauka Katoličke Crkve, njezine sakramentalne i povijesne stvarnosti i poslanja. Katolički vjeronauk stoga se po svom temeljnom sadržaju, odgojnoj i obrazovnoj zadaći, usredotočuje na osobu Isusa Krista u otajstvu Trojstvenoga Boga: Oca, Sina i Duha Svetoga, na središnje događaje povijesti spasenja i osobito na Kristovo spasenjsko i otkupiteljsko djelo u okviru cjelovitog nauka Katoličke Crkve.

Katolički vjeronauk ekumenski je i dijaloški vrlo otvoren po svom odgojno-obrazovnom pristupu, sadržajima i ciljevima. Zadaća mu je učenike odgajati za istinski ekumenizam i poštovanje prema pripadnicima drugih kršćanskih Crkva i zajednica te za iskreni dijalog i suživot s pripadnicima različitih religija i svjetonazora, poštujući njihova uvjerenja, stavove i tradicije.

Suvremena škola zahtijeva cjeloviti odgoj učenika i ostvarenje svih njegovih intelektualnih, moralnih i duhovnih potencijala. Katolički vjeronauk pridonosi općim ciljevima demokratske i humane škole, pogotovo što cjeloviti odgoj ljudske osobe promatra u svjetlu kršćanske antropologije i čovjeka koji je Božja slika, savršeno ostvarena u Isusu Kristu. Na tim se izvorima

nadahnuju sadržaji i ciljevi Katoličkoga vjeronauka koji pridonose izgradnji i poštovanju čovjekova dostojanstva, njegove duhovno-religiozne, etičke i moralne svijesti, objektivnoga kritičkog pristupa prema životu pred pojavama i izazovima suvremenoga svijeta i društva.

Vjeronauk u isto vrijeme njeguje interdisciplinarni dijalog i međupredmetnu suradnju s drugim nastavnim predmetima unutar društveno-humanističkoga i drugih odgojno-obrazovnih područja. Kako su vjeronaučni sadržaji povezani gotovo sa svim područjima znanja, ti sadržaji učenicima postaju važan interpretacijski ključ za razumijevanje ne samo religijskih sadržaja nego i razumijevanje cjelokupne stvarnosti.

Katolički vjeronauk pripada društveno humanističkom odgojnom obrazovnom području.

Katolički vjeronauk učenicima želi omogućiti potpunije poznavanje i vrjednovanje čovjeka i svijeta, različitih povijesnih izvora i područja života te bogatstvo kršćanskih iskustava, izražavanja i djelovanja koji pridonose općem dobru čovjeka i ljudske zajednice.

Vjernost čovjeku sadržajno se i odgojno usredotočuje na čovjeka kao Božje stvorenje i Božju sliku, na njegova temeljna pitanja i iskustva o smislu života i vlastitoga postojanja. Te činjenice obvezuju poznavanje i vrjednovanje povijesno-kulturne i egzistencijalne stvarnosti, napose općih etičkih i moralnih izazova i problema suvremenoga čovjeka i društva, pa Katolički vjeronauk učenicima želi omogućiti potpunije poznavanje i vrjednovanje čovjeka i svijeta, različitih povijesnih izvora i područja života te bogatstvo kršćanskih iskustava, izražavanja i djelovanja koji pridonose općem dobru čovjeka i ljudske zajednice.

Katolički vjeronauk u školi redovni je i obvezni nastavni predmet za učenike čiji ga roditelji ili skrbnici slobodno izaberu, izvodi se dva sata tjedno u okviru redovne nastave, pod jednakim uvjetima kao i ostali obvezni nastavni predmeti u školi osim prvog razreda osnovne škole i svih razreda gimnazije u kojima se izvodi u trajanju od jednog sata tjedno. Katolički vjeronauk se poučava tijekom svih odgojno-obrazovnih ciklusa.

Ciljevi učenja i podučavanja predmeta

Katolički vjeronauk treba omogućiti da svaki učenik:

- razvije sposobnost postavljanja pitanja o Bogu, čovjeku, svijetu, smislu i vrijednostima života, etičkim i moralnim normama ljudskoga djelovanja te sposobnosti smislenoga predstavljanja i objašnjavanja odgovora koji na ta pitanja dolaze iz razuma, Objave i vjere Katoličke Crkve
- upozna i razumije kršćansku religiju i katoličku vjeru te temeljne istine vjere u svjetlu cjelovitoga nauka Katoličke Crkve
- poznaje sadržaj i osnovnu strukturu Biblije i temeljna obilježja kršćanske Objave i povijesti spasenja, da razumije značenje Božje riječi u Bibliji i crkvenom naviještanju te argumentirano raspravlja i vrjednuje njezin utjecaj na povijest čovječanstva, ljudsku kulturu i konkretan život
- pronalazi vlastiti put izgradnje života i odgovornoga moralnog djelovanja prema kršćanskoj poruci i katoličkoj vjeri te postane sposoban artikulirati, graditi i vrjednovati život iz te vjerske i katoličke perspektive
- upozna i vrjednuje sakramente, liturgijska i crkvena slavlja te molitvu kao duhovnu snagu i duhovno-vjernički način pripadništva i života, zajedništva i slavlja u Katoličkoj Crkvi
- poznaje temeljne događaje povijesti i tradicije Katoličke Crkve i shvaća njezinu sakramentalnu stvarnost, razumije da je ona zajednica Kristovih vjernika, nositeljica Objave Božje i navjestiteljica Radosne vijesti spasenja za sve ljude
- shvati da je pripadnost Katoličkoj Crkvi, u okviru konkretne crkvene zajednice, poziv na svjesno i odgovorno kršćansko djelovanje i vladanje u Crkvi i u društvu
- poznaje temeljna obilježja različitih religija, konfesija i svjetonazora te promiče razumijevanje i poštovanje drukčijih razmišljanja, stavova, tradicija i životnih odluka
- poznaje i vrednuje ulogu i doprinos kršćanstva, osobito Katoličke Crkve u kulturnome, obrazovnome, znanstvenome i gospodarskome razvoju i napretku hrvatskoga društva i zapadne civilizacije u prošlosti i sadašnjosti, izgrađujući pritom vlastiti stav odgovornosti, poduzetnosti, sudioništva i solidarne humanosti u nastojanju oko izgradnje »civilizacije ljubavi«
- razvije religijsku i vjersku pismenost i komunikacijsku kompetenciju da bi se osnažio u suočavanju s različitim životnim situacijama kako bi kritički i kreativno mogao promišljati te argumentirano obrazlagati važnost osobnoga odgovornog djelovanja u Crkvi i društvu.

Oblasna struktura

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A

Katolički je vjeronauk mjesto koje omogućava učeniku pronaći odgovore na pitanja o izvoru i smislu vlastitoga života. Uz to, on stvara prostor u kojem učenik može upoznati Boga koji je početak i stvoritelj svega stvorenoga. Po Isusu Kristu, utjelovljenome Sinu Božjemu, učeniku se nudi mogućnost učenja, ali i prihvaćanja spasenjskih Kristovih djela kao trajnoga znaka ljubavi Božje prema čovjeku. Razmišljajući nad biblijskim tekstovima i tumačeći svjedočanstva tradicije Katoličke Crkve, učenik može iskusiti Božji interes za čovjeka, posebno vidljiv i u današnjoj zadaći naviještanja kraljevstva Božjega. To je naviještanje najprije zadaća cijele Crkve, zajednice vjernika koja učenika potiče na otvorenost prema drugome, zajedništvo s Njim i zajedničko djelovanje prema svijetu i prirodi iz perspektive kršćanske vjere. Uz to, bit će važno tumačiti poruku Isusa Krista o kraljevstvu Božjemu kao poruku o razumijevanju i življenju uspješnoga života iz perspektive kršćanske vjere što će od učenika zahtijevati i sučeljavanje s različitim ponudama smisla i vrijednosti društva i kulture u kojoj žive. Na pitanja, dakle, o smislu života, smrti, patnje, ljubavi, nade, budućnosti, vječnosti učenici dobivaju odgovore utemeljene na katoličkome nauku o stvaranju čovjeka te njegovu otkupljenju. Svijet se, u tome smislu, shvaća kao konkretno mjesto susreta Boga i čovjeka te je u učenikovim očima znak ljubavi Božje prema čovjeku koja će od njega zahtijevati odgovor i u brizi za stvorenim. Osim što učenik upoznaje odgovore koje daje katolička vjera, omogućeno mu je razumijevanje svijeta i čovjeka na temelju drugih religija i uvjerenja. Sve to služi stalnome razvoju vlastite vjere, ali i prihvaćanju onih koji temelje života čovjeka i svijeta vide iz neke druge religijske ili filozofijske perspektive. Promišljajući, dakle, i istražujući osobna egzistencijalna pitanja, učenik razvija duhovnu dimenziju, svoj unutarnji život te uči razumjeti značenja spasenjskih i otkupiteljskih čina Božjih prema čovjeku.

Katolički vjeronauk pomaže učeniku shvatiti da je Riječ Božja najprije Isus Krist, objavljeni i utjelovljeni Sin Božji, koji je s Ocem, u zajedništvu s Duhom Svetim, od početka stvaranja svijeta i čovjeka bio jedno. Učenik je u mogućnosti, shvaćajući otajstvo Božje objave čovjeku po Sinu, učiti da postoji i biblijska objava. Novost te biblijske objave sadržana je u činjenici da Bog govori ljudima po ljudima koji su nadahnuti Duhom Svetim. Upravo zbog tog nadahnuća, premda se služi jezikom čovjeka različitih vremena i povijesnih epoha, Bog sam govori u pismima. Tako smijemo reći: kao što je Riječ Božja postala tijelo po Duhu Svetomu u krilu Djevice Marije, *Sveto pismo* rađa se u krilu Crkve po djelovanju istoga Duha. Djeca i učenici upoznaju *Bibliju* kao knjigu kršćana te shvaćaju i tumače njezino značenje za kršćanstvo i Katoličku Crkvu. U *Starome zavjetu* pred učenike se stavlja »ljubavna pripovijest« između Boga i židovskoga naroda dok će im *Novi Zavjet* donijeti navještaj o kraljevstvu Božjemu, spasenjskim Kristovim djelima te njegovoj smrti i uskrsnuću. Sučeljavanje s tim biblijskim tekstovima pomaže učenicima vlastiti život povezati s Riječju Božjom. Učenik po pismima, dakle, upoznaje temelje kršćanske objave, vjere i života Crkve. Upoznaje Isusa Krista kao Sina Božjega, navjestitelja Radosne vijesti. Promišlja i otvara se njegovom životu i poruci. Upoznaje temeljne istine katoličke vjere. U životima velikih biblijskih osoba, muškaraca i žena, ali i onih koji se u biblijskim spisima pojavljuju kao oni koji su se odrekli prijateljstva s Bogom, učenik može pronaći vlastita nadahnuća za život, ali i utjehu u teškim trenucima. U svjetlu temeljnih kršćanskih sadržaja promišlja i izgrađuje svoj vjerski i kulturni identitet, bira vrijednosti koje mu mogu donijeti spas, uči se odnositi prema sebi, drugima i svemu što ga okružuje. Odgovorno prosuđuje vlastiti život i različite probleme, nade i tjeskobe društva i svijeta u duhu Evanđelja i vjere Crkve. Upoznaje i istražuje *Bibliju* kao nadahnutu knjigu koja progovara o problemima, ali i radostima čovjeka. Rad s biblijskim tekstovima učeniku pruža mogućnost da najvažnija suvremena ljudska iskustva osvijetli biblijskim značenjem te da prepozna temeljna životna pitanja na koja *Biblija* daje odgovore protkane vjerom. Uz to, učenik upoznaje različita mjesta na kojima i u kojima živi Riječ Božja: liturgija Crkve, sakramenti, molitva, obiteljski život i drugo.

Učenicima se na početku njihova obrazovanja omogućuje upoznavanje značenja pravila i zapovijedi za sebe te za dobar suživot s drugima. Iskusiće u njima znakove koji će im pomoći u usmjeravanju vlastitoga života te postupnom preuzimanju odgovornosti za svoje čine i za život u zajednici. Sve će to moći iskusiti na izabranim biblijskim tekstovima, a posebno u radosnoj vijesti Evanđelja koje čini učenika slobodnim te ga upućuje na stalnu spremnost Božju opraštati čovjeku. Učenici, uz biblijske tekstove, nadahnuće za prihvaćanje »evanđeoskih savjeta« pronalaze i u osobama koje su živjele prema tim pravilima te upoznaju konkretne modele odgoja za dobro, pravedno i istinito. Takav je pristup važan kako bi od početka školovanja, pa i nadalje, učenik mogao razabrati da su kršćanska pravila, vrednote vrijednosti, konkretno moral, nešto što je duboko ukorijenjeno u život čovjeka, to jest da je moral konstitutivna dimenzija čovjekova života kao Božjega stvorenja. Kršćanski moral tako naznačuje stalni odnos Boga Stvoritelja i stvorenja te konačnoga pomirenja u odnosu Otkupitelja i čovjeka kao novoga stvorenja. Sukladno razvoju učenika i njegovu interesu, u ovoj se domeni razrađuju i nude tumačenja o mnogim suvremenim »slobodama« čovjeka koje su nerijetko i ozakonjene, a nisu u skladu s moralom Katoličke Crkve. Tako će učenici učiti, tumačiti te prihvatiti, iz perspektive stvorenoga, oslobođenoga i otkupljenoga čovjeka, vrijednosti života od začeca do prirodne smrti kao i druge teme o kojima su pozvani razmišljati. Pred učenike će se transparentno staviti misli onih koji o određenim moralnim ili etičkim pitanjima imaju drukčije mišljenje od Katoličke Crkve, neovisno radilo se o etičkim pitanjima (abortus, rodna ideologija, pitanje istospolnih zajednica i drugo) ili kada je riječ o gospodarstvu i javnoj politici (pitanje korupcije, nepravedne podjele dobara, siromaštvo i drugo), ali će se pomno paziti da se učeniku jasno predoče istine kršćanske vjere na temelju kršćanskoga, odnosno katoličkoga morala. Promišljajući o različitim religijskim i moralnim pitanjima, učenik izgrađuje kritički odnos prema životu i svijetu, zauzima argumentirane stavove s obzirom na različita moralna pitanja i dvojbe, istražuje načine kako stvoriti pravednije, solidarnije i tolerantnije društvo u skladu s kršćanskim odgovorima na moralna pitanja. Konačno, učenik će biti svjestan izazova različitih sloboda i prisila današnjega svijeta i kulture života te će biti osposobljen za etično utemeljene prosudbe i solidarno djelovanje na temelju proročke i oslobađajuće moći kršćanske poruke koja je objavljena u Isusu Kristu.

Već su crkveni oci u povijesti govorili da je čitav svijet čovjeku teologija. Zbog toga Katolički vjeronauk, kao crkvena stvarnost u školskom sustavu, želi proučavati i tumačiti svijet iz kršćanske perspektive. No, ne samo to. On je mjesto u kojemu se pred učenika stavlja mogućnost shvaćanja, tumačenja te djelovanja Crkve u svijetu. Pod pojmom svijet podrazumijevamo ovdje stvarnost u kojoj Crkva živi i djeluje. Misli se na stvarnost s vjerskoga, odnosno religijskoga, kulturnoga i umjetničkoga te društvenoga stajališta. Na početku školovanja učenik će tako upoznavati svoje vlastito mjesto u svijetu, u obitelji te vjerskoj zajednici kojoj pripada i koja izgrađuje njegov vlastiti identitet. Slijedom njegova razvoja, on će biti pozvan razumijevati, analizirati te se odgovorno ophoditi prema povijesnim i sadašnjim ulogama Crkve na svjetskoj, europskoj, ali i na nacionalnoj razini. Učenik će u tom smislu primijetiti i razumjeti kako je kršćanstvo kao religija utjecalo na hrvatsko društvo, njegovu povijest i sadašnjost, njegov jezik, kulturu i umjetnost te na tradiciju koja je do danas sačuvala kršćanske vrijednosti kao bitni element života na ovim prostorima. Učenik će također istraživati utjecaj različitih religija, ali i drugih društvenih i kulturnih ideja koje su utjecale na hrvatsko društvo. Te će ideje uvijek dovoditi u vezu ili će ih kritički tumačiti iz perspektive kršćanskoga djelovanja Crkve. Istraživati mjesto i ulogu kršćanstva, ali i religije općenito kao prafenomena ljudske civilizacije u suvremenome društvu, bit će isto tako zadaća učenika. Takvo istraživanje vodit će učenika prema razumijevanju međusobne ovisnosti društva i religije s jedne strane te će, s druge strane, učenik biti u mogućnosti stvoriti preduvjete potrebne za argumentiranu interpretaciju kulturnih izričaja povezanih s različitim religijskim predajama, osobito, pak, s kršćanskom tradicijom. Tako će učenik steći iskustvo proučavanja i istraživanja konkretnih ostvarenja u povijesti Crkve, ali i ostvarenja u području umjetnosti, književnosti, znanosti, filozofije, etike, tehnike, običaja, prava, narodnih običaja itd. Na taj će način učenik otkrivati povezanost evanđelja i kulture, tj. utjecaj evanđelja ne samo na našu povijest i sadašnjost, nego i utjecaj kršćanstva općenito na suvremenu Europu. Velika imena hrvatske kulturne i umjetničke baštine, kao i ona iz povijesti i sadašnjosti Katoličke Crkve, pružat će učeniku mogućnost konkretnoga uvida neodvojivosti Crkve i društva na našem, ali i na širem europskom i svjetskom području. Posebno će mjesto u tom smislu zauzimati povijesna i tradicionalna vezanost našega naroda na duboko poštovanje i ljubav prema Blaženoj Djevici Mariji koja je samo jedan od mnogih znakova vjernosti hrvatskoga naroda Bogu i Katoličkoj Crkvi.

Produbljujući spoznaje drugih religija, kultura i svjetonazora, učenik se osposobljava za ekumenski i dijaloški pristup drugima i drukčijima. Takvo poznavanje sadržaja učeniku omogućava čuvanje i razvijanje vlastitoga te upoznavanje i poštovanje tuđega kulturnoga, nacionalnoga i vjerskoga, odnosno religioznoga identiteta. Sve to vodit će učenika prema djelovanju u svijetu u kojemu se nalazi, a kojemu će pristupiti dijakonijski, služeći mu u kršćanskoj perspektivi, te izgrađujući solidarni humanizam prema drugima i, konačno, na taj

način, biti svjedokom Crkve koja živi u svijetu i sa svijetom. Katolički vjeronauk tako omogućuje učeniku da tumači život i svijet kao mjesto iskustva Boga te ga time senzibilizira za sakramentalnost sveukupne stvarnosti u kojoj učenik uči simbolički razmišljati i tumačiti stvarnost oko sebe. Na taj se način učenika potiče i otvara za ono shvaćanje svijeta i života kojemu čin i milost sakramenata, stalne Božje aktualne suradnje s čovjekom, daje novi i jedinstveni smisao.

Odgojno-obrazovni nivo i razred

- Osnovno
- 1

Godine učenja i podučavanja predmeta: 1

A Čovjek i svijet u
Božjemu naumu

[A.11](#)

[A.12](#)

[A.13](#)

B Riječ Božja i vjera Crkve
u životu kršćana

[B.11](#)

[B.12](#)

[B.13](#)

C Kršćanska ljubav i
moral na djelu

[C.11](#)

[C.12](#)

D Crkva u svijetu

[D.11](#)

[D.12](#)

[D.13](#)

A
Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.1.1

Učenik razvija osjećaj pripadnosti svojoj obitelji, školi i široj okolini u kojoj živi; doživljava školu kao mjesto u kojem se ugodno osjeća, zajedno uči, druži se i igra; osjeća radost zajedništva, poštovanja i pomaganja.

- Učenik otkriva kako svatko ima svoje ime, svoje roditelje i prijatelje.
- Učenik razumijeva različitosti među vršnjacima u skupini i potrebu uzajamnog prihvaćanja.
- Učenik razumijeva kako svako dijete želi biti voljeno u svojoj obitelji, grupi vršnjaka i novoj razrednoj zajednici.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Važnost obitelji u odgoju.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Igra predstavljanja scenskom lutkom; upoznavanje novoga prostora za učenje, igru, odmor; izrada panoa s fotografijama djece; likovno izražavanje o svojoj obitelji; uređenje vjeronaučnog kutića (različiti predmeti i didaktički materijali religioznog sadržaja za rad i igru kroz godinu).

A.1.2

Učenik razvija doživljaj čuđenja i divljenja pred svime što je Bog stvorio; stvara osjećaj zahvalnosti za divni Božji svijet.

- Učenik otkriva i upoznaje ljepotu stvorenoga svijeta i time Božju blizinu i ljepotu života (sunce, zvijezde, biljke, životinje).
- Učenik otkriva kako ljepote prirode govore o dobrom Bogu koji je sve nama darovao.
- Učenik otkriva važnost čuvanja okoliša što nam je Bog darovao.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Bog kao stvoritelj cijeloga svijeta.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Igre promatranja, osluškivanja i uživanja u prirodi; kaširanje i oslikavanje zemaljske kugle; pripovijedanje slikovnice *Stvaranje svijeta* - B. Blažević

A.1.3

Učenik doživljava ljepotu riječi i Bibliju koja pripovijeda o dobrom Bogu; otkriva ljepotu Božje riječi i voli Bibliju, rado čita ilustrirane biblijske priče u Dječjoj Bibliji.

- Učenik otkriva divni svijet slova, riječi i knjige.
- Učenik otkriva da je Biblija divna Božja knjiga koja nam pripovijeda da dobri Bog ljubi sve ljude.
- Učenik prepoznaje znakove Božje ljubavi u slici roditeljske ljubavi.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Biblija je sveta knjiga kršćana.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Obilazak knjižnice, pokazivanje Biblijskih slikovnica i Dječjih Biblija. Izrada vlastitog albuma u koji će unositi svoje crteže tijekom godine.

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.1.1

Učenik otkriva potrebu čuvanja uspomena na svoje pokojne; rado se pomoliti Bogu za svoje pokojne i posjeti njihove grobove na Dušni dan, zapaliti svijeću i izmoliti molitvu.

- Učenik naslućuje kako se u prirodi događaju promjene, buđenje, rast, umiranje; nasluti i otkrivati da u nebu i nakon smrti s Bogom žive dobri ljudi.
- Učenik osjeća potrebu da se moli Isusu za naše drage pokojnike.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Sveci su prijatelji Božji.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Igre sa sjemenkama, njihova sadnja...; pjevanje pjesme: *Sijao Isus*; modeliranje: od sjemenke do drveta; izrađivanje vitraja Božjih prijatelja – svetaca; izrada panoa ili slaganje puzzle sa svecima; ukrašavanje svijeća voštanim folijama.

B.1.2

Učenik otkriva važnost pomaganja siromasima i razvija spremnost pomaganja ljudima u nevolji i svima koji su u našoj okolini potrebni naše pomoći.

- Učenik razumje da u svijetu ima mnogo siromašnih ljudi.
- Učenik otkriva na koji način možemo činiti dobra djela svim ljudima, osobito siromašnima.
- Učenik shvaća da Isus želi da mi pomažemo jedni drugima.
- Učenik poznaje sv. Martina koji je pomagao siromašnima.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Briga za siromašne i potrebite.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Grupni rad - oslikavanje plašta sv. Martina; izrada i ukrašavanje staklenih lampica; zamišljanje i uživljanje u lik sv. Martina; igra uloga u otkrivanju načina kako pomagati potrebnima po primjeru sv. Martina.

B.1.3

Doživjeti Isusa kao dobrog Kralja i rado biti u njegovoj službi; prihvatiti Isusa kao svoga Kralja i rado biti u njegovoj službi brinući se za mir među svojim vršnjacima, u svojoj obitelji i okolini.

- Otkrivati da zemaljski kraljevi vladaju na zemlji i da se trebaju brinuti za mir među ljudima.
- Otkriti Isusa kao jedinoga pravoga i dobrog Kralja koji se brine za sve ljude i čitav svijet, da svima donosi mir i radost.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Isus nam otkiva Kristovo kraljevstvo.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Otkrivati da zemaljski kraljevi vladaju na zemlji i da se trebaju brinuti za mir među ljudima; otkriti Isusa kao jedinoga pravoga i dobrog Kralja koji se brine za sve ljude i čitav svijet, da svima donosi mir i radost.

C
Kršćanska
ljubav i
moral na
djelu

C.1.1

**Učenik osjeća radost iščekivanja
proslave Isusova rođenja;
doživljava Došašće kao vrijeme pripreve
za Božić u kojem na poseban način
činimo dobra djela.**

- Učenik prepoznaje znakova adventske pripreve za Božić (adventski vijenac, pšenica...).
- Učenik otkriva plemenite osjećaje i radosti u iščekivanju Isusova rođenja.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Došašće je priprava za Božić.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izrada i ukrašavanje adventskog kalendara i vijenca; igra - svijeće i labirint: *Svijeće traže svoje mjesto na vijencu*; glazbeno izražavanje - adventske pjesme; izrada svijeća od papir-plastike, imitacijska igra: *Ja sam svijeća*.

C.1.2

**Učenik osjeća i doživljava iskrenu
radost zbog Isusova rođenja i
proslavlja ga u obitelji i školi, u duhu
narodnih božićnih običaja.**

- Učenik upoznaje događaj Isusova rođenja i Isusa, Mariju, Josipa i pastire koji se raduju Isusovu rođenju.
- Učenik osjeća i prepoznaje znakove božićne poruke koju donosi Isus: dobrota, mir i ljubav.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Božić je najradosniji blagdan.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izrada zajedničkih jaslca (jasle, slama, razne figure, ovce itd.); likovno oblikovanje čestitaka za roditelje, pravljenje ukrasa i kićenje bora; glazbeno izražavanje - božićne pjesme, slušanje klasične instrumentalne božićne glazbe; slikovnica *Mali anđeo i zvjezdica* - (V. Štanger Velički)

D
Crkva u
svijetu

D.1.1

Učenik razvija doživljaj sigurnosti, zaštićenosti i povjerenja u Isusa koji nas uvijek prati i čuva (Lk 15, 3-7); doživljava da pripadamo jedni drugima i da je potrebno gajiti uzajamno povjerenje.

- U učeniku se budi osjećaj zaštićenosti, sigurnosti i povjerenja u Isusa koji voli djecu i svakog čovjeka.
- Učenik razvija svijest da se uvijek mogu osloniti na Isusa, u dobru kao i u svim nevoljama i strahovima.
- Učenik otkriva da Bog čuva sve ljude i za njih se brine.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Bog je stvoritelj i zaštitnik svih ljudi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Likovno izražavanje: *Strah*; igra skrivača, labirint; igra i priča u pokretu

D.1.2

Učenik razvija suosjećanje s ljudima u nevolji, potrebu suradnje s bližnjim s ciljem pripadanja i prihvaćenosti od grupe; spremno prihvaća drugog, svog bližnjeg sa svim njegovim različitostima.

- Učenik otkrivati druge pored sebe.
- Učenik uočava razlike i prihvaćati druge kao svoje prijatelje.
- Učenik upoznaje znakove prijateljstva i načine pomaganja drugima poput Milosrdnog Samaritanca (Lk 10, 29-37).

KLJUČNI SADRŽAJI

- Svi smo braća i sestre.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Igre scenskim lutkama različite boje kože; aktivnosti istraživanja: "Po čemu smo slični a po čemu različiti (posebno odnos prema ljudima s posebnim potrebama); pisanje ili crtanje poruka za bolesne: "Ja pomažem drugome"; glazbeno izražavanje - "Ima jedna malena planeta".

D.1.3

Učenik razvija spremnost zahvaljivanja za Isusovu ljubav i žrtvu koju je za nas podnio.

- Učenik naslućuje značenje zajedničkoga druženja uz obiteljski stol.
- Učenik otkriva Isusovu posljednju večeru sa svojim učenicima kao oproštaj i poziv da to uvijek čine kao uspomenu na njegovu ljubav i žrtvu (Lk 22, 14-20).
- Učenik naslućuje da Isus uvijek ostaje s nama. slave svečane blagdane.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Isus je umro za grijeha ljudi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Igre postavljanja stola, svečano okupljanje i blagovanje uz pripovijedanje događaja; igre slovima: "Isus kruh života"; dramatizacija događaja Posljednje večere.

- Osnovno
- 2

Godine učenja i podučavanja predmeta: 2

A Čovjek i svijet u
Božjemu namu

[A.2.1](#)

[A.2.2](#)

B Riječ Božja i vjera Crkve
u životu kršćana

[B.2.1](#)

[B.2.2](#)

[B.2.3](#)

C Kršćanska ljubav i
moral na djelu

[C.2.1](#)

[C.2.2](#)

D Crkva u svijetu

[D.2.1](#)

[D.2.2](#)

[D.2.3](#)

A
Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.2.1

Učenik izražava osnovne doživljaje o sebi i svijetu te pokazuje svoju radost i divljenje prema Bogu i svemu stvorenome.

- Učenik prepoznaje i navodi neka važna životna pitanja o kojima se govori na vjeronauku (npr. o Bogu i njegovoj ljubavi prema ljudima).
- Učenik na pozitivan način izražava osnovne potrebe, želje, emocije i iskustva u odnosu prema svijetu, prema sebi i drugima.
- U prirodi i osobama oko sebe zapaža ljepotu i sklad. Učenik uočava da je život čudesan i da je Božji dar.
- Učenik prepoznaje sebe i druge kao Božju ljubljenu djecu kroz uočavanje kako svatko ima svoje ime, svoje mjesto i svoje posebnosti.
- Učenik izražava stav poštovanja prema ljudima oko sebe.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Životna pitanja o kojima se govori na vjeronauku.
- Život je čudesan i Božji dar.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Pomoću različitih slika ljudskih lica, emotikona ili životnih događaja izražavaju osnovne emocije i želje. U učenika se potiče iskustvo radosti i divljenja te aktivnosti koje izgrađuju radost zajedništva.

Različitima igrama učenici se predstavljaju (mogu se predstaviti pomoću najdraže igračke ili lika iz crtanoga filma, boje...).

Pomoću njima poznatih priča izražavaju iskustva prihvaćanja, radosti, poštovanja.

A.2.2

Učenik prepoznaje da je *Biblija* sveta knjiga za kršćane i da sadrži tekstove važne za život te razumije jednostavnije biblijske pripovijesti.

- Učenik prepričava odabrane biblijske pripovijesti.
- Učenik imenuje najvažnije osobe iz odabranih biblijskih pripovijesti.
- Učenik povezuje vlastita iskustva s iskustvima osoba iz odabranih biblijskih pripovijesti.
- Učenik navodi *Bibliju* kao svetu knjigu kršćana.

KLJUČNI SADRŽAJI

- *Biblija* sveta knjiga kršćana.

Ishodi iz domene OŠ KV A.2.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena: OŠ KV B.2.1., OŠ KV B.2.2., OŠ KV C.2.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izraditi knjiga s naslovom *Biblija*, na prazne stranice učenici crtati događaje koji se nalaze u *Bibliji*. Pjevati pjesmu *Tko stvori*.

B
Riječ Božja i vjera Crkve u životu

B.2.1

Učenik u biblijskim događajima i osobama otkriva Boga kao dobrog

B.2.2

Učenik otkriva i upoznaje Isusa kao prijatelja i prepoznaje njegovo

B.2.3

Učenik izražava svoju ljubav prema Bogu u zahvaljivanju, molitvi i

• Učenik uočava i pripovijeda, pomoću ilustracije, biblijsko izvješće o stvaranju svijeta i prvih ljudi. • Učenik izražava zahvalnost Bogu za dar života. • Učenik u biblijskim događajima i osobama otkriva Božju ljubav. • Učenik prepoznaje znakove Božje dobrote.	• Učenik pripovijeda o Isusu koji pomaže ljudima, posebno siromašnima i potrebitima. • Učenik na temelju biblijskih tekstova otkriva kako Isus poziva ljude da budu njegovi prijatelji. • Učenik prepoznaje u Posljednoj večeri Isusov poziv da se oko njega okupljamo i slavimo spomen njegove ljubavi i žrtve. • Učenik prepoznaje i opisuje Isusovo uskrsnuće kao događaj pobjede života nad smrću.	• Učenik u događaju navještenja otkriva Mariju koja Bogu želi služiti. • Učenik u Kristovu rođenju otkriva Božju blizinu i poruku ljudima. • Učenik opisuje došašće i Božić kao vrijeme radosnoga iščekivanja i rođenja Isusa Krista. • Učenik izgovara molitve <i>Očenaš</i>, <i>Zdravo Marijo</i>, <i>Slava Ocu</i>, <i>Anđele čuvaru</i>, zna se prekriziti. • Učenik navodi načine kojima ljudi izražavaju svoju vjeru i zahvalnost Bogu: obiteljska molitva, nedjeljna misa, pobožnosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Stvaranje svijeta i čovjeka.
- Post 1,27 i Ps 139 i ostali tekstovi prilagođeni uzrastu učenika.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Prilagođeni biblijski tekstovi: Posljednja večera, Isusovo uskrsnuće.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Došašće, Božić, molitve, zahvalnost.
- Biblijski tekst molitve *Očenaš* (Mt 6,9-14).
- Prilagođeni biblijski sadržaji koji govore o Isusovu rođenju (Lk 2,1-7; 8-20); susret anđela Gabrijela i Marije (Lk 1,26-39) .

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom C.2.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje povezano sa sadržajima

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom KŠ KV

Promatrati i uočavati u prirodi što je sve stvorio Bog, a što čovjek.

Izrađivati, modelirati, raditi iz zemlje/gline i kroz to uočavati sličnosti Boga i čovjeka.

Voditi brigu o slikovitome govoru, izbjegavati doslovno tumačenje tekstva.

Kod učenika evocirati iskustvo zahvalnosti na primjeru lijepoga ponašanja kad dobije dar.

ishoda OŠ KV A.2.2.

Mogu se koristiti i slikovnice koje prikazuju navedene događaje. Valja voditi brigu o kvaliteti biblijskoga teksta i ilustracije.

Učenik evocira vlastita životna iskustva (radosti, slavlja, poteškoća...).

Donijeti obiteljske fotografije koje prikazuju događaje koje povezuju s navedenim iskustvima (zajedništvo oko stola = Posljednja večera, slavlje rođendana = Božić, vijest o prinovi u obitelji = Navještenje) i sl. Izraditi plakat koji će prikazati njihove fotografije i događaje iz *Biblije*.

Potrebno poći od njihovih iskustva u pristupu temama (Božić – rođenje, pomaganje – uočiti potrebite u vlastitoj okolini i načine na koje im mogu pomoći).

Prepoznati simbole Božića u svojoj okolini.

B.2.2., a mogu se koristiti i preporuke navedene kod ishoda B.2.1.

Istraživati molitvenike koji su učenicima dostupni.

Razvoj kreativnoga mišljenja i izražavanja: crtanje simbola došašća i blagdana.

Evocirati iskustvo molitve, izreći molitve koje su naučili u obiteljskom okruženju, samostalno osmisliti pokrete uz molitve.

Naučiti pjevati božićne pjesme (Radujte se *narodi...*)

Korelacija se može ostvariti s nastavnim predmetom Hrvatski jezik i književnost, Moja okolina, Likovna kultura (motivi običaja u vrijeme došašća) i stranim jezicima (Engleski jezik i Njemački jezik).

C
Kršćanska
ljubav i
moral na
djelu

C.2.1

Učenik otkriva da je svaki čovjek Božje stvorenje koje treba poštovati i ljubiti te uočava važnost pomirenja i opraštanja za život u zajednici.

- Učenik prepričava da je Bog stvorio svakoga čovjeka iz ljubavi i da su ljudi pozvani na međusobno poštovanje i ljubav.
- Učenik na temelju vlastitih iskustava prijateljstva i svađe prepoznaje potrebu pomirenja i praštanja.
- Učenik prepričava Isusove riječi o pomirenju, *Očenaš* i Isusov poziv na praštanje.
- Učenik navodi i opisuje znakove pomirenja i opraštanja.
- Učenik navodi primjere pomirenja i opraštanja u konkretnim situacijama.
- Učenik izražava stav poštovanja prema ljudima oko sebe konkretnim

C.2.2

Učenik poštuje pravila dobrog ponašanja u obitelji i razredu, prepoznaje školu kao mjesto susreta, zajedništva, radosti i učenja.

- Učenik aktivno sudjeluje u donošenju pravila dobrog ponašanja.
- Učenik poštuje dogovorena pravila ponašanja u razredu.
- Učenik uočava da pravila dobrog ponašanja vode k zajedništvu.
- Učenik prepoznaje svoje mjesto u razrednoj zajednici.
- Učenik navodi razlike između obitelji i razredne zajednice.
- Učenik izražava i primjenjuje geste lijepoga ponašanja u svom okruženju: molim, izvoli, hvala i oprost.

gestama poštovanja i pomirenja.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Čovjek – Božje stvorenje – dio zajednice u kojoj oprašta, poštuje i ljubi.
- Znakovi pomirenja i opraštanja (prekinuti svađu, ispričati se, zamoliti za oprostjenje, oprostiti).
- Prilagođeni biblijski tekstovi, npr.: Post 1,27 i Ps 139; dio molitve *Očenaš* (Mt 6,12); opraštanje uvrede (Mt 18,21–22); Isusov poziv na praštanje poput dobrog Oca nebeskoga (Mt 6,14).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ostvaruje se povezano s ishodom B.2.1.

Prihvaća ljudske i kršćanske vrednote primjereno svojoj dobi i iskustvu, a ulaskom u širu zajednicu vršnjaka razvijaju međusobne odnose.

Promišlja o važnosti i potrebi pomirenja i opraštanja. U radu poči od iskustva učenika (svađa, pomirenje, oprostjenje...). Konkretnom gestom pomirenja izmiriti se s prijateljem u razredu; opisati konkretne korake pomirenja, pokazati znakovima, gestama i riječima kako prekinuti svađu, ispričati se, moliti za oprostjenje, oprostiti. Odabрати konkretne primjere iz života svetaca o poštovanju i ljubavi., samo istaknuti dio, npr. iz života Majke Terezije, sv. Franje...

Korelacija se može ostvariti s predmetom Moja okolina i Hrvatski jezik i književnost.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Pravila dobrog ponašanja u odnosu s drugima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izraditi pravila dobrog ponašanja i istaknuti ih u razredu.

Učenike potaknuti da pomoću biblijskih i književnih tekstova te odabranih slika prepoznaju važnost pravila dobrog ponašanja.

D Crkva u svijetu

D.2.1

Učenik opisuje Crkvu kao zajednicu Isusovih učenika (vjernika) u koju se ulazi krštenjem.

- Učenik imenuje bitne zajednice u svom životu.
- Učenik opisuje Crkvu kao zajednicu Isusovih vjernika, zajednicu u koju se

D.2.2

Učenik prepoznaje Crkvene blagdane i slavlja te njihovu poruku.

- Učenik uočava i opisuje vanjska obilježja pojedinih blagdana.
- Učenik objašnjava poruku blagdana, svetkovina i običaja

D.2.3

Učenik prihvaća i poštuje učenike koji ne pripadaju Katoličkoj Crkvi.

- Učenik imenuje i navodi osnovne znakove različitosti u svom okruženju (imena, običaji i slavlja).
- Učenik uvažava i

ulazi krštenjem. • Učenik opisuje Crkvu kao zajednicu koja se okuplja na svetoj misi. • Učenik konkretnim gestama poštovanja izražava stav da smo pred Bogom svi braća i sestre.	(Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svi sveti i Dušni dan, Sv. Nikola i Sv. Lucija; Majčin dan...). • Učenik povezuje običaje s biblijskim događajima. • Učenik konkretnim gestama sudjelovanja izražava stav prihvatanja poruke blagdana, svetkovina i običaja.	poštuje druge u njihovim različitostima.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Crkva kao zajednica Isusovih vjernika, krštenje
- Zajednice kojima pripada: obitelj, škola, Crkva...
- Prilagođeni biblijski tekst nastanka prve Crkve (Dj 2,1-14) i života prve kršćanske zajednice (Dj 2,42-48).

KLJUČNI SADRŽAJI

- Crkveni blagdani, slavlja, simboli i običaji te njihova poruka.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Razlike među kršćanima u slavlju blagdana, imenima, običajima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje u školi i zvan nje kroz konkretne geste sudjelovanja u obilježavanju blagdana te o kojima će kasnije izvještavati u učionici.

Razgovor o hrvatskim božićnim pjesmama.

Istražiti, razgovarati s roditeljima o hrvatskim običajima vezanima uz navedene blagdane; korizmeni i uskrsni simboli i običaji: pepeo, cvijeće i

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje u školi i zvan nje kroz konkretne geste sudjelovanja u obilježavanju blagdana te o kojima će kasnije izvještavati u učionici.

Razgovor o hrvatskim božićnim pjesmama.

Istražiti, razgovarati s roditeljima o hrvatskim običajima vezanima uz navedene blagdane; korizmeni i uskrsni simboli i običaji: pepeo, cvijeće i

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Polazi se od zapažanja, iskustva i interesa učenika te se na osnovu njihovih neposrednih iskustava razjašnjava koji sadržaji pripadaju religioznoj stvarnosti. Važno je prepoznavanje koje vodi razumijevanju, a ne analiza ili učenje činjenica.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretna ponašanja prema učenicima i drugim osobama u svojoj okolini koje ne pripadaju Katoličkoj Crkvi.

grančice (Cvjetnica),
uskrсна svijeća, blagoslov
hrane (pisanice), blagoslov
kruha i plodova zemlje,
božićni simboli i običaji.

Izraditi simbole vezane uz
blagdane: adventski vijenac,
jaslice od različitih
materijala.

Ishod se ostvaruje
povezano s ishodima B.2.2.
i B.2.3.

grančice (Cvjetnica),
uskrсна svijeća, blagoslov
hrane (pisanice), blagoslov
kruha i plodova zemlje,
božićni simboli i običaji.

Izraditi simbole vezane uz
blagdane: adventski vijenac,
jaslice od različitih
materijala...

Ishod se ostvaruje
povezano s ishodima OŠ
KV B.2.2. i OŠ KV B.2.3.

Ishod se ostvaruje
povezano s ishodima OŠ
KV C.2.2.

- Osnovno
- 3

Godine učenja i podučavanja predmeta: 3

A Čovjek i svijet u Božjemu naumu A.3.1 A.3.2 A.3.3	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana B.3.1 B.3.2 B.3.3	C Kršćanska ljubav i moral na djelu C.3.1 C.3.2 C.3.3	D Crkva u svijetu D.3.1 D.3.2
--	---	--	---

<p>A Čovjek i svijet u Božjemu naumu</p>	<p>A.3.1</p> <p>Učenik iznosi i opisuje osnovna iskustva o sebi, o drugima i svijetu u kojem uočava svijetle i tamne strane.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik jednostavno opisuje primjere svijetlih i tamnih strana života iz vlastitog iskustva. • Učenik jednostavno opisuje primjere svijetlih i tamnih strana života iz vlastitog iskustva. • Prepoznaje povezanost određenih ponašanja i njihove posljedice u odnosu prema bližnjima. • Učenik prepoznaje i opisuje situacije iz svoga okruženja u kojima se vidi kako su ljudi međusobno povezani i odgovorni za stvoreni svijet. • Učenik predlaže načine kako može pomoći drugima u svojoj okolini i pruža konkretnu pomoć. 	<p>A.3.2</p> <p>Učenik objašnjava da je <i>Biblija</i> sveta knjiga koja govori o Bogu i o ljudima, uočava da je osobito važna poruka Isusa Krista te razumije jednostavnije biblijske pripovijesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik navodi dva osnovna dijela <i>Biblije</i>. • Učenik opisuje <i>Bibliju</i> kao knjigu koja pripovijeda o velikim Božjim djelima i o važnim ljudskim iskustvima. • Učenik imenuje <i>Novi zavjet</i> kao dio <i>Biblije</i> koji govori o Isusu Kristu i životu prvih kršćana. • Učenik jednostavno prepričava starozavjetne i novozavjetne pripovijesti. • Učenik prepoznaje značenje pojma prispodoba (pojednostavljeno – priče koje je Isus pričao). • Učenik prepoznaje povezanost biblijske 	<p>A.3.3</p> <p>Učenik prepoznaje i navodi različite religijske znakove, blagdane i običaje u neposrednoj okolini te izražava važnost poštovanja drugih ljudi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik prepoznaje različite religijske znakove u neposrednom okruženju ili u medijskim sadržajima koje prati. • Učenik prepoznaje da se različiti znakovi odnose na različite religije. • Učenik prepoznaje da različiti religijski znakovi potvrđuju da ljudi vjeruju u Boga, ali i da ima ljudi koji ne vjeruju u Boga. • Učenik izražava stav uvažavanja i poštovanja prema pripadnicima drugih religija.
--	---	--	---

poruke i
konkretnoga
iskustva.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Svijetle i tamne strane života, posljedice ponašanja u odnosu prema bližnjemu i pomoć bližnjemu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- *Stari i Novi zavjet* kao dva osnovna dijela *Biblije*.
- *Biblija* kao knjigu koja pripovijeda o velikim Božjim djelima i o važnim ljudskim iskustvima.
- *Novi zavjet* kao dio *Biblije* koji govori o Isusu Kristu i životu prvih kršćana.
- Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Religijski znakovi u neposrednom okruženju ili u medijskim sadržajima koje prati (crtanim filmovima i serijama za djecu, npr. u imenima likova, pojmovi koje potječu iz drugih religija i sl.).

Ishodi iz domene OŠ KV A.3.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena OŠ KV B.3.1., OŠ KV B.3.2., OŠ KV C.3.1., OŠ KV D.3.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Kratki tekstovi, priče i slikopriče o svijetlim i tamnim stranama života.

Biblijski odlomci i poticajne priče o uzajamnom pomaganju i odnosu prema poteškoćama i problemima.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i sudjelovanje u različitim načinima pomoći potrebitima u svojoj okolini o kojima učenik izvještava u razredu.

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodom C.3.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ako učenici posjeduju neko izdanje *Biblije*, neka je donesu. Polazeći od tog, učenicima poznatoga, izdanja *Biblije*, mogu pripovijedati njima poznate biblijske događaje i razvrstavati ih u *Stari* ili *Novi zavjet*. Tu su vrlo korisne biblijske slikovnice i *Biblija u stripu*.

Valja voditi računa o slikovitome biblijskom govoru i izbjegavati doslovno tumačenje i shvaćanja *Biblije*.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Polazi se od zapažanja, iskustva i interesa učenika te se na osnovu njihovih neposrednih iskustava razjašnjava koji sadržaji pripadaju religioznoj stvarnosti. Važno je prepoznavanje koje vodi razumijevanju, a ne analiza ili učenje činjenica.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretan odnos prema pripadnicima drugih religija u svojoj okolini (razredu, školi).

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.3.1

Učenik otkriva Boga stvoritelja koji poziva čovjeka da mu bude prijatelj i suradnik.

- Učenik u biblijskim tekstovima otkriva Boga koji je čudesno stvorio svijet i ljude.
- Učenik kroz događaje povijesti spasenja otkriva dobre ljude koji su bili Bogu vjerni (Noa, Abraham, Josip Egipatski) i prepričava te biblijske tekstove.
- Učenik otkriva i prihvaća Božji poziv da bude Božji prijatelj, da ima povjerenja u Boga i da čini dobra djela.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Biblijski događaji nakon stvaranja svijeta – Božja objava i savez s ljudima.
- Prijedlog biblijskih tekstova: Noa i njegova lađa (Post 6–9), Abraham sluša

B.3.2

Učenik upoznaje i opisuje Isusa kao Spasitelja i dobrog Učitelja koji poziva učenike da budu njegovi svjedoci.

- Učenik prepričava biblijske događaje i imenuje ljude koji iščekuju i traže novorođenoga Mesiju.
- Učenik prepričava biblijske tekstove koji govore o Isusu kao Učitelju koji okuplja i poučava svoje učenike, prepoznaje Isusa kao dobrog i mudrog Učitelja.
- Učenik u biblijskim tekstovima koji govore o Isusovoj mucu, smrti i uskrsnuću prepoznaje Isusa kao Spasitelja.
- Na temelju biblijskoga teksta učenik otkriva da Isus daje sigurnost i zaštitu.
- Učenik u navedenim biblijskim događajima otkriva poruke za svoj život.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Isus Spasitelj i Učitelj.
- Tekstovi o poklonu mudraca (Mt 2,1.12), o Isusu kao učitelju koji okuplja i poučava svoje učenike, o Isusovoj mucu (Juda, Pilat,

B.3.3

Učenik prepoznaje Crkvu kao zajednicu vjernika, a krštenje, misu i molitvu kao znakove zajedništva s Bogom i ljudima.

- Učenik predstavlja krštenje kao način primanja u Crkvu po kojemu se postaje članom župne zajednice u kojoj se okupljaju kršćani.
- Učenik otkriva da kršćanska obitelj s drugim obiteljima čini Crkvu.
- Učenik jednostavno opisuje sakrament krštenja.
- Učenik prepoznaje važnost sudjelovanja na svetoj misi.
- Učenik opisuje molitvu kao razgovor s Bogom i navodi mjesta molitve.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Krštenje – kao način primanja u Crkvu, znakovi krštenja i jednostavan opis sakramenta, molitva razgovor s Bogom, župna zajednica u kojoj se okupljaju kršćani.

Božji poziv i ima povjerenja u Boga (Post 12-18), Bog čuva Abrahama i nagrađuje njegovu vjeru (Post 12-18).

križni put), o smrti i uskrsnuću (prazan grob, susret Isusa sa ženama i apostolima).

- Biblijski tekst (Mt 6,25-36).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U interpretaciji biblijskih tekstova valja voditi računa o slikovitome biblijskom govoru i izbjegavati doslovno tumačenje i shvaćanja *Biblije*.

Ishod OŠ KV B.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.3.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Stvaralačkim izražavanjem iznosi znakove božićne i uskrsne radosti i mira.

Produbljivanje doživljaja i shvaćanja biblijskih tekstova jednostavnijim dramskim tehnikama.

Ishod OŠ KV B.3.2. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.3.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Izvanučionička nastava – posjet crkvi.

C Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.3.1

Učenik na primjerima biblijskih tekstova opisuje kako Bog ljubi čovjeka i oprašta čovjekove pogreške.

- Učenik prepoznaje da je svaki čovjek poseban i vrijedan.
- Učenik opisuje prijateljstvo između Boga i prvih ljudi.
- Učenik na primjerima biblijskih tekstova opisuje kako je Bog milosrdan i oprašta čovjekove pogreške.

C.3.2

Učenik otkriva kako vrijednosti prijateljstva, pomaganja i opraštanja provoditi u životu.

- Učenik navodi i opisuje značajke prijateljstva (povjerenje, poštovanje, prihvaćanje, dobrohotnost, praštanje).
- Učenik predlaže načine kako značajke prijateljstva primijeniti u konkretnim situacijama.
- Učenik prepoznaje vrijednost pomaganja i opraštanja u životu pojedinca i zajednice.
- Učenik vlastitim

C.3.3

Učenik prepoznaje i svojim riječima opisuje važnost pravila ponašanja te navodi Zlatno pravilo.

- Učenik navodi Zlatno pravilo i daje primjer ponašanja prema Zlatnom pravilu.
- Učenik prepoznaje da je Zlatno pravilo važno za sve ljude.
- Učenik konkretnim postupcima u svojoj okolini primjenjuje Zlatno pravilo i potiče druga na primjenu Zlatnoga pravila.

primjerom i
ponašanjem
izgrađuje
zajedništvo u
razrednoj zajednici.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Bog koji ljubi i oprašta.
- Biblijski tekstovi o posebnosti i vrijednosti svakoga čovjeka (Post 1,27), biblijski tekst o prvome grijehu (Post 3,1-24), o Božjemu milosrđu i opraštanju: *Prispodoba o milosrdnom Samarjancu*.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Vrijednosti prijateljstva, pomaganja i opraštanja.
- Primjeri pravila ponašanja, tekstovi o povjerenju, poštovanju, prihvaćanju, dobrohotnosti i praštanju (usp. Ps 133, 1).

KLJUČNI SADRŽAJI

- *Zlatno pravilo* (Mt 7, 12).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekstovi: *Bog daje svemu život i sve drži na životu* (Post 1 i 2; Ps 104).

Ishod OŠ KV C.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.3.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Iznosi znakove i primjere opraštanja i prijateljstva različitim oblicima stvaralačkoga izražavanja (likovno, dramsko...).

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i postupke kojima izgrađuje zajedništvo u razrednoj zajednici.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretan odnos prema drugima u svojoj okolini (razredu, školi) u skladu sa Zlatnim pravilom.

D Crkva u svijetu

D.3.1

Učenik opisuje život Isusovih učenika nekad i danas i uočava kako se u Crkvi očituje ljubav prema Bogu i čovjeku.

- Učenik pomoću biblijskih tekstova opisuje život prvih kršćana i njihovo zajedništvo.
- Učenik opisuje kako su apostoli propovijedali i osnivali nove zajednice.
- Učenik opisuje život kršćana danas i Crkvu kao mjesto susreta,

D.3.2

Učenik opisuje crkvene blagdane, slavlja i njihovu važnost za život vjernika te prepoznaje i opisuje druge kršćanske motive u svome okruženju.

- Učenik prepoznaje i opisuje kršćanske motive i poruke prisutne u hrvatskim običajima i svome okruženju.
- Učenik prepoznaje biblijske motive i poruke u književnosti, likovnoj umjetnosti, glazbi.

zajedništva i radosti.

- Učenik istražuje načine kako su kršćani međusobno povezani (npr. misijski krajevi).
- Učenik predlaže konkretne načine pomoći.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Život prvih kršćana i njihovo zajedništvo (Dj 2,42–47 i 1 Kor 12,12.14–27, dijelovi prilagođeni učenicima).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenicima ponuditi različite tekstove i materijale o misijama i misionarima na temelju kojih istražuju povezanost kršćana međusobno.

Može se upoznati s karitativnim radom ili nekim drugim vidom povezanosti i pomoći.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne aktivnosti usmjerene na pomoć misijama i misionarima.

Vjeroučitelj treba poticati iskustva učenja koja će omogućiti razvoj učenika u afektivnom području provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen.

Ishod OŠ KV D.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.3.2.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Crkveni blagdani i slavlja i kršćanski motivi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Znakovi i adventski običaji koji nas pripremaju za proslavu Isusova rođenja, božićni simboli i običaji. Uskrsni znakovi i simboli u okruženju učenika.

Blagdani: Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svi sveti i Dušni dan, Sv. Nikola i Sv. Lucija, svibanj – mjesec posvećen Mariji...

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

Predlažu se sljedeće teme: božićna zvijezda, tradicionalni običaji povezani s blagdanom Bogojavljenja, osobito tradicionalni običaji iz užega i širega okruženja. Razgovarati o hrvatskim adventskim i božićnim pjesmama i naučiti pjevati jednu od hrvatskih adventskih i božićnih pjesama.

U ostvarivanju ishoda predlažu se aktivnosti povezane s radom na književnim tekstovima, s tumačenjem biblijskih motiva u likovnoj umjetnosti (npr. u župnoj crkvi), s otkrivanjem biblijskih poruka u duhovnim pjesmama.

- Osnovno
- 4

Godine učenja i podučavanja predmeta: 4

A Čovjek i svijet u Božjemu naumu A.4.1 A.4.2	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana B.4.1 B.4.2 B.4.3	C Kršćanska ljubav i moral na djelu C.4.1 C.4.2 C.4.3	D Crkva u svijetu D.4.1 D.4.2 D.4.3
---	---	--	--

A
Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.4.1

Učenik prepoznaje i opisuje važnost zajednice za život pojedinca.

- Učenik razlikuje različite zajednice (obitelj, razred, škola, prijatelji, Crkva, različite vjerske zajednice).
- Učenik opisuje važnost zajednica kojima pripada u svom životu.
- Učenik prepoznaje i navodi primjere kako ljubav i zajedništvo čine čovjeka sretnim.
- Učenik predlaže načine kako može doprinijeti zajednicama kojima pripada.
- Učenik izražava stav poštovanja prema drugim vjerskim zajednicama.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Različite zajednice (obitelj, razred, škola, prijatelji, Crkva, različite vjerske zajednice).
- Zajedništvo i ljubav kao put prema sreći.
- Doprinos učenika različitim zajednicama kojima pripada.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

A.4.2

Učenik samostalno prepričava odabrane biblijske tekstove i tumači njihovu poruku za život vjernika – pojedinca i zajednice.

- Učenik samostalno prepričava odabrane biblijske tekstove.
- Povezuje biblijske poruke s konkretnim životom.
- Učenik prepoznaje kojemu dijelu pripada pojedini biblijski tekst, *Staromu* ili *Novomu zavjetu*.
- Učenik prepoznaje i navodi značenje određenih simbola (put i život kao simboli, kruh života...).
- Učenik prepoznaje razliku između događaja i pripovijesti (prispodobe).

KLJUČNI SADRŽAJI

Ishodi iz domene OŠ KV A.4.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena OŠ KV B.4.1., OŠ KV B.4.2., OŠ KV C.4.1. Kada se obrađuje određeni biblijski tekst učenik bi ga trebao znati prepričati, povezati poruku sa svojim životnim situacijama itd.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i aktivnosti koje će nastavnik u učionici predložiti i poticati, a koje će učenici provoditi u školi i svojoj svakidašnjici izvan škole te o kojima će kasnije izvještavati u učionici.

Važno je koristiti konkretne primjere, po mogućnosti povezane s učenikovom životnom sredinom i iskustvom. Moguće je istraživačkim radom otkriti zajednice koje postoje unutar mjesta i župe. Moguće je ostvariti korelaciju s nastavom Moje okoline (učenje o zavičaju) i satom razrednika.

Sadržajno se ishod povezuje s ishodom OŠ KV C.4.2., OŠ KV D.4.1. i OŠ KV D.4.3. (usporediti sadržaje i preporuke).

Kod prepoznavanja razlike događaja i pripovijesti može se koristiti npr. Isusovo rođenje, muka, smrt i uskrsnuće te prisposodba (priča) o dobrome Ocu.

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.4.1

Učenik upoznaje i doživljava Boga kao dobrog Oca koji se brine za svoj narod.

- Učenik otkriva u biblijskim tekstovima Boga koji čuva, hrani i vodi ljude kroz kušnje života i izbavlja ih iz nevolje.
- Učenik upoznaje Mojsija kao vođu izraelskoga naroda.
- Učenik prepoznaje i navodi znakove Božje prisutnosti u svom životu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Izlazak iz egipatskoga ropstva.

B.4.2

Učenik otkriva Isusa koji ljudima nudi svoju ljubav, praštanje i pomirenje te svojim učenicima daruje sebe sama u euharistiji.

- Učenik pripovijeda biblijske pripovijesti koje govore o Bogu kao dobrome Ocu.
- Učenik prepoznaje i opisuje Isusov poziv na praštanje i pomirenje.
- Učenik opisuje Posljednju večeru na kojoj Isus ustanovljuje euharistiju i Isusov susret s učenicima na putu u Emaus.
- Učenik opisuje Isusovu prisutnost pod prilikama kruha i vina.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Tekstovi koji govore o obraćenju i pomirenju, kao i o

B.4.3

Učenik objašnjava sakrament pomirenja kao susret u kojemu Bog dariva oprostjenje, a sakrament euharistije kao Isusovo trajno darivanje onima koji vjeruju.

- Učenik objašnjava ključne elemente sakramenta pomirenja.
- Učenik navodi dijelove (mise) sakramenta euharistije te važnost euharistijskoga zajedništva i slavlja.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Vezano uz temu *Pomirenje*: objašnjava Boga koja oprašta

- Otkriva i upoznaje ključne događaje biblijske povijesti (Mojsije, Pasha, Izlazak, Sinaj, Savez), znakove Božje naklonosti i brige za svoj narod i svakoga čovjeka, osobito za siromašne i nemoćne.
- Otkriva kako Bog spašava i pomaže u nevoljama (izraelsko ropstvo).
- Ishod OŠ KV B.4.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.4.2.

Isusovoj prisutnosti u sakramentu euharistije: Dobri Otac (Lk 15,11-32), Isus i Zakej (Lk 19,1-10), Dug i dužnik (Mt 18,23-35), Posljednja večera (Lk 22,7-23), Na putu u Emaus (Lk 24,13-35), Isus šalje učenike da opraštaju grijeh (Iv 20,19-23).

grijehe, svećenika koji odrješuje, temeljni čin sakramenta pomirenja, ispovijed kao osobno priznanje grijeha, razlikuje i prepoznaje značenja riječi grešnik, grijeh, praštanje i pomirenje.

- Uz temu *Euharistije* prepoznaje način na koji Krist povezuje vjernike sa sobom i međusobno – Isusova trajna prisutnost među ljudima pod prilikama kruha i vina.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Kod obrade sadržaja primijeniti aktivne metode poput dramatiziranja, igre na ploči s pitanjima koja pišu učenici (npr. put oslobođenja iz Egipta), intervju s biblijskim likovima, usmjereno gledanje crtanoga filma.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV A.4.2., OŠ KV B.4.1. OŠ KV C.4.3.

Učenici se mogu raznim dramskim tehnikama uživjeti u uloge biblijskih likova i osoba, opisivati znakove praštanja, dolaziti do zaključaka o vezi između grijeha, obraćenja i praštanja, dramatizirati susret Isusa i učenika na putu do Emausa.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV B.4.2.

Naglasak je na važnosti iskustva Božjega oprostjenja i ljubavi kako bi nam dao snage za novi početak i popravak i potaknuo nas na opraštanje sebi i drugima, na izgradnju samopouzdanja i zajedništva.

C
Kršćanska
ljubav i
moral na
djelu

C.4.1

Učenik otkriva i preporučava Deset zapovijedi kao znak saveza i prijateljstva između Boga i čovjeka i zapovijedi ljubavi kao ispunjenje svih zapovijedi.

C.4.2

Učenik navodi primjere međusobnoga pomaganja, povjerenja, osjetljivosti i otvorenosti za ljude u zajednici.

C.4.3

Učenik objašnjava pojmove savjesti, grijeha, kajanja, pomirenja i promišlja o vlastitom ponašanju.

- Učenik prepoznaje i

- Učenik objašnjava

- Učenik opisuje

objašnjava pojam saveza kao znaka prijateljstva između Boga i čovjeka.

- Učenik prepoznaje značenje Božjih zapovijedi za izraelski narod, ali i za sve ljude.
- Učenik navodi i objašnjava zapovijedi koje se odnose na Boga, a koje se odnose na čovjeka.
- Učenik objašnjava na izabranim biblijskim tekstovima da je ljubav temeljni zakon Isusova novoga kraljevstva.
- Učenik navodi zapovijedi ljubavi te primjere ljubavi prema Bogu i čovjeku.

dobro djelo kao znak Božje dobrote.

- Učenik na primjeru odabranih biblijskih tekstova navodi Isusovu ljubav i brigu prema čovjeku.
- Učenik navodi primjere kako možemo jedni drugima pružati pomoć i ljubav.
- Učenik otkriva i objašnjava da se čovjeka ne daruje samo materijalnim darom, nego i riječju, lijepim ponašanjem.
- Učenik predlaže i navodi dobra djela koja može činiti.

savjest kao Božji glas u čovjeku koji mu govori što je dobro, a što je zlo.

- Učenik objašnjava savjest kao Božji glas u nama koji nas potiče na kajanje i pomirenje.
- Učenik svojim riječima opisuje pojam grijeha i razlikuje grijeh.
- Učenik prepoznaje ulogu savjesti na konkretnim primjerima iz svoga života.
- Učenik analizira i prosuđuje posljedice nekih postupaka na konkretnim primjerima.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Deset zapovijedi, Zlatno pravilo i ljubav prema bližnjemu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Dobra djela – znak Božje dobrote.
- Tekstovi za obradu sadržaja: *Milosrdni Samarijanac* (Lk 10, 29–37), *Ozdravljenje gluhog mucavca* (Mk 7,31–37), *Jerihonski slijepac Bartimej* (Mk 10,46–52), *Osigurano blago* (Mt 6, 19–20).

KLJUČNI SADRŽAJI

- Savjest, grijeh, kajanje i pomirenje.
- Tekstovi: Isus i Zakej (Lk 19, 1–10) i Dug i dužnik (Mt 18, 23–35), kao i svi navedeni tekstovi o obraćenu i pomirenju u OŠ KV B.4.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Tekstovi za obradu sadržaja: *Najveća zapovijed* (Mt 22,34–40), *Ljubav prema neprijateljima* (Mt 5,43–48), *Milosrđe i dobrohotnost* (Lk 6,37–38).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Potaknuti na praćenje i samovrednovanje postupaka prema bližnjima (olujom ideja doći do liste dobrih djela, pomaganje u obitelji, razredu, susjedstvu, odnos prema starijima i nemoćnima, odnos i način

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Povezati s pripremom za sakrament pomirenja i euharistije. Navesti različite situacije iz života učenika tako da jedan učenik treba predstaviti kako savjest govori što je dobro, a drugi učenik kako često

Praćenje i samovrednovanje postupaka prema bližnjima na način koji se vjeroučitelju čini prihvatljiv ili se učenici odluče za njega (lista dobrih djela, semafor dobrote...). Istražiti i navesti primjere nepoštivanja temeljnih biblijskih uputa (vijesti, lokalna događanja, školski i razredni problemi – ružno ponašanje prema bližnjemu i okolišu). Sadržaji su pogodni za korištenje metode rješavanja problema.

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodima OŠ KV B.4.1. i OŠ KV C.4.2.

pomaganja učenicima s teškoćama).

Istraživati stvarne priče primjera dobrote prema drugima (priče iz života učenika koji su učinili djelo pomaganja bližnjemu).

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i postupke kojima pokazuje ljubav i brigu prema bližnjima te potiče druge na priključenje aktivnostima kojima pomaže drugima.

Vjeroučitelj treba poticati iskustva učenja koja će omogućiti razvoj učenika u afektivnom području koje se očituje u prepoznavanju i prihvaćanju kršćanskih vrijednosti kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen.

izaberemo i ono što nije dobro (rad u paru) .

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV B.4.2.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i postupke kojima djeluje u skladu sa savješću te poticanju drugih na savjesno ponašanje i djelovanje.

D Crkva u svijetu

D.4.1

Učenik opisuje župnu zajednicu, navodi načine aktivnoga sudjelovanja u župnoj zajednici.

- Učenik opisuje osnovne pojmove o Crkvi: župu kao mjesto susreta, kao zajednicu koja se okuplja na nedjeljnoj misi, različite službe i aktivnosti unutar župne zajednice.
- Prepoznaje simbole i znakove u crkvi koji potiču na susret s Bogom.
- Učenik navodi pravila ponašanja u

D.4.2

Učenik opisuje crkvene blagdane i slavlja, njihovu važnost za život vjernika te biblijske i druge kršćanske motive u svome okruženju.

- Učenik prepoznaje važnije biblijske i druge kršćanske motive i poruke prisutne u božićnim narodnim običajima.
- Učenik prepoznaje i navodi značenje blagdana, svetkovina i običaja koji se obilježavaju u okruženju učenika.
- Učenik konkretnim gestama sudjelovanja

D.4.3

Učenik prepoznaje temeljne pojmove židovstva s kojima se susreće kroz biblijske tekstove te zapaža znakove (predmete, simbole i slavlja) drugih religija u svom okruženju.

- Učenik upoznaje židovski blagdan Pashe i uspoređuje ga s Uskrsom rabeći glagol prijelaz.
- Učenik prepoznaje Savez na Sinaju i Deset zapovijedi koje su zajedničke židovima i kršćanima.

crkvenome prostoru kao izraz poštovanja prema Bogu.

izražava stav prihvaćanja poruke blagdana, svetkovina i običaja.

- Učenik navodi odabrane biblijske motive u svojoj župnoj crkvi.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Župna zajednica, osnovni elementi župe i župne crkve: zajednica vjernika, različite službe, zaštitnik župe i unutrašnjost župne crkve.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Crkveni blagdani i slavlja.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Židovstvo, Pasha, Savez.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Navoditi aktivnosti u župi i načine kako se svatko može uključiti u život i djelovanje župne zajednice (ministranti, obiteljske službe Božje, dječje skupine, čitači, zborovi i slično).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje u školi i zvan nje o kojima izvještava u razredu. npr. u adventu i korizmi poticati na djelotvornu ljubav prema bližnjemu i uključiti se konkretnim djelovanjem.

Učenik stvaralačkim izražavanjem izražava radost slavlja blagdana: Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, došašće, Sv. Nikola, Božić, zaštitnik župe ili mjesta, korizma, Uskrs, Tijelovo. Prepoznati sve darovano kao znak Božje brige za čovjeka i izražava zahvalnost, osobito slavljenjem Dana kruha (zahvalnosti) i zna izreći poruku blagdana. Prepoznati biblijske motive u svome okruženju (likovna umjetnost, glazba, književnost, običaji).

Moguća korelacija: sat

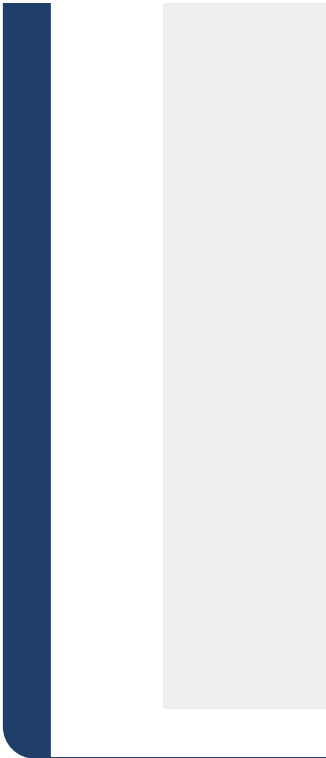
PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj ishod tematski proširuje i obogaćuje sadržaje koji govore o Židovstvu i drugim zajednicama: OŠ KV B.4.1., OŠ KV A.4.2. i OŠ KV D.4.2.

Povezati sadržaje učenja o židovstvu s današnjim životom (npr. prikazati proslavu Pashe u današnje vrijeme), prepoznati vanjska obilježja članova židovske religije (odjeća, izgled, hrana).

Usporediti Uskrs i Pashu (izdvojiti zajedničke elemente), predstaviti simbole Hanuke (npr. fotografija s Trga bana Josipa Jelačića u Zagrebu ili slično u vrijeme adventa), pogledati umjetnička djela koja prikazuju Mojsija kako prima Deset zapovijedi itd.

razrednika (u dogovoru s učiteljem/učiteljicom moguće je pripremiti sat o temi koja se izravno tiče razrednog odjela, npr. bacanje hrane, sudjelovanje u božićnoj radionici, zajednički scenski prikaz, humanitarna aktivnost). Korisno i poticajno je izraditi tematske panoje tijekom ostvarivanja navedenog ishoda. Njegovati tradicijsku baštinu, uz navedena slavlja blagdana osmisliti istraživački zadatak koji se tiče proslave blagdana u današnjem vremenu i nekoć (likovna umjetnost, glazba, književnost).

- Osnovno
- 5

Godine učenja i podučavanja predmeta: 5

A Čovjek i svijet u Božjemu naumu A.5.1 A.5.2 A.5.3	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana B.5.1 B.5.2 B.5.3	C Kršćanska ljubav i moral na djelu C.5.1 C.5.2 C.5.3	D Crkva u svijetu D.5.1 D.5.2 D.5.3
--	---	--	--

A
Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.5.1

Učenik prepoznaje dragocjenost života i sklad prirode kao dar Božje ljubavi i objašnjava svoju odgovornost za sebe, za druge i za stvoreni svijet (okoliš).

- Učenik u prirodnim ljepotama, u redu i skladu prepoznaje Božje tragove.
- Učenik opisuje po čemu je čovjek sličan Bogu (misli, govori, ljubi, odlučuje, stvara).
- Učenik objašnjava na temelju vlastitog iskustva da svatko ima svoje mjesto i svoju zadaću u Božjemu stvoriteljskom planu.
- Učenik izražava stav zahvalnosti prema Bogu Stvoritelju.
- Učenik navodi primjere odgovornoga ponašanja prema stvorenome svijetu (ekologija) i konkretnim postupcima čuva

A.5.2

Učenik pripovijeda važnije starozavjetne i novozavjetne tekstove i objašnjava njihovu poruku.

- Učenik slobodno pripovijeda starozavjetne i novozavjetne biblijske tekstove.
- Učenik prepoznaje kojemu dijelu pripada pojedini biblijski tekst, *Starome* ili *Novome zavjetu*.
- Učenik objašnjava povezanost i značenje biblijskih poruka s konkretnim životom.
- Učenik prepoznaje slikoviti govor i uz pomoć vjeroučitelja izdvaja poruke odabranih slikovitih biblijskih tekstova.

A.5.3

Učenik prepoznaje različite načine čovjekova traganja za Bogom i postojanje različitih religija kako bi razumio i poštivao druge.

- Učenik navodi različite načine na koje ljudi traže Boga (dive se ljepoti i zagonetnosti svijeta, raduju se životu, boje se nesreće i neizvjesnosti, traže odgovore u raznim religijama...).
- Učenik navodi primjere i konkretnim gestama izražava stav poštovanja prema onima koji drugačije vjeruju u Boga i onima koji ne vjeruju u Boga.

svoj okoliš.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Priroda – Božji tragovi.
- Čovjek – slika Božja.
- Ekologija.

KLJUČNI SADRŽAJI

Ishodi iz domene OŠ KV A.5.2. (primjer) ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena OŠ KV B.5.1., OŠ KV B.5.2., OŠ KV B.5.3., OŠ KV C.5.1., OŠ KV C.5.2., OŠ KV D.5.1.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Simboli velikih svjetskih religija.
- Načini na koji ljudi traže Boga.
- Važnost međusobnoga poštovanja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima OŠ KV C.5.1. i C.5.2.

Navodi kako brine za kućne ljubimce i prirodu kod kuće.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne postupke čuvanja svog okoliša o kojima izvještava u razredu.

Različitim aktivnostima pokazuju odgovornost i zauzetost u čuvanju svijeta, prirode oko sebe.

Prigodnim aktivnostima obilježavaju Dan svetoga Franje, zaštitnika životinja i prirode.

Konkretne aktivnosti zaštite okoliša. Uočavanje i istraživanje čime se danas narušava i uništava sklad i ljepota prirode, istražuju zašto imamo zaštićene dijelove prirode. Rad s fotografijama na kojima su prizori iz svijeta i prikazi zagađene prirode.

Povezanost s predmetom Moja okolina i s međupredmetnim temama: Održivi razvoj, Zdravlje i

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenici proučavaju *Bibliju*, uočavaju dijelove, po slikama u dječjoj *Bibliji* prepoznaju događaje.

Razvrstavanje događaja na starozavjetne i novozavjetne pomoću umne mape. Nadopunjavanje prethodno stečenog znanja novim spoznajama.

Ponavlanje uz pomoć različitih igara (igre pogađanja, uparivanja parova, pridruživanja...)

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Poći od iskustva učenika, uočavanje različitih pitanja koja ljudi postavljaju u životu.

Različiti tekstovi koji govore o toleranciji i poštovanju, društvene igre kroz koje učenik usvaja odnos poštovanja prema drugačijima.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu, kroz konkretne geste i postupke izražava stav poštovanja prema onima koji drugačije vjeruju u Boga i onima koji ne vjeruju u Boga u svojoj okolini.

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.5.1

Učenik otkriva i opisuje tragove Božjih djela u prirodi i znakove Božje objave te uočava sličnosti Boga i čovjeka po kojima se pokazuje i ostvaruje kao čudesno biće i Božja slika.

- Učenik u biblijskim izvješćima stvaranja svijeta i čovjeka otkriva Boga Stvoritelja i u stvorenjima Božju dobrotu.
- Učenik detaljnije opisuje biblijsko stvaranje svijeta i čovjeka.
- Učenik upoznaje, na temelju *Apostolskog vjerovanja*, osnovne izričaje kršćanske vjere u Boga stvoritelja.
- Učenik objašnjava važnost zahvalnosti i zahvalne molitve Bogu.

B.5.2

Učenik opisuje događaje iz Isusova života koji pokazuju da je on obećani i naviješteni Sin Božji koji donosi Radosnu vijest spasenja svim ljudima.

- Učenik upoznaje Isusa kao Mesiju – Spasitelja koji je od Oca došao i donio mir i spasenje ljudima.
- Učenik navodi kako se Isus svojim riječima i djelima očitovao kao Božji Sin.
- Učenik objašnjava kako je Isus pozvao svoje učenike da, poput žene tuđinke i učenika sv. Petra, vjeruju u njega i njegovu poruku te budu njegovi svjedoci među ljudima.
- Učenik objašnjava značenje riječi Emanuel.
- Učenik izdvaja dijelove molitve *Anđeo Gospodnji* koji se odnose na navještenje Sina Božjega.
- Učenik objašnjava važnost Marijine vjere po kojoj je pristala biti Isusova majka.

B.5.3

Učenik otkriva i objašnjava korizmu kao dragocjeno vrijeme slavljenja Boga djelima posta, molitve i milosrđa, a Uskrs kao slavlje pobjede uskrsnuloga Krista.

- Učenik objašnjava značenje pojmova za život vjernika: korizma, post, djela milosrđa, Cvjetnica, Veliki tjedan, križni put, Uskrs.
- Učenik konkretnim gestama sudjelovanja izražava stav prihvaćanja poruke blagdana i kršćanskih pobožnosti (križnoga puta), molitve i djela milosrđa u izgradnji i svjedočenju vjere u Krista uskrsnuloga.
- Učenik objašnjava kršćansko značenje nedjelje kao dana Isusova uskrsnuća.

- Stvaranje svijeta i čovjeka te čovjekova odgovornost za stvoreni svijet.
- Posebnost čovjeka (Post 1,27; Ps 8), čovjekova odgovornost (Post 2,15),
- (Post 2,15), *Apostolsko vjerovanje*.
- Obećani Mesija poziva ljude i donosi radosnu vijest.
- *Propovijedanje Ivana Krstitelja* (Lk 3, 16-22; Mt 11,2-5), navještaj Isusova začeca i Marijina čvrsta vjera u Boga (Lk 1,26-38) i rođenja (Lk 2,1-14), događaj u Jeruzalemskome hramu, krštenje na Jordanu (Lk 3,16-22, Mt 1,9-11), Isus kao Mesija (Iv 1,38-42, Lk 2,8-14), poziv učenika (Mt 4,18-23; Mt 1,16-22), žena tuđinka (Mt 15,21-28), *Petrova ispovijest* (Mt 16,13-18).
- Molitva *Anđeo Gospodnji*.
- Korizma i Uskrs – nedjelja.
- Prilagođena biblijska izvješća Cvjetnice (Mt 21,6-11, Mk 11,1-11),
- događaj Velikoga tjedna (Mk 14, 17-28, Lk 22,39-48).
- Isusov odnos prema ljudima (Mt 15,21-28); djela ljubavi i milosrđa (Mt 25,31-40).

Ishod OŠ KV B.5.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.5.1. i OŠ KV A.5.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenici iščitavaju biblijske tekstove uočavajući posebnost čovjeka u odnosu na druga stvorenja, navode ljepote stvorenoga i svoju ulogu u svijetu. Uspoređuju čovjeka s drugim stvorenjima.

Usmjereno čitaju *Apostolsko vjerovanje* pronalazeći osnovne izričaje vjere u Boga Stvoritelja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Usmjereno slušanje i čitanje biblijskih tekstova, kritičko promišljanje o pročitanom, prikupljanje informacija s identifikacijskim i vođenim razgovorom.

Slušanjem, čitanjem i stvaralačkim izražavanjem analizira molitvu *Anđeo Gospodnji* te ju zna napamet izgovoriti.

Usmjereno promatranje likovnih reprodukcija i otkrivanje slojevitosti poruka.

Likovno prikazuje vlastiti doživljaj biblijskih događaja.

Ishod OŠ KV B.5.2. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.5.2. i OŠ KV D.5.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz sudjelovanje u slavljenju blagdana o kojima izvještava u razredu.

Vjeroučitelj treba poticati iskustva učenja koja će omogućiti razvoj učenika u afektivnom području koje se očituje u prepoznavanju i prihvaćanju važnosti djela milosrđa kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen, npr. humanitarne akcije za pomoć potrebitima u kojoj će doći do izražaja duhovna i tjelesna djela milosrđa.

Provesti anketu o dobrim djelima i odricanju u korizmi.

Usmjereno promatranje umjetničkih reprodukcija s navedenima temama i stvaralačko izražavanje.

Ishod OŠ KV B.5.3. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.5.2. i OŠ KV D.5.2.

C
Kršćanska
ljubav i
moral na
djelu

C.5.1

Učenik nabraja i objašnjava prve tri Božje zapovijedi i povezuje ih s konkretnim životom.

- Učenik objašnjava važnost poštivanja Božjega zakona u životu čovjeka.
- Učenik objašnjava da su Božje zapovijedi pravila za dobre odnose među ljudima.
- Učenik objašnjava načine poštovanja Boga (molitva, vjera, nada, ljubav).
- Učenik navodi i objašnjava načine poštovanja/nepoštovanja Božjega imena i imena svake osobe.
- Učenik objašnjava važnost slavljenja Boga u zajednici.
- Učenik objašnjava nedjelju kao dan Gospodnji.
- Učenik konkretnim postupcima izražava stav poštovanja Božjih zapovijedi.

C.5.2

Učenik nabraja i objašnjava Božje zapovijedi koje se odnose na čovjeka, na zajednicu te na međuljudske odnose u zajednici i povezuje ih s konkretnim životom.

- Učenik nabraja sedam zapovijedi koje se odnose na ljubav prema čovjeku.
- Navodi načine poštivanja zapovijedi u osobnom životu i odnosu prema drugima (poštovanje prema starijima, briga za život i zdravlje, poštivanje tuđe imovine, važnost istine...).
- Učenik navodi primjere kršenja zapovijedi iz vlastitog iskustva i svoje okoline.
- Zapaža i navodi posljedice za sebe i druge u svakodnevnom životu.
- Učenik navodi i opisuje postupke koji sprečavaju nasilje i sukobe među vršnjacima (strpljivost, razgovor, uvažavanje,

C.5.3

Učenik prepoznaje i objašnjava da je poštivanje zapovijedi zajedničko židovstvu, kršćanstvu i islamu.

- Učenik objašnjava da je poštivanje Deset Božjih zapovijedi zajedničko kršćanima i Židovima.
- Učenik prepoznaje da postoji sličnost poštivanja zapovijedi i u islamu.

oproštenje).

- Učenik prepoznaje i navodi primjere odgovornoga ponašanja prema stvorenome svijetu (briga za stvoreni svijet).
- Učenik opisuje značenje Majčina dana i Dana očeva i povezuje ih s četvrtom Božjom zapovijedi.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Prve tri Božje zapovijedi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Naučiti napamet prve tri zapovijedi. Razgovarati o načinima i navoditi primjere iz života gdje prepoznajemo da se prve tri zapovijedi poštuju.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Od četvrte do desete zapovijedi Dekaloga.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se u povezanosti s ishodom OŠ KV C.5.3.

Igra uživanja u ulogu drugoga radi boljega razumijevanja važnosti poštivanja zapovijedi.

Evocirati iskustava učenika: načini iskazivanja ljubav prema roditeljima, za Dan očeva i Majčin dan iskazati ljubav i zahvalnost, poštovanje života i brige za zdravlje; čuvanje svojih i tuđih stvari, uočiti situacije zavisti, škrtosti, krađe; uočiti važnost istine u obitelji i prijateljstvu, uočiti štetnost laži.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Božje zapovijedi i sličnost s drugim monoteističkim religijama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje u povezanosti s ishodom OŠ KV C.5.2.

D
Crkva u
svijetu

D.5.1

Učenik prepoznaje djelovanje Duha Svetoga u važnijim događajima u povijesti Crkve i u Crkvi danas.

D.5.2

Učenik opisuje i objašnjava crkvene blagdane i slavlja i njihovu važnost u životu te biblijske i druge kršćanske motive u svom okruženju (u književnosti i ostalim umjetnostima).

D.5.3

Učenik prepoznaje temeljne pojmove židovstva s kojima se susreće kroz biblijske tekstove te zapaža znakove (predmete, pojave) monoteističkih religija u svom okruženju.

- Učenik u biblijskom izvještaj o nastanku prve Crkve prepoznaje djelovanje Duha Svetoga i Božju prisutnost u prvoj Crkvi.
- Učenik navodi temeljno ustrojstvo Katoličke Crkve (papa, biskupi i svećenici).
- Učenik imenuje službe u Crkvi i daje primjer važnosti i uloge svakoga člana crkvene zajednice.
- Učenik navodi da danas postoje različite kršćanske Crkve.
- Učenik objašnjava potrebu ekumenskoga djelovanja.
- Učenik prepoznaje prisutnost Duha Svetoga navodeći konkretne primjere zajedništva i pomoći bližnjemu u Crkvi danas.
- Učenik prepoznaje i opisuje kršćanske motive i utjecaj u književnosti, likovnoj umjetnosti, arhitekturi, običajima i tradiciji svoga grada/župe, svoje biskupije/nadbiskupije.
- Učenik upoznaje važnost glagoljice i najvažnije spomenike: Višeslavova krstionica i zavjetni križ, Zavjetna molitva Hrvata katolika, Bašćanska ploča.
- Učenik prepoznaje utjecaj Crkve na bogatu duhovnu i kulturnu tradiciju hrvatskoga naroda.
- Učenik uspoređuje ono što je zajedničko i ono što čini razliku u životu zajednice i vjerskim prostorima židova i kršćana.
- Učenik prepoznaje utjecaj različitih religija u imenima osoba.
- Učenik prepoznaje motive različitih religija u filmovima, animiranim filmovima, glazbi...
- Učenik prepoznaje i objašnjava što je sinagoga, svitak, hram, šalom, način života židovskoga dječaka i druge pojmove s kojima se susreće kroz sadržaje ovoga godišta.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Biblijski izvještaj o nastanku prve Crkve, ustrojstvo Crkve, kršćanske Crkve i ekumenizam – djelovanje Duha Svetoga.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Prilagođeni biblijski tekstovi koji govore o djelovanju

KLJUČNI SADRŽAJI

- Višeslavova krstionica i zavjetni križ, Zavjetna molitva Hrvata katolika, Bašćanska ploča.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Terenska nastava: ukoliko postoji mogućnost, posjet

KLJUČNI SADRŽAJI

- Motivi židovstva i ostalih monoteističkih religija u različitim područjima života.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Prilagođeni tekstovi o vjerskome životu

Duha Svetoga u prvoj Crkvi: o silasku Duha Svetoga nad apostole (Dj 2,2-4), o čudesnome oslobođenju apostola iz tamnice (prema Dj 5,12-42, o zajedništvu prve kršćanske zajednice (Dj 4,32-35), o propovijedanju apostola Petra i širenju Radosne vijesti (prema Dj 2,32-41).

Ako je moguće, kao goste pozvati pripadnike drugih kršćanskih zajednica.

Ishod OŠ KV D.5.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.5.2.

zavičajnom muzeju ili zavičajnoj kući.

židovskoga dječaka i djevojčica (Ps 19,8-11).

Ishod se ostvaruje povezano s ishodom B domene, kad god se čitaju biblijski tekstovi u kojima se spominju pojmovi iz židovstva, na način da se učenicima pojasni značenje tih pojmova i objasni da pripadaju židovstvu.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

- Osnovno
- 6

Godine učenja i podučavanja predmeta: 6

A Čovjek i svijet u Božjemu naumu A.6.1 A.6.2 A.6.3	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana B.6.1 B.6.2 B.6.3	C Kršćanska ljubav i moral na djelu C.6.1 C.6.2 C.6.3	D Crkva u svijetu D.6.1 D.6.2 D.6.3
--	---	--	--

<p>A Čovjek i svijet u Božjemu naumu</p>	<p>A.6.1 Učenik objašnjava važnost zajedništva te kako nas vjera potiče na prihvaćanje sebe i drugih.</p>	<p>A.6.2 Učenik opisuje <i>Bibliju</i> kao temeljni izvor kršćanstva i židovstva, navodi povijesne i geografske odrednice, novozavjetne biblijske knjige, prenesena značenja biblijskoga teksta i temeljne biblijske poruke kako bi otkrio poruku za svoj život.</p>	<p>A.6.3 Učenik objašnjava prisutnost Božjih tragova u povijesti i u drugim religijama, razlikuje glavna obilježja monoteističkih religija radi razumijevanja i poštovanja drugih ljudi i njihovih životnih vrijednosti.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik opisuje različitost među ljudima. • Učenik objašnjava važnost prihvaćanja različitosti. • Učenik istražuje što nas sve unatoč razlikama povezuje. • Učenik opisuje jedinstvenost svakoga čovjeka s njegovim mogućnostima i ograničenjima. • Učenik objašnjava važnost vjere i povjerenja u međuljudskim odnosima i u odnosima prema Bogu. • Učenik objašnjava pojmove dijaloga i diskriminacije i na 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik navodi <i>Bibliju</i> kao temeljni izvor kršćanske vjere i svetu knjigu Židova. • Učenik opisuje povijesne i geografske odrednice (plodni polumjesec, nomadski život) radi razumijevanja i shvaćanja poruke biblijskih tekstova. • Učenik imenuje biblijske knjige <i>Novoga zavjeta</i> (evanđelja, <i>Djela apostolska</i>, poslanice). • Učenik navodi temeljne sadržaje <i>Staroga i Novoga zavjeta</i>. • Učenik imenuje biblijske kratice i s 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik objašnjava kako vjera može dati odgovore na mnoga životna pitanja (religiozna pitanja) • Učenik objašnjava različita shvaćanja i predodžbe Boga u povijesti (primitivne i antičke religije) i u drugim religijama danas (politeizam i monoteizam). • Učenik prepoznaje i opisuje glavna obilježja monoteističkih religija (simbol, utemeljitelj, vrijeme i mjesto nastanka, božanstvo, bogomolja, sveta knjiga). • Učenik uspoređuje odabrane svete

primjerima iz konkretnoga života.

pomoću njih pronalazi određena mjesta u Bibliji.

tekstove iz *Tore* i *Kur'ana*s kršćanskim.

- Učenik prepoznaje prenesena značenja biblijskoga teksta.
- Učenik povezuje poruke određenih biblijskih tekstova sa svojim životnim situacijama.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Jedinstvenost svakog čovjeka.
- Prihvaćanje drugih u njihovoj različitosti.
- Dijalog i diskriminacija.

KLJUČNI SADRŽAJI

Biblija sveta knjiga kršćanstva i židovstva, povijesne i geografske odrednice (plodni polumjesec, nomadski život) vezane uz prostor nastanka *Biblije*, podjela, način traženja teksta u *Bibliji*, prenesena značenja biblijskoga teksta.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Religiozna pitanja (pitanje smisla života, patnje, život nakon smrti, kazna i nagrada, stvaranje svijeta i čovjeka...).
- Shvaćanja i predodžbe Boga u povijesti (primitivne i antičke religije) i u drugim religijama danas (politeizam i monoteizam).
- Glavna obilježja monoteističkih religija.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima iz drugih domena u kojima se nalaze navedeni biblijski tekstovi OŠ KV B.6.1., OŠ KV B.6.2. i OŠ KV C.6.1.

Učenici istražuju pojmove dijaloga i diskriminacije.

Učenici istražuju primjere diskriminacije i važnih elemenata za ostvarenje dijaloga, istražuju mudrosne tekstove iz svetih knjiga i povezuju sa životnim iskustvima.

Igra uživanja u perspektivu drugoga radi boljega razumijevanja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima iz drugih domena u kojima se nalaze navedeni biblijski tekstovi (OŠ KV B.6.1., OŠ KV B.6.2. i OŠ KV C.6.1.) na način da, kada obrađujemo biblijski tekst, učenik upoznaje i povijesni i geografski kontekst, značenje prenesenoga govora, izdvoji poruku za svoj život...

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Razgovarati o obilježjima, znakovima i simbolima koje učenik zapaža u svojoj sredini i svijetu oko sebe (škola, film, glazba, internet...). Što više povezivati s iskustvima i primjerima iz života učenika.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

tudega razmišljanja i ponašanja.

Izricanje biblijskih primjera Božjega prihvaćanja svakoga čovjeka usmeno, pisano, slikom, pjesmom (korelacija s Hrvatskim jezikom: učenici pišu haiku, činkvinu, kratko izvješće, subjektivan/objektivan opis i sl.

B
Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.6.1

Učenik u biblijskoj povijesti i evanđeljima otkriva Boga koji čovjeku pokazuje put i daje čovjeku potrebnu snagu za suočavanje s različitim životnim situacijama i izazovima.

- Učenik upoznaje velike likove biblijske povijesti: Abrahama, Jakova, Samuela, Davida, Salomona, sv. Petra, sv. Pavla.
- Učenik pripovijeda o Božjemu pozivu, iskustvu i kušnji vjere starozavjetnih likova.
- Učenik opisuje znakove Božje naklonosti, skrbi, prijateljstva, praštanja i izbavljenja prema čovjeku.
- Učenik opisuje biblijske pojmove: praotac vjere, patrijarsi, suci, obećanja, pomazanje.
- Učenik kroz primjere biblijskih likova prepoznaje Boga kao prijatelja koji daje svoj blagoslov i obećanja.

B.6.2

Učenik kroz Isusove riječi i djela otkriva vrednote kraljevstva Božjega.

- Učenik objašnjava osobu Isusa Krista i Njegovo poslanje kao temelj kršćanske vjere i navještaja Božjega kraljevstva.
- Učenik iz Isusovih riječi i djela uočava znakove Božje ljubavi prema grešnima i odbačenima.
- Učenik navodi temeljne istine kršćanske vjere koje se odnose na Isusa Krista kao Otkupitelja i Spasitelja svih ljudi.
- Učenik objašnjava osnovne informacije o vjerskim skupinama u Isusovo vrijeme i situaciju u Palestini u prvom stoljeću radi boljeg shvaćanja Isusove poruke.
- Učenik opisuje Isusov poziv na vjeru i

B.6.3

Učenik objašnjava oblike, vrijeme i načine kršćanske molitve u poveznici s tijekom i ključnim vremenima liturgijske godine kako bi s razumijevanjem sudjelovao u slavljenju i molitvi.

- Učenik tumači važnost molitve, različite oblike i načine molitve tijekom liturgijske godine.
- Učenik opisuje središnja slavlja liturgijske godine.
- Učenik objašnjava i razlikuje istinsku molitvu Bogu i molitvu povezanu s praznovjerjem.
- Učenik obrazlaže važnost molitve za osobni odnos s Bogom.
- Učenik uočava razlike u molitvama ljudi vjere (Marija, sveci i blaženici i drugi uzori vjere) od vlastite molitve.

svetost života za stvaranje Božjega kraljevstva na Zemlji.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Izabrani biblijski likovi *Staroga i Novoga zavjeta*.
- Izabrani biblijski tekstovi o Abrahamu, Jakovu, Samuelu, Davidu, Salomonu.
- Biblijski pojmovi: praotac vjere, patrijarsi, suci, obećanja, pomazanje.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.6.2.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Vrednote kraljevstva Božjega.
- Biblijski tekstovi koji govore o Isusovu rođenju, susretima sa suvremenicima, siromašnima, bolesnima, grešnicima, temeljne istine kršćanske vjere koje se odnose na Isusa Krista kao Otkupitelja i Spasitelja svih ljudi, skupine u Isusovo vrijeme i situaciju u Palestini u prvom stoljeću, Isusov poziv na vjeru i svetost života.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s OŠ KV A.6.2.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Liturgijska godina i molitva.
- Molitva *Očenaš* i drugi načini molitve, liturgijska godina, slavlja liturgijske godine: Božić, Uskrs, Kristovo uzašašće, Duhovi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Povezati oblike i načine slavlja s njihovim značenjem i porukom.

C
Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.6.1

Učenik navodi vrednote Božjega kraljevstva za ostvarenje mira, pravde i ljubavi te objašnjava kako na temelju tih vrednota graditi odnose prema drugima.

- Učenik na primjeru evanđeoskih tekstova objašnjava Isusov pristup prema svakom čovjeku.
- Učenik navodi i objašnjava vrednote kraljevstva Božjega.

C.6.2

Učenik uočava da nas vjera potiče na stvaranje kvalitetnih međuljudskih odnosa u svom okruženju.

- Učenik objašnjava i predlaže nekoliko važnijih pravila za ponašanje u razredu i u školi.
- Učenik objašnjava posljedice kršenja pravila za pojedinca

C.6.3

Učenik upoznaje temeljna moralna načela (pravila ponašanja) monoteističkih religija.

- Učenik uspoređuje neka važnija moralna načela monoteističkih religija židovstva i islama s kršćanskim moralnim načelima.
- Učenik navodi

- Učenik navodi primjere životnih situacija u kojima je moguće ostvariti vrednote kraljevstva Božjega.
 - Učenik predlaže konkretne postupke prema onima koji su u različitim potrebama.
- i cijelu zajednicu.
 - Učenik predlaže primjere preuzimanja odgovornosti za vlastito ponašanje.
- univerzalnost nekih moralnih načela.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Biblijski tekstovi koji govore o Isusovu pristupu ljudima (ozdravljenja, prihvaćanja, opraštanja) i kraljevstvu Božjemu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Pravila za ponašanje u razredu i u školi, posljedice kršenja pravila.

KLJUČNI SADRŽAJI

Odaberi jednostavnija moralna načela koja učenici mogu usporediti s moralnim načelima navedenima u ishodima C.6.1. i C.6.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima iz drugih domena u kojima se nalaze navedeni biblijski tekstovi npr. OŠ KV B.6.2. OŠ KV A 6.1.

Prijedlog biblijskih tekstova (izabrati): Lk 5,27-32: *Ne treba zdravima liječnika.*

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s OŠ KV A.6.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Na temelju ponuđenih tekstova učenici pronalaze sličnost u moralnim načelima.

D Crkva u svijetu

D.6.1

Učenik opisuje Crkvu kao prenositeljicu Isusova nauka te otkriva koja je njegova uloga u Crkvi i svijetu.

- Učenik objašnjava naziv, poslanje i poziv apostola u Isusovo doba.

D.6.2

Učenik prepoznaje važnije izričaje kršćanske umjetnosti (likovna, glazbena, filmska, književnost i suvremena duhovna literatura) te otkriva kako su utjecali na obogaćivanje vjere kroz povijest i kako mogu izgrađivati njegovu osobnu vjeru.

- Učenik prepoznaje i opisuje biblijske likove i događaje na reprodukcijama

D.6.3

Učenik istražuje i izdvaja temeljne pojmove drugih religija, uočava njihov utjecaj i obilježja u suvremenome društvu (u umjetnosti, književnosti, glazbi, filmovima...).

- Učenik objašnjava da je *Biblija* sveta knjiga židovske religije i navodi

- Učenik opisuje važnost i ulogu sv. Petra za Crkvu i važnost sv. Pavla za širenje kršćanstva.
 - Učenik otkriva svoju ulogu u Crkvi i svojoj sredini.
 - Učenik prepoznaje prisutnost temeljnih vrednota kraljevstva Božjega u životima nekih hrvatskih svetaca i blaženika i važnost njihova životnog primjera za nas danas.
 - Učenik predlaže načine kako prema njihovom primjeru djelovati danas.
- Učenik opisuje umjetničkih djela.
 - Učenik otkriva i interpretira kršćanske / duhovne poruke i doživljava koje otkriva u umjetničkome djelu.
 - Učenik istražuje odnose između biblijskih događaja i likova i prikaza u filmskoj i likovnoj umjetnosti.
 - Učenik izražava svoj unutarnji doživljaj vjere kroz različite oblike izražavanja.
 - Učenik istražuje primjere suvremene duhovne literature koja može izgrađivati njegov stav vjere.
- temeljnu razliku između kršćanske i židovske *Biblije*.
 - Učenik opisuje prisutnost Abrahama u židovstvu i islamu.
 - Učenik navodi temeljne oznake antičkih religija radi prepoznavanja simbola i obilježja tih religija u suvremenom društvu i svom okruženju.
 - Prepoznaje simbole i obilježja religija u svome okruženju (medijima, glazbi, filmovima).
 - Učenik konkretnim odnosom prema pripadnicima drugih religija u svojoj sredini izražava poštovanje prema drugim religijama.
 - Predlaže načine suradnje čiji rezultati doprinose poboljšanju odnosa s pripadnicima drugih religija.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Mk 1,16–19: oni koji su prihvatili Isusov poziv
- Mk 3,13: dvanaestorica kao početak novoga Božjeg naroda
- Mt 28, 18–20, Mt 4,18–22; Mt 9,9 i Iv 1,43–46, pozvani prenositi Radosnu vijest
- Važnost Petra i Pavla na temelju biblijskih tekstova:

KLJUČNI SADRŽAJI

Slike poznatih hrvatskih i svjetskih umjetnika koji su prikazivali biblijske motive (Michelangelo, Rembrandt, I. Lacković Croata, Ivan Meštrović...), najvažniji motivi i primjeri ranokršćanske umjetnosti, biblijski motivi i glazbenici koji su bili nadahnuti *Biblijom*.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Temeljni pojmovi židovstva: *Biblija*, sveta knjiga židovske religije, prisutnost Abrahama u židovstvu i islamu.
- Antičke religije.

- Mt 16,15-19 (Petar Stijena); Mk 14,66-72 (Petrovo zatajenje); Iv 21,15-19 (Petrovo prvenstvo); Dj 22,17-21 (Pavlovo poslanje).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Sadržaje što više povezati s iskustvima učenika, npr. naši imendani – molitva i zahvalnost svecima čije ime nosimo i onima koji se slave u našem kraju (upoznavanje pojedinih svetaca i povezivanje s vlastitim imenom).

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne prijedloge i osmišljavanje različitih aktivnosti djelovanja prema primjeru svetaca i blaženika u svojoj sredini o kojima izvještava u razredu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishodi OŠ KV D.6.2. ostvaruju se na temelju istih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi OŠ KV B.6.1.i OŠ KV B.6.2., a ne kao zaseban sadržaj. Tijekom obrade biblijskih tekstova valja potaknuti učenike da promotre odabrano umjetnička djelo povezano s biblijskim tekstom, prepoznaju motive koje prikazuju, prepoznaju poruke i doživljaje koje umjetnik želi prenijeti koristeći se elementima likovnoga jezika i na taj način prodube doživljaj teksta.

Posebnu pažnju obratiti na kvalitetu sadržaja likovne, glazbene i filmske umjetnosti. Ishod se ostvaruje u korelaciji s Hrvatskim jezikom i književnošću, Glazbenom kulturom i Likovnom kulturom.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod OŠ KV D.6.3. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.6.3. i OŠ KV B.6.1. Biblijskim tekstovima sadržanima u B domeni razjasniti koji su pojmovi vezani za židovstvo (Biblija) i islam (npr. Abraham). Vjeroučitelj polazi od konkretnih primjera iz života i iskustva učenika (u svojoj sredini, putem medija...), a primjereni su njegovoj dobi, radi boljeg shvaćanja i razumijevanja religijskih pojmova i simbola s kojima se susreće.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretan odnos prema pripadnicima drugih religija u svojoj sredini i predlaganje različitih načina suradnje.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

- Osnovno
- 7

Godine učenja i podučavanja predmeta: 7

A Čovjek i svijet u Božjemu naumu A.7.1 A.7.2	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana B.7.1 B.7.2 B.7.3	C Kršćanska ljubav i moral na djelu C.7.1 C.7.2 C.7.3	D Crkva u svijetu D.7.1 D.7.2 D.7.3
---	---	--	--

A
Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.7.1

Učenik navodi iskustva i događaje iz svakodnevnoga života koji govore o različitim oblicima unutrašnjega ropstva i slobode te objašnjava kako nas vjera vodi do slobode i mira.

A.7.2

Učenik objašnjava temeljne književne vrste u *Bibliji*, analizira odabrane biblijske tekstove te objašnjava njihovu temeljnu poruku i primjenjuje ju na svoj život.

- Učenik razlikuje unutrašnje i vanjsko ropstvo/slobodu.
- Učenik uočava i objašnjava povezanost grijeha i neslobode, odgovornosti i slobode, na temelju konkretnih primjera iz svoga života i *Biblije* (griješ, posljedice grijeha).
- Učenik analizira kroz konkretne primjere povezanost slobode i ljubavi.
- Učenik navodi primjere vlastite odgovornost u promicanju slobode i mira u svom okruženju.
- Učenik na temelju odabranih biblijskih tekstova prepoznaje vjeru kao put k slobodi.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Unutrašnje i vanjsko ropstvo i sloboda.
- Povezanost grijeha i neslobode, odgovornosti i slobode.
- Primjeri unutrašnjega ropstva i slobode iz života učenika.

- Učenik navodi i objašnjava temeljne književne vrste u *Bibliji*.
- Učenik analizira odabrane biblijske starozavjetne i novozavjetne tekstove (književna vrsta, temeljni sadržaj, likovi).
- Učenik objašnjava pojam prispodoba.
- Učenik objašnjava značenje pojma kraljevstvo Božje.
- Učenik otkriva dublju životnu poruku biblijskih tekstova.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Temeljne književne vrste u *Bibliji*.
- Pojmovi kraljevstvo Božje i prispodobe.

Biblijski tekstovi i citati za obradu sadržaja:
Lk 12, 22-26 (Pouzdanje u *providnost – sloboda od materijalnog*), 2 Kor 3,17; Gal 5,13.

Odabrani dijelovi *Katekizma Katoličke Crkve* (2445, 2447).

Uz pomoć biblijskih tekstova otkriti što su prispodobe. Uz pomoć biblijskih primjera prepoznati i objasniti pojam kraljevstva Božjega.

Biblijski tekstovi: prispodobe o sijaču, kukolju, znu gorušičinu, kvascu, blagu i dragocjenome biseru, *Blaženstva* (Mt 5, 1-12).

Ishodi OŠ KV A.7.2. ostvaruje se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi OŠ KV B.7.2.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.7.1

Učenik analizira i objašnjava tekstove o Bogu koji s čovjekom sklapa savez prijateljstva, pokazuje put izlaska iz ropstva grijeha i vodi ga do slobode.

- Učenik opisuje Boga kao onoga koji u *Starome zavjetu* okuplja, oslobađa i spašava svoj izabrani narod, izbavlja ga iz ropstva i vodi u obećanu zemlju u slobodu.
- Učenik analizira glavne poruke koje govore o Božjoj brizi za čovjeka, obećanjima, izbavljenju, opraštanju krivnje te putu i darovima slobode.
- Učenik upoznaje Mojsija kao velikoga vođu i osloboditelja izabranoga naroda.
- Učenik opisuje Mojsija kao osobu

B.7.2

Učenik u Isusu Kristu otkriva osloboditelja koji riječima i djelima pokazuje istinski put slobode i spasenja.

- Učenik prepoznaje u Isusu Kristu Osloboditelju koji riječima i djelima pokazuje istinski put slobode i spasenja.
- Učenik analizira poruke i vrijednosti koje vode do istinske i pune slobode.
- Učenik uspoređuje Isusa i Mojsija i uočava sličnosti događaja Pashe i Uskrsa.
- Učenik prepoznaje kršćanski put služenja i ljubavi u Isusovu Pashalnom otajstvu.
- Učenik navodi i interpretira biblijske tekstove u kojima se spominje Marija i uočava njenu

B.7.3

Učenik otkriva i opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka kroz Crkvu i sakramente kršćanske inicijacije.

- Učenik otkriva u Božjoj riječi, sakramentima i životu Crkve njezino božansko i ljudsko poslanje, različite darove i službe te Marijino posebno mjesto u Crkvi.
- Učenik navodi i analizira obilježja, znakove i značenje sakramenata inicijacije i svetoga reda.
- Učenik objašnjava poslanje, mjesto i služenje pape, biskupa i svećenika, redovnika i vjernika laika u Crkvi.

velike vjere.

slobodu i veličinu u prihvaćanju Božje riječi.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Izlazak iz egipatskoga ropstva; Izlazak, Pasha, mana, Jahve, Sinajski savez, grijeh, krivnja, Deset zapovijedi, sloboda.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Isus Krist – Osloboditelj.
- Isusov govor na gori ili *Blaženstva* (Mt 5, 1-12), Pranje nogu učenicima (Iv 13, 1-17) i Isusova muka, smrt i uskrsnuće (Mt 26-28), kratki referentni tekstovi iz Katekizma *Katoličke Crkve*, Ivan Pavao II., *Redemptoris missio*. Biblijski tekstovi u kojima se spominje Marija: *Navještenje Isusova rođenja* (Lk 1,26-38), *Rođenje Isusovo* (Lk 2,1-19), *Majka Isusova – majka Učenika* (Iv 19,25-27), prisutnost s apostolima (Dj 1,12-14).

KLJUČNI SADRŽAJI

- Crkva, božansko i ljudsko poslanje, različite darove i službe te Marijino posebno mjesto u Crkvi, sakramenti kršćanske inicijacije te sakrament svetoga reda.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekstov: Mojsijev poziv i izlazak iz Egipta (Izl 3-13), putovanje pustinjom i kušnja (Izl 15-18), Savez na Sinaju (Izl 19-20), Zlatno tele (Izl 32), smrt Mojsijeva (Pnz 34, 1-7).

Ishod se ostvaruje s ishodom OŠ KV A.7.1. (povezanost grijeha i neslobode).

Različiti aktivni postupci rada s tekstom, dramatizacija, rješavanje problemskih situacija (mrmljanje Izraelaca i nezahvalnost, neposluh), povezivanje s povijesno-

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje sa sadržajima ishoda OŠ KV A.7.1.

Učenik samostalno pronalazi tekst u *Bibliji*, različite metode rada na biblijskim tekstovima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekstovi: *Pedesetnica* (Dj 2, 1-13), *Prva kršćanska zajednica* (Dj 2, 42-47), različiti tekstovi koji slikovito govore o Crkvi npr. Stado kojemu je Krist pastir (Iv 10, 11-15), Crkva kao Kristovo tijelo (1 Kor 12, 13-27) i Crkva kao svjetlo svijeta (Mt 5, 14), Izbor dvanaestorice i njihovo poslanje, kao i poslanje svih ostalih vjernika (Lk 6, 13-16, Lk 9,1-2 i Mt 4, 18-22), ustanovljenje potvrde i euharistije (Dj 8, 4-8.14-17; Lk 22,19),

Odabrani dijelovi *Katekizma*

geografskim okolnostima događanja (Egipat, pismenost, religija, gospodarsko značenje).

Katoličke Crkve o krštenju (1213).

Ishod se ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV B.7.2. i OŠ KV D.7.1.

Istražiti podatke o Crkvi (kršćanstvo u svijetu), o vlastitoj (nad)biskupiji i župi: redovničke zajednice (organizirati posjet ili pozvati gosta) i istaknuti vjernici laici.

C
Kršćanska
ljubav i
moral na
djelu

C.7.1

Učenik na primjerima biblijskih tekstova analizira primjere ropstva i slobode i povezuje ih sa suvremenim situacijama ropstva i slobode.

- Učenik analizira biblijske tekstove koji govore o tome kako je Bog uvijek spreman obnoviti savez prijateljstva i ljubavi s čovjekom.
- Učenik uočava originalnost Isusove poruke i njegova odnosa prema čovjeku.
- Učenik povezuje i objašnjava poruku Isusovih blaženstava s čovjekovom čežnjom za srećom.

C.7.2

Učenik istražuje kako vrednote slobode, ljubavi i odgovornosti utječu na njegovu osobnu izgradnju i izgradnju zajednice.

- Učenik uviđa povezanost ljubavi, odgovornosti i slobode.
- Učenik objašnjava Isusov poziv za izgradnju pravednijega i boljega svijeta.
- Učenik uočava potrebe ljudi oko sebe i navodi primjere odgovornoga ponašanja.
- Učenik navodi i objašnjava tjelesna i duhovna djela milosrđa kao primjer kršćanske odgovornosti.
- Navodi primjere i aktivnosti (projekte) u kojima ostvaruje duhovna i tjelesna djela milosrđa u svojoj okolini.

C.7.3

Učenik istražuje i upoznaje vrijednosti slobode, ljubavi i odgovornosti u drugim religijama, svjetonazorima i svijetu oko sebe.

- Učenik prepoznaje i analizira i odnos prema čovjekovoj slobodi tijekom povijesti.
- Učenik istražuje utjecaj shvaćanja slobode u drugim religijama i svjetonazorima na konkretna društva i uspoređuje ih s kršćanskim.

- Suvremene situacije ropstva i povratak Bogu koji nudi slobodu i obnavlja savez.
- Isusova blaženstva.
- Povezanost ljubavi, odgovornosti i slobode.
- Tjelesna i duhovna djela milosrđa.
- Poimanje slobode u drugim religijama, svjetonazorima i kroz povijest.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekstovi koji govore o odnosu Boga i čovjeka, milosti i praštanju:

Himna Bogu pomoćniku (Ps 146), Praštanje i ljubav prema svima koji Boga zazivaju (Ps 86,5), *Hvalospjev Svemogućemu* (Ps 147), Božja dobrotu i ljubav (Ps 103,11-12), Mjera kojom se mjeri (Lk 6,37-38), Opraštanje i milost (Mih 7,18-19) i *Bog je ljubav* (1 Iv 4,16).

Tekstovi o Isusovoj poruci i odnosu prema čovjeku:

Prepustimo se Providnosti (Lk 12,22-34), Izmirenje s bratom (Mt 5,21-24), Zla koja dolaze iznutra (Mk 7,20-23), *Blaženstva* (Mt 5, 1-12).

Procjena vlastitoga ponašanja u odnosu na Isusovu poruku, metodom rješavanja problema procjena ponašanja u konkretnim situacijama (navesti primjere). Predložiti načine konkretnoga pomaganja drugima po Isusovu primjeru (postupanje u slučaju svađe i u potrebama konkretne pomoći: u obitelji, razredu, uključivanjem u humanitarne akcije, upoznati pojam volontiranja).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekstovi koji govore o Isusovu pozivu za izgradnju pravednijega i boljega svijeta:

Tekstovi: Lk 12, 22-26 (*Pouzdanje u providnost – sloboda od materijalnog*), 2 Kor 3,17; Gal 5, 13; Zapovijedi ljubavi (Mt 22, 34-40) kao i odabrani dijelovi *Katekizma Katoličke Crkve* (2445, 2447) ili pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenome svijetu *Gaudium et spes*.

Učenik navodi primjere konkretnih djela milosrđa koje može provesti u svojoj okolini i primjere odgovornoga ponašanja u izgradnji pravednijega svijeta (zauzimanje za pravdu, istinu, mir, dobro, milosrđe, solidarnost, dostojanstvo osobe).

Učenik raspravlja o povezanosti ljubavi, odgovornosti i slobode na temelju biblijskih tekstova i uočava te da prava i potpuna sloboda izvire iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz primjere i aktivnosti (projekte) u kojima ostvaruje duhovna i tjelesna djela milosrđa u svojoj okolini o kojima izvještava u razredu.

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV A.7.1. i OŠ KV C.7.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Primjeri i priče iz povijesti (npr. zakoni o ropstvu), usmjereno gledanje video materijala s radnim zadacima.

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV A.7.1.

Crkva u svijetu

Učenik prepoznaje Crkvu kao zajednicu Božjega naroda s različitim poslanjem, službama i odgovornostima te ljudsko i božansko lice Crkve u povijesnim događajima kako bi bolje razumio život Crkve i društva danas.

Učenik opisuje i objašnjava važnije biblijske i druge kršćanske motive i poruke prisutne u književnosti i ostalim umjetnostima, osobito u arhitekturi.

Učenik prepoznaje i objašnjava sličnosti i razlike između kršćanskih crkava i svetih građevina drugih religija (sinagoge i džamije).

- Učenik navodi pozitivnu i negativnu stranu Crkve u srednjemu vijeku i prepoznaje stalnu potrebu »pročišćavanja« Crkve od ljudskih mana i usmjeravanje prema božanskome.
- Učenik prepoznaje novo lice Crkve u 20. stoljeću.
- Učenik opisuje poslanje biskupa i svećenika, redovnica i redovnika te vjernika laika u Crkvi.
- Učenik navodi primjere kršćanskoga djelovanja u društvu.
- Učenik prepoznaje i navodi zajedničke korijene kršćanskih crkava.
- Zalaže se za vrijednost ekumenizma kroz navođenje primjera i ekumensko djelovanje u svojoj sredini.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Najvažniji uzroci i posljedice velikoga raskola Crkve u XI.

- Učenik opisuje mjesta okupljanja prvih kršćana i ranokršćanske motive, simbole i znakove.
- Učenik prepoznaje osnovna obilježja najvažnijih stilova crkvenoga graditeljstva i unutrašnjosti crkve.
- Učenik prepoznaje i navodi Marijino mjesto u molitvi, pobožnosti i tradiciji Crkve, zatim u književnosti, umjetnosti i arhitekturi.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Mjesta okupljanja prvih kršćana i ranokršćanski motivi,

- Učenik prepoznaje najvažnije sličnosti i razlike između kršćanskih crkava i bogomolja drugih religija.
- Učenik navodi najpoznatije građevine drugih svjetskih religija.
- Učenik navodi najpoznatije građevine Katoličke Crkve.
- Učenik pokazuje stav poštovanja simbola i građevina drugih religija.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Ishodi iz domene OŠ KV D.7.3. ostvaruju se na temelju istih

stoljeću i reformacije, prosjački redovi, promicanje znanosti i umjetnosti, križarski ratovi, inkvizicija, katolička obnova, misijski pokret, II. vatikanski koncil, Ivan Pavao II., primjeri svetaca i blaženika.

simboli i znakovi, unutrašnjost crkve (oltar, ambon, svetohranište), crkveno graditeljstvo na primjerima katedrale određene biskupije ili župne crkve, Marijino mjesto u književnosti, umjetnosti i arhitekturi.

biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena OŠ KV D.7.1. i OŠ KV D.7.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ostvariti korelaciju s nastavom povijesti, aktivni postupci rada s tekstem, debata, povijesni videoisječci i karte.

Vjeroučitelj također treba poticati ekumensko djelovanje osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen te koje će omogućiti iskustva učenja i prihvaćanje vrijednosti ekumenizma kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik navodi najvažnije pobožnosti i molitve prisutne u tradiciji Katoličke Crkve i istražuje važnost za duhovnost i vjeru pojedinca i Crkve.

Posjet župnoj crkvi, analiza fotografija (katakombe, crkve građene različitim stilovima gradnje, marijanska svetišta), korištenje virtualnih šetnji crkvama diljem svijeta (npr. bazilika sv. Petra u Rimu), izrada i crtanje ranokršćanskih simbola i znakova, analiza književnih tekstova o Mariji, umjetničkih slika i glazbenih primjera.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prepoznavanje izvanjskih činjenica zgrade ili života pojedine vjerske zajednice treba voditi boljem poznavanju pogleda na život određene religije i njezina utjecaja na društvo i kulturu. Radi se o motivirajućem obilježju prepoznavanja drugoga i drukčijeg.

Učenici uz pomoć vjeroučitelja promatraju izvanjske elemente (simbolički način učenja), istražuju ih i zaključuju o konkretnome životu i radu zajednice.

Analiza fotografija, slagalice, virtualne šetnje građevinama, istraživanje bogomolja u svom okruženju.

- Osnovno
- 8

Godine učenja i podučavanja predmeta: 8

A Čovjek i svijet u Božjemu namu	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	C Kršćanska ljubav i moral na djelu	D Crkva u svijetu
A.8.1	B.8.1	C.8.1	D.8.1
A.8.2	B.8.2	C.8.2	D.8.2
A.8.3	B.8.3	C.8.3	

A Čovjek i svijet u Božjemu namu	A.8.1	A.8.2	A.8.3
	Učenik u svjetlu vjere otkriva vlastito dostojanstvo, vrijednost i ulogu te objašnjava ulogu vjere u rješavanju napetosti i sukoba među ljudima.	Učenik prepoznaje povijesno i geografsko okruženje pojedinih biblijskih knjiga, prepoznaje književnu vrstu i simbolički govor kako bi objasnio značenje biblijskih tekstova i otkrio poruku za svoj život.	Učenik istražuje temeljne pojmove židovske religije i objašnjava sličnosti i razlike s kršćanstvom kako bi prepoznao temeljne odrednice zajedničke baštine židovstva i kršćanstva.
	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik izražava stav kako je svaki čovjek jedinstveno i neponovljivo biće kroz konkretne geste poštovanje i uvažavanja drugih u svojoj sredini. • Učenik analizira pozitivne utjecaje uzora u izgradnji vlastite osobnosti. • Učenik analizira negativne utjecaje koji predstavljaju opasnost u izgradnji vlastite osobnosti. • Učenik istražuje pozitivne utjecaje vjere u izgradnji vlastite osobnosti. • Učenik analizira konkretne primjere utjecaja društva vršnjaka na formiranje osobnosti i predlaže načine 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik navodi osnovne podatke o Palestini u Isusovo vrijeme. • Učenik prepoznaje i navodi vrijeme nastanka i autore evanđelja. • Učenik izdvaja i objašnjava središnju poruku odabranih novozavjetnih biblijskih tekstova. • Učenik objašnjava osnovne podatke o proročkim knjigama (proroci, povijesne okolnosti izraelskoga naroda, iščekivanje mesije, književna vrsta, simbolički govor). • Učenik u starozavjetnim proročkim tekstovima prepoznaje 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik objašnjava temeljne pojmove židovske religije (praoci, sveta knjiga, blagdani, bogomolje, simboli, židovski vjernički život, kratka povijest Izraelskoga naroda). • Učenik uspoređuje i opisuje temeljne odrednice zajedničke baštine židovstva i kršćanstva. • Učenik objašnjava važnost međureligijskoga dijaloga.

- kako ostvariti pozitivan utjecaj u društvu vršnjaka.
- Učenik analizira različite uzroke napetosti i konflikata u razdoblju mladenaštva i objašnjava mogućnost rješavanja napetosti i sukoba s kršćanskoga motrišta.
 - Predlaže pozitivne načine komunikacije u digitalnom okružju kojom mogu utjecati na poštovanje dostojanstva svake osobe i rješavanje sukoba i nesporazuma.
- navještaj Isusa Krista.
- Učenik u proročkim tekstovima prepoznaje poruke koje može primijeniti na vlastiti život i vjeru.
 - Učenik u odabranim biblijskim tekstovima pronalazi poruke za svoje životne situacije.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Jedinstvenost i dostojanstvo svakog čovjeka, idoli i uzori u izgradnji osobnosti,
- pozitivni i negativni utjecaji u izgradnji osobnosti (ovisnosti, idoli, negativan utjecaj medija...),
- pozitivni utjecaji vjere u izgradnji vlastite osobnosti (prihvatanju sebe i drugih, izgradnja samopouzdanja), ljubav prema Bogu i prema bližnjemu kao mjerilo nadvladavanja

KLJUČNI SADRŽAJI

- Palestina u Isusovo vrijeme, nastanak evanđelja, svjedočanstva o Kristu u evanđeljima, odrediti središnju poruku novozavjetnih tekstova (koji su navedeni u drugim domenama), proročki tekstovi iz *Staroga zavjeta*.

Ishodi iz domene OŠ KV A 8.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene OŠ KV B.8.1.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Vjera i pobožnost u židovstvu, oblici molitve, židovski blagdani, židovske knjige, običaji, sveta mjesta, međureligijski dijalog.

sukoba.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Naglasak je sadržaja na otkrivanju da je svatko jedinstven i dragocjen, da smo upućeni jedni na druge te da su poštovanje, prijateljstvo i zajedništvo vrline i snaga odrastanja i razvoja.

Koristiti metodu rješavanja problema, istražiti i analizirati razloge sukoba među ljudima, provesti razrednu anketu o utjecaju medijskih reklamnih sadržaja, igrati igru uloga: uživljanje u situaciju drugoga.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste poštovanja i uvažavanja drugih u svojoj sredini, kroz prijedlog i konkretne aktivnosti kako ostvariti pozitivan utjecaj u društvu vršnjaka.

Ishod se ostvaruje kroz aktivnosti koje će učenici provoditi u školi i svojoj svakidašnjici izvan škole te o kojima će kasnije izvještavati u učionici. Ostvarenje ishoda može se provesti i kroz suradnju s drugim učenicima u provedbi projekta (školskoga, međuškolskoga, europskoga, *eTwinninga* i sl.) čiji rezultati doprinose navedenim sadržajima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Upoznavanje povijesnog i geografskog okruženja usmjereno je boljem razumijevanju biblijskoga teksta, preporuča se istraživačkim radom.

Naglasak: izostaviti detaljne opise koji nisu bitni za ostvarenje ishoda.

Koristiti biblijski atlas i karte, rad s biblijskim tekstovima, pisanje posadašnjenja proročke poruke, jednoglasno izlaganje proročkih poruka upućenih današnjemu čovjeku, izdvojiti Isusove proročke poruke (Mt 21,46; Mt 23,37).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekst Pnz 6,4-9 (Čuj *Izraele!*) Proširivati na temelju predznanja pojmova Pasha, Abraham, sveta knjiga, mjesto okupljanja Židova, simboli), istražiti što je zajedničko, a što različito u židovstvu i kršćanstvu, izvanučionička nastava (ako postoji židovska zajednica), upoznati pojmove antisemitizam i holokaust.

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.8.1

Učenik opisuje osnove proročke objave i tumači poziv, poslanje i ulogu starozavjetnih proroka i tumači poruku mesijanskih tekstova.

B.8.2

Učenik obrazlaže kršćanski odgovor na pitanje smrti i života nakon smrti i kako se odražava na život vjernika.

B.8.3

Učenik kritički promišlja o grijehu i njegovim posljedicama te otkriva i opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka kroz sakramente pomirenja i bolesničkoga pomazanja.

• Učenik analizira i

• Učenik objašnjava

• Učenik promišlja o

objašnjava odabrane temeljne izričaje vjere u jednoga i pravoga Boga u proročkim spisima.

- Učenik objašnjava važnije proročke poruke.
- Učenik objašnjava iščekivanje Mesije u židovskoj vjeri radi boljšega shvaćanja proročkoga navješćaja.
- Učenik prepoznaje kako proročki djelovati u svom okruženju.
- Učenik u proročkim tekstovima otkriva poruke za osobni život i izgradnju vjere.

patnju i smrt u svjetlu vjere u uskrsnuće.

- Učenik analizira svakodnevne činjenice i iskustva patnje i smrti u svjetlu Isusova nauka i vjere Crkve o vječnome životu.
- Učenik analizira biblijske slike i usporedbe o životu nakon smrti u *Novome zavjetu*.
- Učenik objašnjava ključne pojmove govora o vječnome životu (raj, pakao, čistilište, posljednji sud, uskrsnuće tijela).
- Učenik analizira kako se vjera u vječni život odražava na život vjernika.
- Učenik prepoznaje učinke sakramenata pomirenja i bolesničkoga pomazanja na život vjernika u trenucima bolesti i patnje.

lošim djelima prema čovjeku i prema Bogu te vrednuje posljedice tih čina.

- Učenik analizira i tumači kako Isus susreće ljude koji su opterećeni grijehom.
- Učenik prepoznaje oprostjenje kao temeljno kršćansko iskustvo.
- Učenik analizira i objašnjava sakrament pomirenja u svjetlu biblijskih tekstova.
- Učenik objašnjava sakrament bolesničkoga pomazanja.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Proroci *Staroga zavjeta*.
- Proročke poruke koje govore o vjeri, duhovnome i moralnome životu židovskoga naroda i njegovu odnosu s Bogom.

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom:

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

KLJUČNI SADRŽAJI

- Eshatološke glavne teme; sakramenti pomirenja i bolesničkoga pomazanja.
- Iskustva bolesti, patnje i smrti, raj, pakao, čistilište, posljednji sud, uskrsnuće tijela, život vječni.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

KLJUČNI SADRŽAJI

- Grijeh i Isusov odnos prema grešnicima; sakrament pomirenja.
- Biblijski tekstovi o zlu, grijehu i krivnji, posebno u svjetlu Božjega prašćanja i čovjekova pomirenja s Bogom.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Biblijski tekstovi: Mojsije kao najveći prorok, *Stari zavjet* (Izl 2-4), poziv proroka Jeremije (Jr 1,5), poziv i poslanje (Jr 1,9; Iz 6,6; Ez 3,1), kušnja proroka Ilije (1 Kr 19,4) ili Jeremije (Jr 15,18), tekstovi koji govore o vjernosti Savezu.

Ishod se ostvaruje u povezanosti sa sadržajima ishoda OŠ KV B 8.3.

Rad s biblijskim tekstovima: svadbena gozba (Mt 22,1-14), stanovati kod Boga (Iv 14,1-3), grad Božji (Otk 21,9-22).

Promišljanje iskustava bolesti i patnje, promatranje i analiza sadržaja umjetničkih reprodukcija (npr. Michelangelov *Posljednji sud*).

Ishod se ostvaruje u povezanosti sa sadržajima ishoda OŠ KV B. 8.2.

Bibliodrama, tekstovi: Isus i grešnica (Lk 7,36-50), Isus i preljubnica (Iv 8,1-11), milosrdni otac (Lk 15,11-32), razgovor o iskustvu sakramenta bolesničkog pomazanja, važnosti sakramenta pomirenja za kršćane.

C
Kršćanska
ljubav i
moral na
djelu

C.8.1

Učenik analizira i prosuđuje čovjekovo ponašanje u svjetlu Deset Božjih zapovijedi.

- Učenik uočava da Božje zapovijedi čuvaju ljudsku slobodu i dostojanstvo osobe.
- Učenik uspoređuje odnos Dekaloga i temeljnih ljudskih prava.
- Učenik objašnjava da se zapovijedi temelje na ljubavi prema Bogu i bližnjemu.
- Učenik navodi bogoslovne kreposti i objašnjava njihovu važnost za čovjekov odnos prema Bogu.
- Analizira načine poštivanja i kršenja zapovijedi u kontekstu komunikacije u digitalnom okruženju.

C.8.2

Učenik analizira i uočava kako kršćanska slika o dostojanstvu čovjeka utječe na vrednote suvremenoga društva i njegove osobne vrednote.

- Učenik otkriva, analizira i tumači pojave koje dovode u pitanje svetost svakoga ljudskog života.
- Učenik argumentirano tumači da je Bog jedini gospodar svakoga ljudskog života od začeca do prirodne smrti.
- Učenik analizira i kritički objašnjava najučestalije povrede ljudskoga života.
- Učenik uočava oko kojih se moralnih načela vode rasprave i dvojbe u medijima, društvu.

C.8.3

Učenik analizira i objašnjava pojam čovjekovoga dostojanstva i savjesti u monoteističkim religijama i svjetonazorima.

- Učenik tumači da svaki čovjek ima pravo živjeti po svojoj savjesti.
- Učenik objašnjava i raspravlja važnost trajnoga odgoja savjesti kako bi savjest bila ispravno formirana.
- Učenik istražuje pojam savjesti u monoteističkim religijama i svjetonazorima.
- Učenik navodi primjere postupanja prema savjesti.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Deset Božjih zapovijedi, ljudska prava i bogoslovne kreposti.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Povrede ljudskoga života od začeća do prirodne smrti.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Pitanje savjesti i ljudskoga dostojanstva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV C.8.2.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretno djelovanje i izvještavanje u učionici.

Učenik predlaže načine promicanja vrijednosti o kojima govore Božje zapovijedi u kontekstu komunikacije u digitalnom okruženju i uključuje se u aktivnosti kojima može doprinijeti u njihovom promicanju.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Istražiti tijekom određenoga vremenskog razdoblja najčešće moralne dvojbe i rasprave u medijima, čitati odabrane dijelove *Katekizma Katoličke Crkve*, *organizirati* debatu.

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV C.8.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Važnost i uloga savjesti, važnost trajnoga odgoja savjesti, pojam savjesti u monoteističkim religijama i svjetonazorima, suvremene posljedice nepoštivanja moralnih normi: nepravda, siromaštvo, nepoštovanje ljudske osobe, nebriga za okoliš, ugrožavanje života.

Analizirati tekst iz *Pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenome svijetu Gaudium et spes* koji definira savjest, navesti primjere kršenja prava života po savjesti, čitati odabrane dijelove *Deklaracije o vjerskoj slobodi Dignitatis humanae*.

D
Crkva u svijetu

D.8.1

Učenik objašnjava obilježja crkvenoga jedinstva i važnost ekumenskoga zalaganja; tumači nastanak, temeljna obilježja i nauk kršćanskih crkava i zajednica te navodi primjere ekumenizma.

- Učenik analizira glavne oznake jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve.
- Učenik opisuje posebnosti Pravoslavne crkve.
- Učenik objašnjava nastanak grkokatolika i prepoznaje mogućnost jedinstva Crkve u raznolikosti.
- Učenik objašnjava temeljne postavke protestantskoga nauka.
- Učenik objašnjava početak i razvoj ekumenskoga pokreta i ekumenizam kao jednu od

D.8.2

Učenik objašnjava utjecaj kršćanstva na hrvatsko društvo, na hrvatsku kulturu, tradiciju, umjetnost, književnost i znanost.

- Učenik vrednuje doprinos Crkve razvoju školstva, kulture i znanosti.
- Učenik prepoznaje utjecaj i doprinos protestantizma.
- Učenik kroz arhitekturu i unutrašnje uređenje kršćanskih crkava prepoznaje sličnosti i razlike između kršćanskih crkava.
- Učenik prepoznaje posebnost i značenje ikone kao poseban vid likovne umjetnosti i vjerničkoga izražaja.

najvažnijih zadaća Crkve.

- Učenik navodi kako možemo promicati jedinstvo kršćana u svojoj sredini.
- Učenik obrazlaže važnost i potrebu odnosa poštovanja i uvažavanja drugih kršćanskih vjeroispovijesti i njihovih pripadnika.
- Učenik izražava i zastupa stav poštovanja prema pripadnicima drugih kršćanskih crkava.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Jedna, sveta, katolička i apostolska Crkva, posebnosti Pravoslavne crkve, nastanak i posebnosti grkokatolika, posebnosti i temeljne postavke protestantskoga nauka. Ekumenizam: navesti važnost i ulogu papa u razvoju ekumenizma i važnost ekumenizma u Crkvi i društvu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Posjet kršćanskim zajednicama, istražiti zajedničke mogućnosti djelovanja (molitveni susreti, proučavanja Biblije, zajednička briga za opće dobro, humanitarne aktivnosti, obilježavanje ekumenske Molitvene osmine za jedinstvo kršćana).

KLJUČNI SADRŽAJI

- Doprinos Crkve razvoju školstva, kulture i znanosti, utjecaj i doprinos protestantizma (Martin Luther kao prevoditelj *Biblije*, uvođenje narodnoga jezika u liturgiju).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izvanučionička nastava – posjet drugim kršćanskim crkvama, ukoliko postoji mogućnost.

Sadržaje prilagoditi svojoj sredini, konkretnom iskustvu učenika, mogućnostima zapažanja u konkretnome susretu s drugim kršćanskim zajednicama.

Analiza fotografija, umjetničkih reprodukcija i ikonostasa (ikona), razgovor, istraživački rad, rad s tekstovima, rasprava

Rembrandt van Rijn: *Mojsije s pločama Božjih zapovijedi*, Michelangelo Buonarroti: *Posljednji sud*, općenito Mojsije u umjetnosti.

Analizira književno umjetničke tekstove s temom savjesti, vjere, nade, ljubavi i kreposti.

Ishod se ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV D. 8.1.

- Osnovno
- 9

Godine učenja i podučavanja predmeta: 9

A Čovjek i svijet u Božjemu namu A.9.1 A.9.2 A.9.3	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana B.9.1 B.9.2 B.9.3	C Kršćanska ljubav i moral na djelu C.9.1 C.9.2 C.9.3	D Crkva u svijetu D.9.1 D.9.2 D.9.3
---	---	--	--

A
Čovjek i svijet u Božjemu namu

A.9.1

Učenik u svjetlu vjere dublje upoznaje sebe kako bi izgrađivao svoju osobnost, prepoznao svoje talente te otkrio vlastiti životni poziv.

A.9.2

Učenik analizira poruku biblijskih tekstova o stvaranju svijeta i čovjeka iz *Knjige postanka* te prepoznaje kako *Biblija* tumačena kroz učiteljstvo Crkve predstavlja ključ za razumijevanje egzistencije vjernika.

A.9.3

Učenik istražuje različite načine čovjekova traganja za Bogom te ga uspoređuje s vlastitom slikom o Bogu.

- Učenik analizira vlastita iskustva zajedništva koja izgrađuju, daju sigurnost i pružaju osjećaj radosti i dobra.
- Učenik u svjetlu vjere analizira temeljne izazove predadolescencije i mladenaštva.
- Učenik prepoznaje svoje talente te otkriva vlastiti životni poziv.
- Učenik objašnjava u svjetlu vjere smisao spolnosti čovjeka i važnost odgovornog odnosa prema spolnosti.
- Učenik prepoznaje i obrazlaže brak i celibat kao različite oblike ostvarenja

- Učenik analizira središnje sadržaje odabranih biblijskih tekstova.
- Učenik objašnjava tvrdnju: *Biblija* je objavljenja riječ Božja.
- Učenik izražava stav poštovanja prema *Bibliji* kao Božjoj riječi.
- Učenik u biblijskim tekstovima *Knjige postanka* pronalazi i navodi odgovore na temeljna životna pitanja (zašto čovjek pati, uzroci sukoba među ljudima...)
- Učenik razlikuje znanstveni i književni biblijski govor u tumačenju stvaranja svijeta i čovjeka.
- Učenik istražuje i

- Učenik objašnjava osobine čovjeka kao religioznoga bića.
- Učenik istražuje različite načine traženja Boga u životu čovjeka.
- Učenik objašnjava na koja pitanja religija daje odgovor.
- Učenik razlikuje oznake istinske religioznosti od krivih oblika religioznosti.
- Učenik navodi primjere krivih oblika religioznosti s kojima se susreo u vlastitom okruženju (poznanci, mediji...).
- Učenik istražuje posljedice krivih oblika religioznosti.
- Učenik analizira osobnu sliku o Bogu i

poziva kršćanskoga života.

- Analizira pozitivne i negativne strane digitalne tehnologije, kako ona utječe na stvaranje prijateljstva i zajedništva među mladima.
- Učenik predlaže načine promicanja vrijednosti prijateljstva, prihvaćanja i dobra u svojoj okolini ili putem digitalne tehnologije te se uključuje u aktivnosti kojima može doprinijeti njihovu ostvarivanju.

analizira odnos znanosti i vjere u temi stvaranja svijeta i čovjeka.

vlastito shvaćanje religioznosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Izazovi mladenaštva (prijateljstvo, ljubav, samopouzdanje, vlastiti talenti, prepoznavanje vlastitoga životnog poziva).
- Učenici u svjetlu kršćanske vjere dublje upoznaju i razumiju sebe i svijet oko sebe.
- Adolescencija kao vrijeme prijelaza, izazovi, sukobi, kriza odrastanja, radost prijateljstva, prava ljubav i smisao ljudske spolnosti, ljudska spolnost u svjetlu *Biblije* i Crkve.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Biblijski tekstovi: Post 1,1-2,4 (Stvaranje), Post 4, 1-15 (Kajin i Abel), Post 7-9 (Noa i potop), Post 11, 1-9 (Kula babilonska).
- *Biblija* kao objavljena Božja riječ, biblijska slika svijeta, odnos biblijskoga i znanstvenoga pogleda na stvaranje svijeta i čovjeka.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Pojmovi vjera, religija, religioznost, religiozni pokreti, vjerska ravnodušnost, ateizam, kriva shvaćanja Boga.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekstovi: 1 Kor 6, 19-20; 1 Kor 13, 1-13; debata, razredna anketa o ponašanju, samovrednovanje vlastitoga ponašanja.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretno djelovanje i izvještavanje u učionici.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Rasprava o biblijskoj i znanstvenoj slici svijeta, korelacija s nastavnim sadržajima predmeta Biologija i Fizika.

Istraživanje značenja biblijskih motiva iz *Knjige postanka* u različitim područjima života.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste prema *Bibliji* kao svetoj knjizi i radu s biblijskim tekstovima.

Ishod OŠ KV A.9.2. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV C.9.3.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik istražuje o pojedinim religioznim pokretima.

Odabir sadržaja prema iskustvima učenika, potaknuti ih na istraživanje i zapažanje u svom okruženju (lokalna sredina, medijski sadržaji koje oni prate i sl.) te usporedbu, analizu i zauzimanje stava.

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.9.1

Učenik pomoću biblijskih tekstova analizira objavu Trojedinoga Boga i objašnjava osnovne izričaje vjere u jednoga Boga kako ih je oblikovala prva Crkva radi izgradnje osobnoga iskustva vjere.

- Učenik objašnjava temeljne istine vjere sadržane u *Apostolskom vjerovanju*.
- Učenik istražuje i analizira biblijske tekstove u kojima se Bog objavljuje kao Otac, Sin i Duh Sveti.
- Učenik pronalazi primjere oživotvorenja vjere u Trojedinoga Boga u životu prve Crkve i Crkve danas.
- Učenik analizira iskustva vjere u odabranim biblijskim

B.9.2

Učenik tumači temeljne istine vjere o Isusu Kristu i njihov utjecaj na stavove u konkretnom životu.

- Učenik tumači, na temelju biblijskih tekstova, izričaje vjere o Isusu Kristu koji je pravi Bog i pravi čovjek.
- Učenik tumači Isusovu ulogu u otkupljenju i konačnome spasenju svih ljudi.
- Učenik pronalazi primjere oživotvorenja te vjere u Isusa Krista u životu prve Crkve i Crkve danas.
- Učenik povezuje temeljne istine vjere

B.9.3

Učenik opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka kroz sakramente potvrde, ženidbe i sv. reda te obrazlaže važnost njihovih sakramentalnih učinaka za kršćanski život.

- Učenik obrazlaže važnost sakramenata za kršćanski život.
- Učenik prepoznaje u biblijskim događajima Duha Svetoga kao treću božansku osobu.
- Učenik analizira darove Duha Svetoga koji se primaju u sakramentu potvrde.
- Učenik opisuje važnost darova Duha Svetoga u vlastitome životu i vjeri.

tekstovima i povezuje ih sa svojim iskustvom.

- Učenik analizira današnja iskustva vjere i povezuje ih sa svojim iskustvom.

o Isusu Kristu s vlastitim životnim situacijama i stavovima.

- Učenik obrazlaže biblijski smisao sakramenta ženidbe.
- Učenik tumači i obrazlaže kršćanski pogled na vrednote braka i obitelji.
- Učenik obrazlaže smisao sakramenta sv. reda.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Objava Trojedinoga Boga.
- *Apostolsko vjerovanje*.
- Biblijski tekstovi o Presvetom Trojstvu.
- Primjeri vjere u biblijskim tekstovima i u suvremenoj literaturi i medijima.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Temeljne istine vjere o Isusu Kristu.
- Biblijski tekstovi koji donose Isusove riječi o njegovu ljudskom i božanskom dostojanstvu i poslanju, njegovu odnosu s Ocem nebeskim i Duhom Svetim.
- Izabrani tekstovi *Katekizma Katoličke Crkve* o Isusu Kristu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Sakramenti potvrde, ženidbe, sv. reda i važnost sakramentalnih učinaka za život čovjeka.
- Biblijski tekstovi koji potkrepljuju utemeljenje i smisao sakramenata.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekstovi: Rim 15,6; 2 Kor 11,31; Ef 1,3; Lk 12,50; Tit 3,4; Heb 1,3; Iv 14,9.

Temeljni je naglasak u ostvarenju ishoda na povezivanju istina vjere sa svojim iskustvom vjere i učincima koje ima u konkretnom životu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekstovi: Mt 28,18; Mt 11,27; Iv 3,16; Iv 10,38; Iv 14,9; Iv 17,21.

KKC 430-455 (u izboru tekstova *Katekizma Katoličke Crkve* odabrati one koji su u skladu s dobi i mogućnostima razumijevanja učenika).

Temeljni je naglasak u ostvarenju ishoda na povezivanju istina vjere s iskustvom vjere i životnim situacijama učenika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenici u slikovitom biblijskom govoru i sakramentima trebaju otkrivati važnost i povezanost s vlastitim životom i životnim iskustvima.

Ishod OŠ KV B.9.3. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.9.1.

C
Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.9.1

Učenik prepoznaje i analizira današnje predrasude prema ljudima te u svjetlu Isusova

C.9.2

Učenik tumači značenje i vrijednost rada za ljudski život te istražuje i predlaže različite oblike

C.9.3

Učenik uspoređuje shvaćanje patnje i zla u kršćanstvu i drugim religijama i

**odnosa prema drugima
prosuduje vlastite
stavove i ponašanja u
svom okruženju.**

**suodgovornoga
angažmana za pravedan i
miran suživot u društvu.**

**svjetonazorima te
povezuje sa slikom o
čovjeku u suvremenome
društvu.**

- Učenik na temelju biblijskih tekstova koji govore o Isusovom odnosu prema različitim skupinama ljudi, obrazlaže kršćanske.
- vrednote prihvaćanja, poštovanja i uvažavanja svakog čovjeka.
- Učenik prosuduje vlastita ponašanja i stavove te ponašanja i stavove u svojoj sredini, u svjetlu Isusovog primjera.
- Učenik prepoznaje vlastite predrasude i predrasude koje prevladavaju u njegovu životnom okruženju.
- Učenik predlaže načine djelovanja i uključuje se u aktivnosti kojima može doprinijeti rješavanju problema iz svoje okoline (škola, susjedstvo, lokalna zajednica i sl.).

KLJUČNI SADRŽAJI

- Isusov odnos prema različitim skupinama ljudi.
- Odnosi prema ljudima po Isusovu primjeru.

- Učenik istražuje važnost rada za život i razvoj čovjeka.
- Učenik tumači kršćansko shvaćanje rada u kontekstu dostojanstva ljudske osobe.
- Učenik uočava oblike društvene nepravde u svojoj sredini.
- Prepoznaje svoje darove u izboru životnoga poziva.
- Istražuje važnost i oblike kvalitetnog provođenja slobodnoga vremena.
- Učenik predlaže načine kršćanskoga djelovanja u svjetlu društvenoga nauka Crkve i uključuje se u aktivnosti kojima može doprinijeti ostvarivanju navedenih vrednota ili surađuje s drugim učenicima u provedbi aktivnosti/projekta.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Rad kao mogućnost vlastitoga razvitka i stvaranja primjerenih životnih uvjeta, rad kao suodgovornost za blagostanje obitelji i društva, rad

- Učenik objašnjava kršćansko shvaćanje zla, patnje, grijeha i posljedica grijeha, dostojanstva čovjeka, važnosti čovjekove slobode i odgovornosti na temelju biblijskih tekstova.
- Uspoređuje odgovore o uzroku zla i patnje u drugim religijama i svjetonazorima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Shvaćanje zla, patnje, grijeha i posljedica grijeha, dostojanstva čovjeka, važnosti čovjekove slobode i odgovornosti.

kao služenje i sudjelovanje u Božjoj brizi za čovjeka i svijet, uzroci društvene nepravde, oblici primjerenoga kršćanskog odgovora na društvene nepravde u svjetlu društvenoga nauka Crkve.

- Kvalitetno provođenje slobodnoga vremena.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Isusov odnos prema grešnicima (Lk 7,36-50), susret s bolesnima (Lk 5,12-16), ljubav prema odbačenima i prezrenima (Mk 10,46-52).

Ishod se ostvaruje na sadržajima povezanim s utvrđenim problemima u svojoj okolini čijem rješavanju učenici i škola mogu doprinijeti. Aktivnosti učenici provode u školi i u svojoj svakidašnjici izvan škole, te o će o njima izvještavati u učionici.

Ponašanje učenika nije mjerljivo, osim u situacijama u razredu, tako da se navedeni ishod treba pratiti, formativno vrednovati i davati povratna informacija učeniku u svrhu usvajanja vrijednosti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Primjeri i uzori laika u ostvarenju kršćanskih vrijednosti radom na radnom mjestu: npr. Ivan Merz, Jovanna Molla i sl. (ljudska prava, opće dobro, solidarnost, briga za siromašne).

Tekstove i sadržaje socijalnoga nauka Crkve prilagoditi dobi i razumijevanju učenika.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne prijedloge i djelovanja kojima može doprinijeti ostvarivanju kršćanskih vrednota.

Ishod se ostvaruje kroz aktivnosti koje će u učionici predložiti, osmisliti i provoditi u školi i u svojoj svakidašnjici izvan škole ili surađivati s drugima u projektima koji doprinose ostvarenju kršćanskih vrednota te o kojima će kasnije izvještavati u učionici.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishodi iz domene OŠ KV C.9.3. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene OŠ KV A.9.2. koji se proširuju usporedbom s odgovorima na ista pitanja u drugim religijama radi boljega razumijevanja vlastite vjere, ali i odgovora na životna pitanja općenito.

S obzirom da se radi o zahtjevnim filozofskim i teološkim pitanjima, prilagoditi mogućnostima učenika i povezati s konkretnim primjerima, osobito vezano za druge religije.

D
Crkva u
svijetu

D.9.1

Učenik istražuje i navodi događaje u kojima se

D.9.2

Objašnjava i vrednuje utjecaj kršćanstva,

D.9.3

Analizira utjecaj religija, ali i različitih religioznih

očituje djelovanje Duha Svetoga u Crkvi kroz povijest i danas i u svom životu.

osobito Katoličke crkve na hrvatsko društvo, na hrvatsku kulturu, tradiciju, umjetnost, književnost i znanost.

pokreta na današnjemu (suvremenom) društvu.

- Učenik na temelju novozavjetnih tekstova tumači djelovanje Duha Svetoga u Crkvi.
- Učenik iz života i djelovanja odabranih blaženika i svetaca izdvaja u čemu prepoznaje djelovanje Duha Svetoga u kontekstu svoga vremena i zašto oni mogu biti uzor nama danas.
- Učenik istražuje konkretne primjere djelovanja Duha Svetoga u suvremenoj Crkvi i razlikuje božansko i ljudsko u negativnim pojavama unutar crkve.
- Učenik predlaže načine i uključuje se u aktivnosti kojima primjenjuje navedene vrednote u svome životu i zajednici.

- Učenik navodi najpoznatije ranokršćanske mučenike na našim prostorima i važnost njihova svjedočenja.
- Učenik opisuje početke kršćanstva na hrvatskim prostorima i povezuje početke pismenosti u Hrvata s pokršćavanjem.
- Učenik imenuje zaslužne pojedince u Crkvi u izgradnji našega naroda na duhovnome, obrazovnome, kulturnome, gospodarskome i političkome području života i prepoznaje u čemu su dali svoj doprinos.
- Učenik opisuje oblike stradanja Crkve u Hrvata za vrijeme totalitarističkih sustava.
- Učenik objašnjava prožetost suvremene kulture biblijskim motivima i navodi primjere iz književnosti, umjetnosti, arhitekture.

- Učenik prepoznaje utjecaj religija u književnosti i filmskoj umjetnosti.
- Učenik prepoznaje utjecaje novih religioznih pokreta u književnosti, filmskoj umjetnosti, glazbi i drugim područjima.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Djelovanje Duha Svetoga u prvoj Crkvi, život i

KLJUČNI SADRŽAJI

- Doprinos Crkve u srednjem vijeku (Augustina Kažotića,

KLJUČNI SADRŽAJI

- Religija, religiozni pokreti u suvremenome

djelovanje
odabranih blaženika
i svetaca i u
suvremenoj Crkvi.

- Ruđera Boškovića,
Andrije Kačića
Miošić, Bartola
Kačića, J. J.
Strossmayera,
Juraja Dobrile ...).
- Uloga Crkve i istaknutih crkvenih ljudi u vrijeme Hrvatskoga narodnog preporoda.
 - Ulogu bl. Alojzija Stepinca u obrani Crkve za vrijeme i nakon II. svjetskog rata.
 - Učenik upoznaje djelovanje Ivana Merza (usp. OŠ KV C.9.2.).

društvu.

- Ishod se ostvaruje na temelju suvremenih sadržaja i na temelju interesa te okruženja učenika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Biblijski tekstovi: *Različiti su dari, a isti Duh* (1 Kor 12,4-13), *Život po Duhu* (Gal 5,16-17; 19-21a; 22-25).

Izabrati poticajne, motivirajuće primjere iz života blaženika i svetaca bliskih životu i iskustvima učenika.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne prijedloge i djelovanja u svojoj okolini.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Od ranokršćanskih mučenika izabrati i dodatno proširiti sadržaje o mučenicima iz vlastitoga životnog okruženja.

Ishod »objašnjava prožetost suvremene kulture biblijskim motivima« treba povezati s motivima iz biblijskih tekstova koji se navode u drugim domenama. Primjeri kako se biblijski motivi pojavljuju u suvremenom kontekstu, razumijevanje slojevitosti i dubine njihovog značenja može doprinijeti boljem shvaćanju biblijskoga teksta.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

Polazište predstavlja iskustvo i zapažanja učenika te izbor suvremenih sadržaja treba prilagoditi i njihovim interesima. Suvremeno društvo obiluje različitim utjecajima različitih religija tako da učenici na temelju konkretnih, njima bliskih primjera, trebaju prepoznati te utjecaje.

- Srednje
- I

Godine učenja i podučavanja predmeta: 10

A Čovjek i svijet u Božjemu naumu A.I.1 A.I.2 A.I.3	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana B.I.1 B.I.2 B.I.3	C Kršćanska ljubav i moral na djelu C.I.1 C.I.2 C.I.3	D Crkva u svijetu D.I.1 D.I.2 D.I.3
--	---	--	--

A Čovjek i svijet u Božjemu naumu	A.I.1 Učenik objašnjava važnost temeljnih životnih pitanja i pronalaženja odgovora na njih, prepoznaje čovjeka kao religiozno biće te objašnjava i vrednuje njegov odnos prema Bogu, posebno u spisima, nauku, moralu i kultu velikih svjetskih religija.	A.I.2 Učenik analizira Bibliju kao pisanu i nadahnutu Božju riječ, kao knjigu temeljnih životnih iskustava, susreta čovjeka s Bogom, kao povijesnokulturni dokument i kao vjerodostojan interpretacijski ključ ljudske egzistencije.	A.I.3 Učenik analizira biblijski i znanstveni govor o nastanku svijeta i čovjeka te argumentirano obrazlaže odnos znanosti i vjere.
	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik analizira religioznu dimenziju kao antropološku datost. • Učenik izražava vlastiti stav o važnim religioznim pitanjima i traženju životnoga smisla. • Učenik prepoznaje odgovore na temeljna životna pitanja navedenih svjetonazora: marksizam, materijalizam, nihilizam, hedonizam, pragmatizam. • Učenik navodi primjere različitih svjetonazora u vlastitome okruženju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik objašnjava pojam nadahnuća Svetoga pisma. • Učenik navodi Bibliju kao temeljni dokument židovsko-kršćanske tradicije. • Učenik istražuje i objašnjava postupnost nastanka, strukturu, povijesni i zemljopisni okvir Biblije. • Učenik razvrstava biblijske knjige prema glavnim književnim vrstama. • Učenik primjenjuje način citiranja biblijskih knjiga, poglavlja i redaka. • Učenik navodi autore i jezike na 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik analizira biblijski govor o postanku svijeta i čovjeka prema Post 1, 1-2, 4a. • Učenik analizira Božju nakanu da svijet povjeri čovjeku i ulogu čovjeka kao sustvaratelja. • Učenik opisuje različite znanstvene teorije o postanku svemira i čovjeka. • Učenik razlikuje biblijski, slikoviti govor od znanstvenoga govora. • Učenik istražuje dodirne i razlikovne točke biblijskoga iprirodnoznanstvenoga pristupa stvaranju

- Učenik analizira različite oblike izražavanja i življenja religioznosti.
 - Učenik izražava stav poštovanja prema osobama koje ne vjeruju i čija se religioznost razlikuje od njegove.
 - Učenik objašnjava pojam religije i zajedničke odrednice svih religija.
 - Učenik objašnjava razvojni put religija tijekom povijesti (od primitivnih i antičkih religija do religija danas).
 - Učenik prepoznaje rasprostranjenost religija u svijetu.
 - Učenik razlikuje velike svjetske religije prema utemeljitelju, božanstvu, simbolu, nauku, moralu i kultu.
 - Učenik uspoređuje obilježja i posebnosti velikih svjetskih religija u odnosu na kršćanstvo.
- Učenik analizira kojima su izvorno pisani biblijski tekstovi.
 - Učenik navodi najvažnije prijevode Biblije.
 - Učenik objašnjava ulogu Biblije u liturgiji i svakodnevnom životu kršćana.
 - Učenik analizira aktualnost izabranih biblijskih poruka u osobnom i društvenom životu.
- Učenik analizira svijeta i čovjeka.
 - Učenik analizira neutemeljenost dvojbe „znanost ili vjera“.
 - Učenik navodi primjere poznatih znanstvenika vjernika.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Važno je da učenici kroz ishod osvijeste specifičnu životnu dob u kojoj se nalaze i u kojoj se događa njihovo

KLJUČNI SADRŽAJI

- Važno je da učenici prepoznaju Bibliju ne samo kao temeljni dokument židovsko-kršćanske civilizacije, već i kao pisanu i

KLJUČNI SADRŽAJI

- U ovom ishodu učenici istražuju dodirne i razlikovne točke odnosa znanosti i vjere. Bog Stvaratelj. Čovjek

traganje za smislom i važnost religiozne dimenzije na tom putu.

- Pri tom se susreću s analizom kršćanske ponude životnoga smisla osvjedočene i povjerene kroz
- Bibliju, nauk, moral i kult Katoličke Crkve uspoređujući ga s drugim velikim svjetskim religijama.
- Objašnjavanje pojma religije s njezinim povijesnim razvojem upoznavajući pritom ključne odrednice velikih svjetskih religija (kult, spise, moral, utemeljitelj, nauk, vrijeme i mjesto nastanka).

nadahnutu Božju riječ čovjeku.

- Biblija se u ovom ishodu učenicima objašnjava kroz aktivnosti kojima će učenici istraživati i proučavati bitne podatke o nastanku Biblije, aktualnosti biblijske poruke u današnjem svijetu i uložiti Biblije u životu kršćana.

sustvaratelj. Biblijska slika nastanka svijeta i čovjeka. Znanstvene teorije o postanku svemira i čovjeka. Znanstvenici vjernici.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik analizira religioznu dimenziju kao antropološku datost (čovjek je religiozno biće, tražitelj smisla, tražitelj Boga, tražitelj odgovora na važna životna pitanja...). Izabрати različite tekstove i primjere koji govore o temeljnim životnim pitanjima (koji zastupaju različite svjetonazore i filozofske pravce). Učenik istražuje na koji način suvremeni mediji i društvene mreže daju odgovore na temeljna životna pitanja i o tome raspravljaju kroz debatu. Ukoliko je prikladno, ostvariti susret s predstavnicima drugih religija u školi ili posjetiti druge vjerske zajednice (islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, židovska

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Kroz različite aktivnosti učenicima približiti povijesni i zemljopisni okvir Biblije koristeći biblijske atlase, virtualne šetnje kroz Svetu Zemlju. Istražiti koja su velika književna ostvarenja u hrvatskoj književnosti inspirirana Biblijom. Biblijski priručnik, Mala enciklopedija, 1989, Priredili D. i P. Alexander, Kršćanska sadašnjost. Zagreb. Rebić, Adalbert. Biblijske starine. 1983. Kršćanska sadašnjost. Zagreb. Ishodi iz domene SŠ KV A.1.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena SŠ KV B.1.2., SŠ KV C.1.1., SŠ KV

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Izabрати prikladne tekstove, audio ili videosadržaje koji aktualiziraju problematiku odnosa znanosti i vjere. Ponuditi izvore za dodatno proučavanje za rad kod kuće koji može biti vrednovan esejima ili kreativnim uradcima samih učenika na ovu temu. Prema mogućnostima sudjelovati, inicirati, organizirati i moderirati debatu ili raspravu na temu odnosa znanosti i vjere s adekvatno pripremljenim pojedincima ili skupinama, odnosno gostima koji predstavljaju znanstveni, odnosno religiozni svjetonazor. Prema mogućnostima analizirati utjecaj starih istočnjačkih mitova na nastajanje prvih jedanaest

zajednica).

C.1.2.

poglavlja Knjige postanka (stvaranje svijeta i čovjeka, prvi grijeh i njegove posljedice za ljudski rod).

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.1.1

Učenik analizira i objašnjava Objavu kao Božje djelo i događaj spasenja te analizira odabrane događaje biblijske Objave.

- Učenik objašnjava pojam Objave.
- Učenik objašnjava Objavu kao Božji odgovor na temeljna čovjekova pitanja i kao zahtjev koji traži čovjekov slobodan odgovor.
- Učenik objašnjava vrste, načine prenošenja i izvore biblijske Objave.
- Učenik navodi najvažnije povijesne događaje biblijske Objave.
- Učenik proučava arheološka otkrića i Objavu.
- Učenik objašnjava ulogu i važnost Crkvenoga učiteljstva u tumačenju Objave.
- Učenik opisuje najvažnije događaje biblijske Objave Staroga i Novoga zavjeta.

B.1.2

Učenik opisuje događaj i otajstvo Božjega utjelovljenja u osobi Isusa Krista (od povijesnoga Isusa do uskrsnuloga Krista) te izdvaja i objašnjava osnovne istine vjere Crkvenoga nauka o Kristu i njegovu poslanju.

- Učenik objašnjava važnost Božjega utjelovljenja u osobi Isusa Krista za svakoga čovjeka.
- Učenik objašnjava važnost i ulogu Marije i Josipa u događaju Božjega utjelovljenja i povijesti spasenja.
- Učenik objašnjava katoličke istine o Blaženoj Djevici Mariji te razumije tumačenja Marijina lika kod drugih kršćana.
- Učenik otkriva u osobi Isusa Krista vrhunac i puninu Objave.
- Učenik analizira povijesne, kršćanske i nekršćanske izvore i podatke o Isusu Kristu.
- Učenik analizira povijesne činjenice o Isusu iz Nazareta.
- Učenik na temelju biblijskih tekstova opisuje ljudske i božanske crte

B.1.3

Učenik razlikuje i objašnjava oblike, važnost i načine kršćaninova susreta i života s Bogom, osobito u liturgijskim i sakramentalnim činima, molitvi i pobožnostima.

- Učenik objašnjava oblike i načine kršćaninova susreta s Bogom.
- Učenik kritički razlaže sintagmu: bližnji - mjesto susreta s Bogom.
- Učenik vrednuje oblike i vrste molitava u kršćanstvu navodeći primjere iz Biblije i svakodnevnoga života.
- Učenik analizira ulogu i važnost molitve u Isusovu životu uz primjere iz evanđelja.
- Učenik objašnjava narav, obilježja, strukturu i djelotvornost sakramenata kao znakova i simbola susreta s Bogom i ljudima.
- Učenik vrednuje ulogu i važnost Crkvenih slavlja i pučkih pobožnosti u životu kršćana.
- Učenik opisuje

Isusove osobe.

- Učenik objašnjava značenje imena i naziva: Mesija, Isus Krist, Gospodin, Sin Čovječji, Spasitelj.
- Učenik objašnjava stil i program Isusova djelovanja navodeći primjere iz evanđelja.
- Učenik analizira doprinos općih Crkvenih sabora u shvaćanju osobe Isusa Krista.

molitve i pučke pobožnosti Blaženoj Djevici Mariji.

- Učenik uočava važnost i ulogu religioznoga jezika, znakova i simbola u životu kršćana i Crkve.
- Učenik vrednuje mogućnosti i doprinose mladih u liturgijskim slavljinama i pobožnostima.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Objava (vrste objave, prenošenje objave, povezanost biblijskih mjesta i događaja s arheološkim istraživanjima).
- Bitni sadržaj u ovom ishodu odnos je Boga i čovjeka u kojem se Bog javlja i govori čovjeku, a čovjek odgovara svojom vjerom. Učenici istražuju i analiziraju Božju objavu te vrste objave i načine prenošenja objave kroz povijest.
- Povezanost s predmetnim kurikulumom Povijesti prisutna je u istraživanju arheoloških povijesnih nalazišta važnih za povijesnost Biblije.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

KLJUČNI SADRŽAJI

- Od povijesnoga do otajstvenoga Isusa Krista.
- Istine Crkvenoga nauka o Kristu i njegovu poslanju.
- Istine Crkvenoga nauka o Mariji.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

KLJUČNI SADRŽAJI

- Odgovor čovjeka Bogu (liturgijska slavlja, sakramenti, pobožnosti, molitva).
- Važni su sadržaji u ovom ishodu oblici i načini susreta čovjeka s Bogom. Učenici posebno
- prepoznaju sakramente kao najvažnije osobne događaje susreta s Bogom.
- Druge načine i oblike susreta s Bogom učenici pronalaze u vjerničkim pobožnostima, liturgijskim slavljinama, osobnim i zajedničkim molitvama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Naglasiti ulogu Crkve u prenošenju, tumačenju i čuvanju Božje objave. Kroz razradu ishoda naglasiti aktualnost i svevremenost Božje objave. Istražiti nazive najnovijih dokumenata Crkvenog učiteljstva i definirati im područje primjenjivosti i značenja. Upoznati dokument Dei Verbum 7.

ISHODA

Učenik istražuje različite pristupe prikazu Isusa Krista u teologiji kroz povijest umjetnosti (Krist Dobri Pastir, Krist Pantokrator, Krist Učitelj, Sudac, Zakonodavac, pasionska baština). Izabрати biblijske tekstove koji pomažu razumijevanju naziva: Mesija, Krist, Sin Čovječji, Gospodin.

ISHODA

Čitanje i analiza molitava i molitvenih obrazaca. Pojasniti simbolički jezik sakramenata koje učenici najčešće susreću.

C
Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.I.1

Učenik objašnjava i vrednuje Isusov odnos prema čovjeku uspoređujući ga sa suvremenim i prevladavajućim shvaćanjima i vrednovanjima čovjeka u društvu i kulturi.

- Učenik na temelju biblijskih tekstova objašnjava Isusov pristup i vrednovanje čovjeka.
- Učenik vrednuje shvaćanje čovjeka u društvu te osobito u medijima (slika o čovjeku, vrijednosti...).
- Učenik objašnjava kršćanske temelje za prihvaćanje, poštovanje i uvažavanje svih ljudi u zajednici.

C.I.2

Učenik vrednuje različite ponude smisla i vrednota u ljudskome društvu te objašnjava Kristovu poruku o kraljevstvu Božjemu.

- Učenik objašnjava pojam i vrednote kraljevstva Božjega: milost, istina, pravda, ljubav i mir.
- Učenik analizira prispodobe o kraljevstvu Božjemu.
- Učenik uspoređuje temeljne ljudske težnje s vrednotama kraljevstva Božjega.
- Učenik uspoređuje različite ponude smisla i vrednote u društvu s vrednotama kraljevstva Božjega.
- Učenik objašnjava Isusov govor o kraljevstvu Božjemu i djelovanje kraljevstva Božjega u korist čovjeka.
- Učenik kritički

C.I.3

Učenik u svjetlu Kristove poruke i kršćanskih moralnih načela kritički propituje i uspoređuje moralna i etička načela drugih religija i svjetonazora.

- Učenik objašnjava pojmove: etika, moral i kršćanski moral.
- Učenik vrednuje temeljna kršćanska moralna načela.
- Učenik opisuje kršćanski moral kao moral kreposti.
- Učenik kritički propituje temeljna moralna načela drugih religija: islam, židovstvo, hinduizam, budizam, konfucijanizam, taoizam.
- Učenik objašnjava moralna načela drugih religija i kršćanstva.
- Učenik vrednuje sličnosti i razlike temeljnih moralnih

vrednuje važnost
otvorenosti i
osobnoga
prihvatanja
vrednota kraljevstva
Božjega u osobnome
i društvenome životu.

načela u različitim
religijama.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Isusova i društvena slika čovjeka.
- Odnos Isusa Krista prema drugim ljudima.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Isusov govor o kraljevstvu u središtu je ovoga ishoda. Biblijski tekstovi koji govore o kraljevstvu Božjemu trebaju biti ishodište učenicima za shvaćanje poruke o kraljevstvu Božjemu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Kršćanska moralna načela i moralna načela drugih religija.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik čita i analizira biblijske tekstove koji govore o Isusovu pristupu i vrednovanju svakoga čovjeka, npr. Mk 2, 13-17; Mk 7, 31-37; Mk, 46-52; Mt 20, 29-34; Lk 7, 36-50 - vjeroučitelj može izabrati još prigodnih novozavjetnih teksta). Učenik uspoređuje vrednovanje čovjeka u suvremenome društvu i u medijima s Isusovim pristupom čovjeku.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik čita i analizira prispodobe koje govore o kraljevstvu Božjemu (Mt 13; Mk 4; Lk 13, 18 -19). Ljubav, temeljni zakon Isusova novoga Kraljevstva (Mt 22, 34-44 i 5, 43-48; Lk 6, 37-38.41-42). Učenik analizira i prosuđuje izabrane poruke Govora na gori i njihovu aktualnost. Debata o suvremenim shvaćanjima smisla života i smisla života objavljenog kroz navještaj kraljevstva Božjega. Ishod se ostvaruje u kognitivnom i afektivnom području osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Projektom nastavom istražiti i usporediti moralna načela kršćanstva i drugih religija. U okviru međupredmetne korelacije, a mogućim nastavnim metodama, provesti anketu među učenicima koji pohađaju nastavu etike i Katoličkoga vjeronauka. Zajedničkom analizom usporediti rezultate ankete, vezane za različita područja moralnoga, odnosno etičkog područja.

D
Crkva u
svijetu

D.I.1

Učenik predstavlja i objašnjava Duhovski događaj rađanja Kristove Crkve te interpretira središnje povijesne

D.I.2

Učenik objašnjava posebnosti kršćanstva u odnosu na druge religije te analizira stav Katoličke Crkve prema njima,

D.I.3

Učenik predstavlja i vrednuje doprinose Katoličke Crkve i kršćanstva, kao i doprinose drugih

**dogadaje širenja i života
Crkve u prvim stoljećima
kršćanstva.**

**prepoznajući potrebu
međureligijskoga dijaloga, poštovanja i suživota.**

**svjetskih religija u
društvenom i kulturnom
životu pojedinih naroda u
prošlosti i sadašnjosti.**

- Učenik objašnjava pojam Crkva i povezanost nastanka prve Crkve s događajem Pedesetnice.
- Učenik objašnjava značenje poukrsnih iskustava apostolske zajednice za nastajanje prve Crkve.
- Učenik opisuje obilježja i strukturu prve kršćanske zajednice.
- Učenik objašnjava ulogu i značenje sv. Pavla za razvoj kršćanstva.
- Učenik objašnjava uzroke, posljedice i značenje progona prve Crkve u Rimskome Carstvu i uspoređuje ih s današnjim progonima kršćana.
- Učenik objašnjava pojam mučeništva.
- Učenik objašnjava ulogu i značenje rimskih careva Konstantina i Teodozija u povijesti Crkve.
- Učenik opisuje nastanak i razvoj monaštva i analizira njegovu ulogu i doprinos u povijesti Crkve.

- Učenik objašnjava sličnosti i razlike između kršćanstva i drugih religija.
- Učenik objašnjava temeljna polazišta i stav Katoličke Crkve prema drugim religijama.
- Učenik argumentira uporišta i potrebu međureligijskoga dijaloga, poštovanja i suživota.
- Učenik istražuje primjere međureligijskoga dijaloga u svom okruženju.

- Učenik opisuje odnos pojedinih religija prema socijalnoj i kulturnoj stvarnosti.
- Učenik prepoznaje važnost poštovanja duhovnih vrijednosti različitih religija, kultura i civilizacija.
- Učenik prepoznaje i vrednuje doprinose i utjecaje vjerovanja, religijskih obreda i temeljnih vrijednosti kršćanstva i drugih religija na društveni i kulturni život u Bosni i Hercegovini i u svijetu u prošlosti i sadašnjosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Povijest Crkve u prvim stoljećima od događaja Pedesetnice glavni je sadržaj ovog ishoda. Govor o nastanku prve Crkve, poteškoće s kojima se prva Crkva susretala i život prve Crkve do pojave monaštva na zapadu teme su koje učenici istražuju i analiziraju.
- Zanimljiv je sadržaj za učenike analiza prve Crkve do 313.g i poslije 313.g.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik uspoređuje prvu kršćansku zajednicu i današnju Crkvu. Učenik pronalazi primjere ranokršćanskih mučenika i uspoređuje ih s vlastitom spremnošću u svakodnevnom životu svjedočiti vjeru u Isusa Krista. Pogledati dokumentarne filmove, serije ili igrane filmove koji govore o životu prve Crkve, progonu kršćana, djelovanju apostola u misijskom poslanju Crkve. Učenik upoznaje život ranokršćanskih mučenika na našim prostorima (sv. Dujam, sv. Stošija, sv. Dimitrije, sv. Kvirin, sv. Euzebije i Polion, sv. Mavro...).

Analizira razloge širenja kršćanstva i uspoređuje ih s današnjim misijskim i evangelizacijskim

KLJUČNI SADRŽAJI

- Važan je sadržaj ovog ishoda međureligijski dijalog. Za ostvarenje ovog ishoda je važno istražiti sličnosti i razlike kršćanstva i drugih religija te naglasiti specifičnost kršćanstva u odnosu na druge religije. Svakako treba u sadržaj ovog ishoda uključiti deklaraciju Drugog vatikanskog sabora.
- Nostra aetate o odnosima Crkve prema drugim religijama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje primjere međureligijskoga dijaloga. Čitanje i analiza dijelova ili cijelog teksta deklaracije Nostra aetate. Izrada usporedne tablice sličnosti i razlike između kršćanstva i drugih religija. Interpretacija molitava i pjesama drugih religija.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Odnos religija prema društvu, utjecaj i doprinos Katoličke Crkve i drugih religija kulturnom životu društva.
- Naglasak je na pozitivnom doprinosu svih religija u povijesti te njihovu utjecaju na stvaranje boljega svijeta.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje utjecaj pojedine religije na kulturni život u Bosni i Hercegovini (arhitektura, umjetnost, književnost).

djelovanjem Crkve.

- Srednje
- II

Godine učenja i podučavanja predmeta: 11

A Čovjek i svijet u Božjemu naumu	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	C Kršćanska ljubav i moral na djelu	D Crkva u svijetu
A.II.1	B.II.1	C.II.1	D.II.1
A.II.2	B.II.2	C.II.2	D.II.2
A.II.3	B.II.3	C.II.3	D.II.3

A
Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.II.1

Učenik analizira pojam slobode na temelju biblijskih tekstova i vlastitog iskustva te prepoznaje utjecaj vrednota na ostvarenje ljudske i kršćanske punine života.

- Učenik objašnjava slobodu „od“ i slobodu „za“.
- Učenik objašnjava obilježja i razliku između vanjske i unutarnje slobode.
- Učenik analizira Isusov odnos prema slobodi i uspoređuje ga s vlastitim shvaćanjima slobode.
- Učenik navodi primjere slobode u iskustvima biblijskih osoba.
- Učenik navodi i objašnjava primjere iz vlastitoga okruženja gdje uviđa povezanosti i razlike između slobode i tolerancije.
- Učenik objašnjava neslobodu kroz

A.II.2

Učenik analizira obilježja prijateljstva i ljubavi na temelju biblijskih primjera i vlastitoga iskustva.

- Učenik opisuje vrijednost susreta i prijateljstva u osobnom životu.
- Učenik analizira biblijske tekstove koji govore o prijateljstvu.
- Učenik objašnjava ulogu prijateljstva u procesu razvoja osobnosti.
- Učenik analizira obilježja prijateljstva.
- Učenik opisuje obilježja i razlike između zaljubljenosti i zrele ljubavi.
- Učenik prepoznaje važnost zrele ljubavi za ostvarenje svrhe ljudske spolnosti.

A.II.3

Učenik objašnjava novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti i kritički propituje mogućnosti oblikovanja vlastitoga života u skladu s evanđeoskom porukom.

- Učenik analizira biblijski tekst Govora na gori.
- Učenik prepoznaje i objašnjava primjere iz suvremenoga svijeta koje povezuje s Isusovom porukom Govora na gori.
- Učenik objašnjava novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti.
- Učenik analizira Isusov govor o ljubavi prema neprijateljima.
- Učenik prosuđuje posljedice koje donose mržnja i neopraštanje na čovjekov život.
- Učenik obrazlaže osobni stav o opraštanju u odnosu na Isusovu poruku.

- različite primjere ovisnosti.
- Učenik analizira primjere kršćanskih i ljudskih vrednota.
- Učenik analizira povezanost adolescentne krize i različitih oblika bijega od stvarnosti (droga, alkohol...).

KLJUČNI SADRŽAJI

- Za ostvarenje ovog ishoda važno je istražiti sadržaje koji pobliže objašnjavaju kršćansko shvaćanje slobode s naglascima na razlikovanje slobode „od“ u odnosu na slobodu „za“, odnos slobode i odgovornosti, unutarnja i vanjska sloboda, snaga slobodnoga izbora u odnosu na problem ovisnosti.
- Osobito se na temelju biblijskog iskustva naglašava Isusov uzor slobode osobe spram Boga i svijeta koji vodi u puninu ljudske zrelosti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik raspravlja o mogućnostima i granicama slobode. Učenik kritički propituje različite načine shvaćanja slobode u povijesti i danas. Učenik istražuje biološku, psihološku i društvenu uvjetovanost slobode.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Temeljni je sadržaj ovog ishoda govor o vrijednosti prijateljstva i ljubavi. Naglasak je na govoru o zreloj ljubavi utemeljenoj na slobodnom izboru naspram ljubavi kao prolaznom osjećaju kada je riječ o prijateljstvu i izboru bračnoga partnera.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik analizira biblijske tekstove koji govore o prijateljstvu (Izr 18, 24; Izr 27, 17; Iv 15, 13-15...). Učenik pronalazi i analizira primjere vrednovanja prijateljstva među mladima, u obitelji kroz književno-umjetničke i druge tekstove.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti (Ljubav prema neprijateljima, Bog je Dobri Otac, odnos prema grijehu i grešniku, odnos prema ženama, djeci, bolesnima...).
- Analiza i aktualizacija Govora na gori.
- Ljubav prema neprijateljima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik navodi načine svjedočenja Radosne vijesti u vlastitom životu. Učenik objašnjava aktualnost Radosne vijesti u suvremenome svijetu navodeći primjere. Naglasak je na kritičkom promišljanju osobnih

Učenik prepoznaje slobodu kao čovjekov poziv i vrhunsko ostvarenje. Učenik istražuje vrednote u obitelji i među mladima. Izrađuje ljestvicu vlastitih vrednota. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda SŠ KV C.II.2

Analizira utjecaj društvenih mreža na odabir prijatelja i mogućnost stvaranja pravoga prijateljstva. Analizira načine komunikacije među mladima i utjecaj na izgradnju prijateljstva. Učenik istražuje kako se ljubav i spolnost prikazuju u medijima i uspoređuje poruku koju nam pružaju s kršćanskim shvaćanjem ljubavi. Učenik vrednuje duboku povezanost ljudske spolnosti, zrele ljubavi i odgovornosti u intimnome zajedništvu i stvaranju novoga života. Učenik navodi posljedice neodgovornoga ponašanja na području ljudske spolnosti i ljubavi.

stavova u odnosu na Isusovu poruku iz evanđelja.

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.II.1

Učenik objašnjava i povezuje povijesno i sakramentalno obilježje Kristove Crkve te prepoznaje Marijinu ulogu u Kristovu životu i u životu Crkve.

- Učenik objašnjava i povezuje povijesno i sakramentalno obilježje Kristove Crkve.
- Učenik analizira bitna posredništva Crkve u službi ostvarivanja kraljevstva Božjega: služenje, zajedništvo, slavljenje, naviještanje i svjedočenje vjere.
- Učenik kritički propituje i opisuje prisutnost Crkve u svim kulturama i

B.II.2

Učenik istražuje i analizira slike Crkve i njezina bitna obilježja, njezino ekumensko poslanje te važnost sakramenta svetoga reda, službi i karizmi u životu Crkve.

- Učenik analizira novozavjetne slike Crkve.
- Učenik objašnjava bitna obilježja Crkve: jedna, sveta, katolička i apostolska.
- Učenik objašnjava univerzalnost Crkve.
- Učenik prepoznaje i navodi veze jedinstva Crkve.
- Učenik opisuje službe i karizme u Crkvi i navodi primjere jednoga i drugoga.
- Učenik analizira

B.II.3

Učenik objašnjava značenje i važnost sakramenata inicijacije i sakramenta pomirenja u duhovnom i moralnom životu kršćana.

- Učenik objašnjava biblijske temelje i značenje sakramenata inicijacije.
- Učenik analizira povezanost sakramenata krštenja, potvrde i euharistije u izgradnji kršćanskoga života.
- Učenik analizira značenje pojedinih naziva sakramenta pomirenja.
- Učenik navodi biblijsko utemeljenje sakramenta

narodima te njezinu univerzalnost s obzirom na njezino spasenjsko poslanje.

- Učenik opisuje Marijinu ulogu i mjesto u povijesti spasenja.
- Učenik analizira odlike Marijine vjere po kojima je uzor svim vjernicima.
- Učenik uspoređuje i vrednuje vlastitu vjeru s Marijinom vjerom.
- Učenik navodi oblike štovanja Marije u liturgiji i u Crkvi, osobito u hrvatskome narodu.

mjesto i ulogu laika u životu Crkve.

- Učenik objašnjava biblijsko utemeljenje, značenje i važnost sakramenta svetoga reda.
- Učenik objašnjava ulogu biskupa, svećenika i đakona u životu i djelovanju Crkve.
- Učenik objašnjava pojam, nastanak, važnost i ciljeve ekumenizma.
- Učenik prosuđuje važnost molitve za jedinstvo svih kršćana.

pomirenja.

- Učenik objašnjava važnost, elemente i učinke sakramenta pomirenja u životu vjernika.
- Učenik objašnjava djelovanje Božje milosti u sakramentu pomirenja.
- Učenik objašnjava povezanost sakramenta pomirenja i obraćenja.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Govor o Crkvi: obilježja Crkve, poslanje i zadaća Crkve te uloga i mjesto Marije u Crkvi glavni su sadržaji ovog ishoda.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Govor o Crkvi: pojam Crkve, poslanje i zadaća Crkve, značenje sakramenta svetoga reda i uloga klerika i laika u životu Crkve te službe i karizme vjernika bitni su sadržaji ovih ishoda.
- Novozavjetne slike Crkve: Kuća Božja, Zajedništvo svetih, Narod Božji, Tijelo Kristovo.
- Ekumensko poslanje Crkve sadržano je u dokumentu Drugoga vatikanskog sabora Unitatis redintegratio (izabrani tekstovi).

KLJUČNI SADRŽAJI

- Sakramenti kršćanske inicijacije i sakrament pomirenja te važnost tih sakramenata u životu vjernika.

Učenik opisuje Marijinu ulogu u Kristovu životu i djelu Kristova otkupljenja.

Upoznati oblike šovanja Marije, najpoznatija marijanska svetišta u svijetu i u hrvatskome narodu (istražiti molitve Mariji u starijim i suvremenim molitvenicima, objasniti povijest krunice i način molitve krunice, terenska nastava - posjet najbližem marijanskom svetištu).

Objasniti pojam Crkve kao zajedništva prema Drugom vatikanskom saboru (proučiti dokument Drugog vatikanskog sabora Lumen gentium, izabrane brojeve). Usp: SŠ KV B.II.2.

Svjedočanstvo svećenika o svojem pozivu. Razgovor sa svojim župnikom. Učenik analizira LG 6.

Učenik propituje mogućnosti i navodi primjere angažiranja na polju ekumenizma.

Učenik prepoznaje važnost vjerničke molitve i zalaganja za duhovna zvanja.

Upriličiti susret s redovnicima i redovnicama koji će svjedočiti o svom životnom pozivu te učenicima približiti redovnički život.

Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda SŠ KV B.II.1.

Učenik analizira biblijske tekstove: Mt 28, 18-19; Dj 8, 26-38; Dj 2, 1-11; JI 3, 1-4; Lk 22 14-20; Mt 16, 19; Iv 20,21-23.

Učenik vrednuje važnost sakramenata inicijacije s odgovornostima koje iz njih proizlaze.

Učenik provodi anketu među prijateljima i obitelji o shvaćanju sakramenata kršćanske inicijacije.

C Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.II.1

Učenik objašnjava evanđeoske vrednote i uspoređuje ih s vrednotama u suvremenome društvu i u medijima.

- Učenik analizira pojam vrednote.
- Učenik uočava važnost vrednota za izgradnju osobe i društva.
- Učenik kritički prosuđuje osobne vrednote prema evanđeoskim vrednotama.
- Učenik kritički prosuđuje vrednote u suvremenome društvu i medijima prema evanđeoskim vrednotama.

C.II.2

Učenik objašnjava i kritički prosuđuje vrednote slobode, odgovornosti, služenja i kritički se osvrće na izvore vlastitih odluka.

- Učenik vrednuje Isusov primjer služenja i radikalnost toga služenja uslobodi.
- Učenik prosuđuje biblijsku utemeljenost kršćanskoga služenja u slobodi.
- Učenik navodi različite oblike kršćanskoga služenja tijekom povijesti, osobito brigu Crkve za mlade, napuštene, siromašne i potrebite.
- Učenik prihvaća dobrovoljno služenje

C.II.3

Učenik opisuje vrednote istine, služenja, slobode i odgovornosti prisutne među ljudima različitih svjetonazora i velikih svjetskih religija.

- Učenik opisuje temeljna obilježja kršćanskoga shvaćanja istine.
- Učenik uspoređuje kršćansko shvaćanje istine i shvaćanje istine u velikim religijama i svjetonazorima.
- Učenik argumentira razloge zauzimanja za istinu na osobnoj i društvenoj razini.
- Učenik opisuje vrednote istine, slobode, služenja i odgovornosti u drugim religijama i svjetonazorima.

drugima kao izraz vlastitoga životnog i vjerničkog opredjeljenja.

- Učenik opisuje važnost vlastitog angažmana u društvu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Evanđeoske vrednote.
- Glavna je zadaća ovoga ishoda da učenik u vlastitome životu aktualizira važnost vrednota u izgradnji osobe i društva, uz analizu različitosti između suvremene ljestvice vrednota i vrednota evanđelja (ljubav prema bližnjemu, snaga vjere, ljubav prema istini, suosjećanje, spremnost na pomoć, poniznost, vjernost, nenasilnost, odgovornost, marljivost i čuvanje stvorenja).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik uspoređuje osobne i društvene vrednote. Učenik kritički propituje izbor i ljestvicu vrednota u suvremenome društvu i medijima. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda SŠ KV A.II.1.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Kršćanske vrijednosti: sloboda, odgovornost i služenje.
- Vrijednost kršćanskoga služenja po primjeru Isusa Krista u zajednici te osobita briga Crkve za potrebite glavni su sadržaji ovoga ishoda. Učenici prepoznaju dobrovoljstvo kao pravi izraz kršćanskoga služenja ljudima.
- Izvori vlastitih odluka: navike, konvencije, biblijske poruke, svjetonazori, mediji, obiteljska tradicija...

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik argumentirano raspravlja o vrijednosti slobode. Učenik procjenjuje povezanost slobode i odgovornosti prema Gal 5, 1-6. Učenik kritički uspoređuje slobodu i ovisnost. Navodi primjere ovisnosti koje zarobljavaju suvremenoga čovjeka.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Vrednote istine, služenja, slobode i odgovornosti koje su prisutne u velikim svjetskim religijama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik kritički analizira medijske tekstove s obzirom na cjelovitost istine koju su dužni prenijeti. Parlaonica na temu „Sitne laži – nikad ili ponekad?“ Usp. SŠ KV C.II.2.

Kroz projektnu nastavu učenik pronalazi načine i mogućnosti služenja u zajednici (dobrovoljno služenje u svojoj zajednici na konkretan način, uključiti se u razne postojeće volonterske projekte ili osmisliti svoj projekt). Vođeni razgovor na temu odgovornoga sudjelovanja kršćana na svim područjima u društvu. Usp. SŠ KV C.II.3.

D
Crkva u svijetu

D.II.1

Učenik istražuje i kritički promišlja najvažnije događaje iz povijesti Crkve u srednjem vijeku.

- Učenik objašnjava proces pokršćavanja Hrvata i razvoj kršćanstva na našem prostoru.
- Učenik objašnjava značenje veza s papom za nastajanje hrvatske države.
- Učenik istražuje i vrednuje pojavu, razvoj i doprinos redovništva, a posebno prosjačkih redova u naviještanju i svjedočenju evanđelja.
- Učenik objašnjava važnost i značenje laičke investiture i grgurovsku obnovu

D.II.2

Učenik istražuje i kritički promišlja najvažnije događaje povijesti opće Crkve od 16. do 19. stoljeća.

- Učenik objašnjava uzroke i posljedice Zapadnoga raskola.
- Učenik imenuje važnije reformatore (Martin Luther, Jean Calvin, Ulrich Zwingli) i objašnjava obilježja njihova nauka.
- Učenik objašnjava nastanak i specifičnosti Anglikanske Crkve.
- Učenik navodi važnije odluke i zaključke Tridentskoga koncila.
- Učenik objašnjava nastanak i doprinos isusovaca u obnovi Crkve.
- Učenik objašnjava

D.II.3

Učenik prikazuje doprinos i vrednuje suodnos kršćanstva i bosanskohercegovačke, europske i svjetske kulture, znanosti i tradicije te obrazlaže doprinos Crkve u izgradnji bosanskohercegovačke znanosti i školstva, kulture, graditeljstva, književnosti i umjetnosti.

- Učenik istražuje doprinos kršćanstva u životu i kulturi srednjovjekovne Europe: u jeziku i pismenosti, pravnoj kulturi, urbanizaciji i civilizacijskim dostignućima, arhitekturi i gospodarstvu.
- Učenik dovodi u vezu početak pismenosti u Hrvata s Crkvom.
- Učenik analizira ulogu i doprinos Crkve u organiziranju i promicanju školstva u Bosni i Hercegovini i u Europi.
- Učenik istražuje zasluge i doprinos pojedinaca iz Crkve

za život Crkve u srednjem vijeku.

- Učenik objašnjava i kritički propituje vjerodostojne činjenice i problematiku križarskih ratova i inkvizicije.
- Učenik objašnjava uzroke i posljedice Istočnoga raskola 1054. godine.

situaciju Crkve u vrijeme Francuske revolucije.

- Učenik objašnjava djelovanje i poteškoće Crkve u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse.

u znanosti i napretku u Bosni i Hercegovini.

- Učenik navodi hrvatske svece i blaženike i istražuje bitne podatke iz njihova života i djelovanja.
- Učenik vrednuje ulogu i doprinos Crkve, svećenika i redovnika u očuvanju vjere i kulture hrvatskoga naroda u srednjemu vijeku te stvaranju i očuvanju hrvatskoga i europskoga identiteta.
- Učenik istražuje doprinos novovjekovnih znanstvenika iz redova Crkve u Bosni i Hercegovini i u Europi.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Glavni sadržaji u ovom ishodu su povijesne činjenice o pokršćavanju Hrvata te uspostavljanje veza s Crkvom u Rimu, povijest Crkve u događajima Istočnoga raskola, križarskih ratova i inkvizicije te o odnosima Crkve i države u srednjem vijeku.
- U ovom ishodu će učenici istraživati sadržaje o pojavi prosjačkih redova u 13. stoljeću.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Glavni su sadržaji u ovom ishodu povijesne činjenice o reformaciji i raskolu zapadne Crkve te o Tridentskom saboru i posljedicama tog sabora u povijesti Crkve; događaji koji su obilježili povijest Crkve od 16. do 19. st.: Crkva u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse (deizam, racionalizam, sekularizacija, liberalizam, ateizam) te u doba Francuske revolucije.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Sadržajno je važno analizirati doprinos i vezu između povijesno i crkveno važnih događaja i osoba koji su utemeljili i vodili razvoj hrvatske znanosti, obrazovanja, graditeljstva, književnosti i umjetnosti čineći je neizostavnim dijelom europskoga i svjetskoga identiteta.
- Hrvatski sveci i blaženici.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Izrada kratkoga stripa, plakata ili prezentacije o poznatim benediktincima, dominikancima i franjevcima i njihovom doprinosu razvoju društva i Crkve u Bosni i Hercegovini. Grafikon koji objašnjava temeljna obilježja pravoslavlja te sličnosti i razlike u odnosu na Katoličku Crkvu. Grafikon, plakat, prezentacija kojim se objašnjavaju temeljna obilježja Grkokatoličke Crkve, sličnosti i razlike u odnosu na Katoličku Crkvu. Ukoliko je moguće, organizirati posjet benediktinskom, dominikanskom ili franjevačkom samostanu ili crkvi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik istražuje sličnosti i razlike Anglikanske i Katoličke Crkve u početku i danas. Učenik istražuje značenje misijskog pokreta u obnovi Crkve. Prema mogućnostima organizirati susret s misionarom.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik istražuje doprinos kršćanstva u arhitekturi (barok, romanika, gotika, renesansa). Učenik istražuje doprinos kršćanstva u gospodarstvu (rast trgovine i obrtništva, velik napredak agrikulture). Učenik istražuje zasluge i doprinos pojedinaca iz Crkve u znanosti i napretku u Hrvatskoj (Bartol Kašić, Andrija Kačić-Miošić, Faust Vrančić, Ruđer Bošković, J. J. Strossmayer, HAZU). Projektna nastava „Doprinos Crkve u Hrvatskoj u srednjem vijeku” kroz koju će učenici istražiti i vrednovati važnost glagoljice, Bašćanske ploče, Višeslavove krstionice, Trpimirove darovnice, Radovanova portala na katedrali u Trogiru, razvijanja zidnoga slikarstva, minijature, utjecaja romanike i gotike, srednjovjekovne književnosti nadahnute liturgijskim i religioznim temama.

- Srednje
- III

Godine učenja i podučavanja predmeta: 12

<p>A Čovjek i svijet u Božjemu naumu</p> <p>A.III.1</p> <p>A.III.2</p> <p>A.III.3</p>	<p>B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana</p> <p>B.III.1</p> <p>B.III.2</p> <p>B.III.3</p>	<p>C Kršćanska ljubav i moral na djelu</p> <p>C.III.1</p> <p>C.III.2</p> <p>C.III.3</p>	<p>D Crkva u svijetu</p> <p>D.III.1</p> <p>D.III.2</p> <p>D.III.3</p>
---	--	---	---

A
Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.III.1

Učenik objašnjava kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje.

A.III.2

Učenik analizira značenje pojmova zlo, grijeh i praštanje kroz iskustva biblijskih osoba i svetaca Katoličke Crkve.

A.III.3

Učenik analizira i prosuđuje mladenačku moralnost te prisutnost religioznih i etičko-moralnih sadržaja u medijima, kulturi i znanosti.

- Učenik objašnjava različite antropološke pristupe u shvaćanju čovjeka.
- Učenik objašnjava kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje.
- Učenik analizira kršćansko poimanje čovjeka kao muškarca i žene.
- Učenik analizira prikaze muškarca i žene u suvremenom društvu (mediji, društvo).
- Učenik navodi negativne utjecaje na dostojanstvo muškaraca i žena.

- Učenik analizira moralnost u iskustvima biblijskih osoba i svetaca.
- Učenik analizira prisutnost zla i grijeha u iskustvima biblijski osoba i svetaca Katoličke Crkve.
- Učenik na temelju biblijskih tekstova i osobnoga iskustva prepoznaje Božju naklonost, praštanje i ljubav.

- Učenik analizira i vrednuje mladenačku moralnost i religioznost.
- Učenik analizira pristupe suvremenih medija moralnosti i religioznosti.
- Učenik opisuje utjecaj znanosti na moralnost i religioznost suvremenoga čovjeka.
- Učenik objašnjava važnost prisutnosti religioznih i moralno etičkih tema u suvremenim medijima.
- Učenik objašnjava i vrednuje utjecaje postmoderne kulture (subjektivizam, fragmentarnost, trenutačnost) na

čovjekovu
religioznost.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Kršćanska slika o čovjeku. Poseban je naglasak na vrednovanju čovjeka kao muškarca i žene te njihovom dostojanstvu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Sadržaj je ovoga ishoda govor o moralnosti i djelovanju, zlu i grijehu te o Božjoj naklonosti, praštanju i ljubavi.
- Razrada tog govora sastoji se u istraživanju iskustava svetaca i biblijskih osoba.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Sadržaj je ovoga ishoda istraživanje stavova i iskustava o moralnosti među mladima kao i moralne poruke i govor o moralnosti u medijima, kulturi i znanosti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Istražiti književnoumjetničke tekstove, televizijske emisije i reklame, glazbene spotove, literaturu iz psihologije i sociologije koji ukazuju na ustaljene predrasude o muškarcima i ženama. Usp. SŠ KV C.III.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik istražuje ljudsku moralnost u iskustvima biblijskih osoba i svetaca Katoličke Crkve te ju uspoređuje sa svojim iskustvom i svojim osobnim stavom (Adam i Eva, Kain i Abel, Josip Egipatski, kralj David, Mojsije, Matej, Juda, Pavao, sveti Franjo, sveti Augustin...).

Učenik analizira biblijski tekst koji prikazuju Božju naklonost, praštanje i ljubav (npr. Lk 15, 11-32; Iv 3, 16; 1 Iv 2, 1-2).

Dramatizacija biblijskoga teksta, intervju s biblijskom osobom ili svecem.

Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda: SŠ KV C.III.1., SŠ KV C.III.3.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik istražuje obilježja medijske kulture te etičnost u medijima.

Provesti anketu i analizirati posjećenost vjerskih portala među učenicima.

Učenik pronalazi internetske stranice religiozne tematike.

Učenik istražuje oblike religioznosti među mladima.

Esej: Moj moralni uzor danas

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.III.1

Učenik kritički propituje mogućnosti traženja i spoznaje Boga i opisuje obilježja otajstva Trojstvenoga Boga kroz biblijske tekstove.

B.III.2

Učenik analizira i povezuje Kristovu pomirbenu žrtvu sa iskustvima zla i grijeha, patnje, bolesti i smrti u ljudskome životu kao čin Božje ljubavi, pomirenja, otkupljenja i spasenja čovjeka, očitovanoga i u

B.III.3

Učenik analizira nauku Katoličke Crkve o spolnosti, braku, obitelji i sakramentu ženidbe.

sakramentu bolesničkoga pomazanja.

- Učenik kritički propituje mogućnost traženja i spoznaje Boga.
- Učenik istražuje mogućnosti traženja i spoznaje Boga kroz filozofske argumente Božje opstojnosti.
- Učenik navodi primjere u kojima se prepoznaju tragovi Presvetoga Trojstva u djelu stvaranja i objavi tijekom Staroga zavjeta.
- Učenik analizira ključne trenutke objave Trojstvenoga Boga u Novome zavjetu.
- Učenik objašnjava novozavjetno svjedočanstvo Isusova sinovstva u odnosu prema Bogu Ocu.
- Učenik analizira nazive i simbole, prisutnost i djelovanje Duha Svetoga u životu Crkve i kršćana.
- Učenik u svjetlu Isusova navještaja spasenja, otkupljenja i uskrsnuća analizira osobna i društvena promišljanja o tragičnim životnim iskustvima.
- Učenik objašnjava razloge i smisao Isusove muke, smrti i uskrsnuća.
- Učenik objašnjava vrijednost spasenja čovjeka, stvorenja i svijeta ostvarenoga u Isusu Kristu.
- Učenik objašnjava Kristovo uskrsnuće kao početak i zalog sveukupnoga uskrsnuća.
- Učenik prepoznaje potrebu izgrađivanja vlastitoga života u vjeri i nadi u uskrsnuće.
- Učenik objašnjava važnost, biblijsko utemeljenje i učinke sakramenta bolesničkoga pomazanja u životu vjernika.
- Učenik analizira nauk Katoličke Crkve o spolnosti, braku i obitelji.
- Učenik navodi biblijsku utemeljenost sakramenta ženidbe.
- Učenik objašnjava svrhu i obilježja ženidbe.
- Učenik opisuje sakrament ženidbe kao otvorenost životu i sudjelovanje u Božjemu stvarateljskom činu.
- Učenik imenuje preduvjete za valjano sklapanje sakramenta ženidbe.
- Učenik objašnjava kršćansko shvaćanje odgovornoga roditeljstva.
- Učenik objašnjava dužnosti i prava obitelji.
- Učenik objašnjava povrede dostojanstva braka i obitelji.
- Učenik objašnjava nauk Katoličke Crkve o nerazrješivosti ženidbe.
- Učenik objašnjava Petrovu i Pavlovu povlasticu za razrješenje ženidbe.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Govor o Bogu koji se objavio čovjeku kao

KLJUČNI SADRŽAJI

- Isusovo otkupiteljsko djelo spasenja:

KLJUČNI SADRŽAJI

- Nauk Katoličke Crkve o naravi i biti

Trojstveni Bog. • Obilježja Trojstvenoga Boga u Bibliji.	Isusova muka, smrt i uskrsnuće odgovor su na ljudsku patnju, zlo, grijeh i smrt. • Poseban je naglasak na sakramentu bolesničkoga pomazanja kao Isusova odgovora na ljudsku patnju i bolest.	braka i obiteljskoga života. • Sakrament ženidbe.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik analizira biblijske tekstove: Post 1, 1-2,4a; Post 18; Mt 3, 13-17; Mt 28, 19; Iv 1, 18 (vjeroučitelj može pronaći i druge biblijske tekstove koji govore o objavi Trojstvenog Boga).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Istražiti umjetnička djela inspirirana Kristovom mukom, smrću i uskrsnućem. Učenik, ako je moguće te nakon prethodne pripreve s vjeroučiteljem, provodi istraživanje među vršnjacima o vjeri u uskrsnuće, njegovu značenju i vjeri u život nakon smrti. Učenik razlikuje nazive bolesničko pomazanje i posljednja pomast. Usp. SŠ KV C.III.3.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Proučiti mješovite ženidbe (kršćanske) i ženidbe koje se sklapaju među osobama različitih vjeroispovijesti (s drugim religijama i svjetonazorima). Analizirati izabrane tekstove koji govore o odgovornom roditeljstvu i planiranju obitelji (Humanae vitae, Familiaris Consortio, Mulieris dignitatem)

C
Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.III.1

Učenik istražuje i analizira temelje kršćanske moralnosti.

- Učenik objašnjava kršćansko shvaćanje moralnosti.
- Učenik objašnjava tvrdnju da je Isus Krist mjera kršćanske moralnosti.
- Učenik objašnjava

C.III.2

Učenik objašnjava i argumentirano iznosi biblijske temelje i Crkveni nauk o svetosti i nepovredivosti ljudskoga života.

- Učenik analizira biblijske temelje o vrijednosti i svetosti ljudskoga života.
- Učenik objašnjava kršćanski stav o nepovredivosti i svetosti ljudskoga života.

C.III.3

Učenik u svjetlu kršćanskoga morala analizira i objašnjava pojmove: savjest, zakon, dobro i zlo, grijeh, obraćenje, opraštanje, milosrđe i pomirenje.

- Učenik objašnjava pojam savjesti i važnost njezina usklađivanja s moralnim vrednotama.
- Učenik objašnjava shvaćanje savjesti u biblijskim

prirodni moralni zakon.

- Učenik prepoznaje postojanje objektivnih moralnih normi u osobnom životu i društvu.
- Učenik analizira Dekalog kao temelj ljudskoga moralnog postupanja.
- Učenik objašnjava ulogu razuma i slobode u vršenju Dekaloga i prirodnoga moralnog zakona.
- Učenik navodi primjere ponašanja prema Zlatnome pravilu.
- Učenik navodi i analizira bogoslovne kreposti.
- Učenik navodi i vrednuje primjere odnosa prema Bogu, prema bogoslovnim krepostima.
- Učenik povezuje bogoslovne kreposti s prvom pločom Dekaloga.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Kršćanska moralnost.
- Kršćansko shvaćanje

- Učenik objašnjava bitna obilježja ljudske osobe po kojima je čovjek jedinstveno i nepovredivo biće.
- Učenik argumentirano razlaže stav zaštite čovjeka kao osobe od začeca do prirodne smrti.
- Učenik objašnjava povrede ljudskoga života (ubojstvo, pobačaj, samoubojstvo, eutanazija).
- Učenik objašnjava stav Katoličke Crkve o pobačaju.
- Učenik navodi razloge zbog kojih Crkva odobrava transplantaciju organa.
- Učenik objašnjava pojam i navodi područja kojima se bavi bioetika.
- Učenik objašnjava bioetička načela.
- Učenik kritički prosuđuje razloge zbog kojih sve što je znanstveno moguće na području biogenetike (genom, kloniranje, matične stanice, umjetna oplodnja) nije i moralno dopustivo.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Crkveni nauk o svetosti i nepovredivosti ljudskoga života.

tekstovima, kršćanskim spisima i učiteljstvu Crkve.

- Učenik objašnjava i kritički prosuđuje kršćansko shvaćanje dobra i zla.
- Učenik prepoznaje i vrednuje važnost pravila i pravednih zakona u međuljudskim odnosima i u društvu.
- Učenik analizira pojmove grijeh, laki grijeh, osobni grijeh, strukture grijeha, obraćenje, Božje milosrđe, opraštanje, pomirenje.
- Učenik na temelju biblijskih tekstova analizira Božje milosrđe i praštanje.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Savjest, zakon, dobro i zlo, grijeh, obraćenje, opraštanje, milosrđe

moralnosti s naglascima na: čovjeku kao moralnom subjektu i objektu, izvorima moralnosti ljudskih čina (sloboda, objekt, nakana, okolnosti), moralnosti čovjekovih čina.

- Upoznati Dekalog kao objavljeni Božji zakon i naravni temelj ljudskoj moralnosti.

- Biblijski temelji o vrijednosti i dostojanstvu ljudskoga života, vrednovanje njegove nepovredivosti i svetosti te upoznati i različita bioetička načela sa svim modernim implikacijama.

i pomirenje.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik opisuje obilježja pojma „vršiti volju Božju“ i njegovo značenje za kršćanski život.

Učenik istražuje i analizira najčešće povrede vjere u Boga (praznovjerje, gatanje, magija, idolopoklonstvo...) i povrede ljubavi prema Bogu, osobito psovkom, bogohulom i zaklinjanjem. Učenik analizira biblijske tekstove o pravovjernom štovanju Boga i odnosu prema svetinjama. Usp. SŠ KV C.III.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik opisuje načine i mogućnosti osobnog i društvenog zauzimanja za promicanje svetosti i dostojanstva ljudskoga života.

Učenik analizira važnost i značenje Hipokratove prisege.

Učenik navodi načine i predlaže kako se treba čuvati i promicati vlastito i tuđe zdravlje.

Enciklika *Evangelium vitae*, Ivan Pavao II.

Enciklika *Humanae vitae*, Pavao VI.

Usp. SŠ KV A.III.1.; SŠ KV C.III.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik opisuje društvene utjecaje na oblikovanje kriterija određivanja dobra i zla.

Učenik analizira tekst *Gaudium et spes* br. 16.

Učenik analizira grijeh i njegove posljedice (Post 4, 2-15 i 11, 1-9).

Novozavjetna prisposoba o kralju i oprostenu duga (Mt 18, 23-37).

Grijeh kao posljedica istočnoga grijeha i zlouporaba našega razuma i slobode (Rim 5, 18-19).

Biblijski tekstovi o priznanju grijeha i prihvaćanju odgovornosti (2 Sam 11-12; Dj 9, 1-31 i Lk 15, 11-32).

Savjest kao mjerilo ljudskoga djelovanja i kao znak Božjih uputa (KKC br. 1776).

Učenik istražuje pojmove savjest i grijeh u drugim religijama i svjetonazorima.

Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda: SŠ KV A.III.2., SŠ KV C.III.1., SŠ KV B.III.2

vrednuje temeljna obilježja obitelji kao „kućne Crkve“ i njezino mjesto, ulogu i zadaću u Crkvi i društvu.

prosuduje ulogu i važnost roditelja u cjelovitome kršćanskom odgoju svoje djece, u poveznici sa župom i školom te analizira odnose između roditelja i djece.

kršćanske i društvene vrijednosti koje, uz dijalog i suradnju društvenih i religijskih zajednica, doprinose općem dobru pojedinca i cijeloga hrvatskog društva.

- Učenik objašnjava Nazaretsku obitelj kao nadahnuće za nasljedovanje vrednota i uzor života suvremenih obitelji.
- Učenik opisuje Svetu obitelj kao zajednicu istinskoga zajedništva, ljubavi, služenja i uspoređuje ju s kršćanskim obiteljima kao „kućnom Crkvom“.
- Učenik obrazlaže mjesto, ulogu i zadaću „kućne Crkve“ u župnoj zajednici i u društvu.

- Učenik objašnjava i vrednuje ulogu i važnost roditelja i obitelji u odgoju, razvoju i svakodnevnom životu.
- Učenik imenuje i prepoznaje obilježja dobrih odnosa između roditelja i djece u obiteljskom životu i komunikaciji (ljubav, poštovanje, razumijevanje, pomaganje, zahvalnost...).
- Učenik uspoređuje temeljne kršćanske obiteljske vrednote i vrednote „moderne obitelji“.

- Učenik opisuje primjere suživota i dijaloga društvenih i religijskih zajednica u Bosni i Hercegovini.
- Učenik obrazlaže doprinose kršćanstva općem dobru pojedinca i cijeloga bosanskohercegovačkog društva.
- Učenik prepoznaje doprinose drugih religijskih zajednica za opće dobro pojedinca i cijeloga bosanskohercegovačkog društva.
- Učenik prepoznaje dijalog i suradnju kršćanskih i drugih zajednica u zalaganju za opće dobro pojedinca i cijeloga bosanskohercegovačkog društva.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Obitelj- "kućna Crkva".

KLJUČNI SADRŽAJI

- U ovom ishodu važno je prepoznati i objasniti odrednice odgovornoga roditeljstva, Crkvenoga nauka o važnosti cjelovitoga odgoja djece, čemu pripada i vjerski odgoj.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Naglasak je na primjerima suživota i dijaloga društvenih i religijskih zajednica u bosanskohercegovačkom društvu.
- Doprinosi kršćanstva općem dobru pojedinca i cijeloga

bosanskohercegovačkog društva.

- Doprinosi drugih religijskih zajednica za opće dobro pojedinca i cijeloga bosanskohercegovačkog društva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Istražiti sličnosti i razlike obiteljskoga života nekad i danas te poslanje i zadaća kršćanske obitelji u suvremenom svijetu.
Usp. SŠ KV B.III.3.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik navodi prava i dužnosti djece i roditelja u obitelji.
Konvencija o pravima djeteta.
Usp. SŠ KV B.III.3.; D.III.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Na primjerima gradova Jeruzalema ili Sarajeva učenik istražuje način suživota ljudi različitih religija.

- Srednje
- IV

Godine učenja i podučavanja predmeta: 13

A Čovjek i svijet u Božjemu naumu A.IV.1 A.IV.2 A.IV.3	B Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana B.IV.1 B.IV.2 B.IV.3	C Kršćanska ljubav i moral na djelu C.IV.1 C.IV.2 C.IV.3	D Crkva u svijetu D.IV.1 D.IV.2 D.IV.3
---	--	---	---

A
Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.IV.1

Učenik kritički promišlja o različitim tumačenjima čovjeka u odabranim filozofskim pravcima, medijima i gospodarstvu te ih uspoređuje s kršćanskom slikom čovjeka te vlastitim stavom.

A.IV.2

Učenik prepoznaje i kritički promišlja o različitim oblicima traganja za Bogom i iskustvima „svetoga“ u suvremenom društvu i kulturi te ih uspoređuje s biblijskom slikom Boga.

A.IV.3

Učenik objašnjava važnost religioznosti u životu pojedinca i cijeloga društva te vrednuje ulogu religioznosti i religija u razvoju poznatih civilizacija.

- Učenik otkriva i samostalno vrednuje različita tumačenja čovjeka i života u današnjemu svijetu, osobito u filozofiji i znanosti, medijima i gospodarstvu.
- Učenik uspoređuje različite slike čovjeka danas s biblijskom i kršćanskom slikom čovjeka.
- Učenik kritički propituje tumačenja/slike čovjeka i svijeta koje ugrožavaju čovjekovo dostojanstvo.
- Učenik opisuje važnost dijaloga vjere i znanosti u

- Učenik propituje i analizira uzroke i posljedice krize vjere kod suvremenoga čovjeka.
- Učenik opisuje obilježja novih religioznih pokreta i sljedbâ te ih vrednuje iz kršćanske perspektive.
- Učenik razlikuje pojmove sekularizacija i sekularizam.
- Učenik kritički propituje i vrednuje suvremene oblike ateizma.
- Učenik prepoznaje bitna obilježja starozavjetne slike o Bogu, osobito na

- Učenik vrednuje važnost i ulogu religije/vjere/religioznosti u izgradnji društva.
- Učenik objašnjava negativne posljedice nepriznavanja religioznosti kao bitne ljudske dimenzije.
- Učenik prepoznaje i vrednuje doprinos velikih svjetskih religija u izgradnji civilizacije međusobnoga razumijevanja i uvažavanja.

zajedničkim naporima traženja odgovora na temeljna ljudska pitanja.

temelju objave Božjega imena (Izl 3,13-15).

- Učenik objašnjava kako Bog nadilazi sve ljudske predodžbe.
- Učenik opisuje sliku Boga koju objavljuje Isus u svojem propovijedanju i djelovanju.
- Učenik istražuje i analizira iskrivljene predodžbe o Bogu i uspoređuje ih s biblijskom objavom Boga.
- Učenik kritički propituje i vrednuje vlastitu predodžbu o Bogu uspoređujući ju s različitim iskustvima i interpretacijama Boga u svom okruženju.

KLJUČNI SADRŽAJI

- U ovom su ishodu sadržaji koje učenici otkrivaju različita tumačenja čovjeka, života i svijeta u znanostima, medijima i gospodarstvu.
- Bitan sadržaj je i odnos kršćanske slike o čovjeku i znanstvene slike čovjeka. Suvremeni svijet i odnos prema čovjeku i njegovom ljudskom dostojanstvu također je tema ovoga ishoda.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Glavni su sadržaji ovoga ishoda slika Boga u suvremenome svijetu pod vidom vjere i nevjere i izazovi različitih pristupa Bogu te njihovo kritičko promišljanje.
- Isto tako bitan sadržaj je slika o Bogu koju nalazimo u Bibliji te iskrivljene slike koje nalazimo kod današnjega čovjeka.

KLJUČNI SADRŽAJI

- U cilju ostvarenja ovoga ishoda važno je da učenici susretnu povijesne, sociološke, antropološke, filozofske i teološke činjenice o važnosti religioznosti i religiozne dimenzije čovjeka za istinski razvoj pojedinca i društva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik istražuje odnos različitih kultura i civilizacija prema djeci i njihovim pravima, prema ženama, prema osobama koje su bolesne, prema strancima i uspoređuje ih s kršćanskom slikom o čovjeku.

Učenik navodi primjere dijaloga vjere i znanosti. Učenik upoznaje neke od aktualnih dokumenata ili njihove dijelove, a koje je sastavila komisija *Lustitia et pax HBC*-a kao primjer aktualnoga dijaloga među različitim nositeljima odgovornosti u bosanskohercegovačkom društvu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik razlikuje autentičnu religioznost od religioznog fanatizma i fundamentalizma.

Učenik objašnjava opasnost relativiziranja vlastitoga religioznog opredjeljenja pod pritiskom pluralizma religioznih praksi.

Učenik objašnjava proces spoznaje Boga u Starome zavjetu kroz povijesne i društvene mijene od Abrahamova plemenskoga Boga do univerzalnoga Boga kojega navješćuju proroci.

Učenik analizira krive slike o Bogu u vlastitom okruženju. Učenik istražuje slike Boga u novim religioznim pokretima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik istražuje ulogu velikih religija u izgradnji društva po mjeri čovjeka nasuprot društvima u kojima je čovjek nije svrha nego sredstvo.

Debata o položaju religije u 21. st.

Učenik uspoređuje stav različitih religija o aktualnim političkim i društvenim pitanjima.

B
Riječ Božja i
vjera Crkve
u životu
kršćana

B.IV.1

Učenik analizira Credo Crkve kao cjeloviti sadržaj vjere koja daje temeljni smisao njegovu životu i vodi ga u Isusu Kristu do punoga zajedništva i života s Bogom.

- Učenik prepoznaje vjeru kao osobni stav.
- Učenik analizira i vrednuje razloge vjerovanja i nevjerovanja.
- Učenik propituje i predstavlja Credo Crkve kao ponudu ispunjenja smisla vlastitoga života.
- Učenik analizira povezanost objave,

B.IV.2

Učenik objašnjava i kritički prosuđuje mogućnosti, stavove i dobrobiti kršćanskoga života i djelovanja u današnjemu svijetu u skladu s vjerom u Isusa Krista i u poveznici s iskustvima svetaca te iskustvima osobnoga molitvenog i sakramentalnog života.

- Učenik objašnjava i vrednuje različite mogućnosti življenja vjere u skladu s naukom Isusa Krista.
- Učenik objašnjava što znači živjeti i djelovati u skladu s vjerom u Isusa Krista, Otkupitelja i Spasitelja.
- Učenik istražuje i samostalno pronalazi primjere

B.IV.3

Učenik analizira osnovne pojmove kršćanske eshatologije u svijetlu Kristova obećanja i uskrsnuća.

- Učenik razlikuje kršćanski nauk o raju, paklu i čistilištu od popularnih i iskrivljenih interpretacija.
- Učenik objašnjava biblijske temelje i obilježja kršćanske eshatologije.
- Učenik objašnjava pojmove: apokalipsa, apokaliptika,

vjere i razuma.

- Učenik prepoznaje pojavu mistike kao put života s Bogom.

svetaca u različitim povijesnim epohama te analizira njihova iskustva i svjedočanstva života u skladu s vjerom u Isusa Krista.

- Učenik vrednuje suodnos osobne vjere, molitve i sakramentalnoga života.

biblijska apokaliptika.

- Učenik istražuje eshatološke biblijske tekstove koji govore o konačnome dovršenju svijeta.
- Učenik objašnjava kršćansko shvaćanje nade.
- Učenik objašnjava temelje i obilježja kršćanske nade u Kristov ponovni dolazak.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Načini kršćaninova susreta s Bogom danas.
- Credo Crkve - nezaobilazno mjesto kršćanskoga susreta s Bogom, a naglasiti da je vjera uvijek primarno osobni stav prema tome CREDU.
- Kršćanin u bližnjemu prepoznaje i susreće Boga te uči prepoznavati Boga po događajima vlastitoga života, a koji često imaju i svoj neizravan mistični karakter (sv. Terezija Avilska, sv. Franjo, sv. Padre Pio).

KLJUČNI SADRŽAJI

- Život kršćanina u današnjem svijetu po uzoru Isusa Krista i svetaca Katoličke Crkve.
- Prema ishodu se dolazi kroz analizu i osobno vrednovanje suvremenih putova življenja Evanđelja u
- 21. st. i usmjerenost na vjeru kao osobni stav.
- Naglašava se nezaobilazni primjer svetaca koji su primjeri aktualiziranja vjere u vremenima u kojima su živjeli te nezaobilaznost uvjeta vjerničkoga rasta i života po sakramentalnom životu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Eshatologija - značenje pojma apokalipsa (otkrivenje) i navesti značajke apokaliptike kao književne vrste.
- Propitati razloge i navesti situacije u kojima se javljaju apokaliptičke vizije i proroštva.
- Uočiti specifičnu poruku biblijske apokaliptike; nabrojiti najvažnije slike i poruke biblijske apokaliptike.
- Naglasak ishoda je integrirati vlastite želje i strahove glede budućnosti u promišljanje o kršćanskoj
- nadi u budućnost koja se temelji na Božjem obećanju u Kristov ponovni dolazak.
- Biblijski tekstovi: 1 Kor 15, 52; Otk 15, 1;

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Esejski zadatak: U vjeri – sam protiv svih...(učenik analizira vlastiti vjerski stav u trenutcima kada je radi vjere osjećao da čini nešto što je ispravno, unatoč tome što većini to nije odgovaralo).

Usp. SŠ KV B.IV.2

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik sažima zajedničke crte iskustva Boga u životu svetaca i svjedoka vjere.

Usmjereno gledanje i analiza filma o sakramentima ili koji problematiziraju temu sakramenti.

Predstavljanje vlastitoga sveca zaštitnika i obrazlaganje što u njemu slijedimo kao poseban primjer za vlastiti kršćanski život. Usp. SŠ KV B.4.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Čitati odlomke iz knjige Otkrivenja i druge biblijske apokaliptičke tekstove te i tu navesti sličnosti i razlike biblijske svjetovne apokaliptike.

Učenik analizira eshatološke biblijske tekstove koji govore o konačnome dovršenju svijeta. Učenik analizira različite umjetničke prikaze i scenarije svršetka svijeta (likovne, glazbene, literarne, filmske, scenske...).

C
Kršćanska
ljubav i
moral na
djelu

C.IV.1

Učenik vrednuje i kritički prosuđuje čovjekov poziv, zvanje, zanimanje i poslanje u svjetlu Božjeg plana te analizira i vrednuje prisutnost pravde, mira i solidarnosti u vlastitome životu, životu Crkve i društva.

- Učenik kritički prosuđuje čovjekov poziv, zvanje, zanimanje i poslanje u svjetlu Božjega plana s čovjekom.
- Učenik vrednuje prisutnost pravde, mira i solidarnosti u vlastitome životu, životu Crkve i društva.
- Učenik argumentirano iznosi primjere življenja pravde, mira i solidarnosti u Crkvi i

C.IV.2

Učenik objašnjava kršćansko shvaćanje ljudskoga rada i temeljne odrednice socijalnog nauka Crkve, te tumači etiku odgovornosti u područjima gospodarstva, ekologije, tehnologije, informatizacije i globalizacije društva.

- Učenik analizira biblijsko shvaćanje i značenje rada na temelju odabranih biblijskih tekstova (Post 3,17-19; 2 Sol 3,6-15; Izr 28,19: Izr 20,4...).
- Učenik uspoređuje shvaćanje i vrednovanje rada u socijalnom nauku
- Crkve i u današnjem neoliberalnom kapitalizmu.
- Učenik objašnjava ključne odrednice

C.IV.3

Učenik analizira i vrednuje suvremene sustave vrijednosti i dovodi ih u vezu s kršćanskim vrednotama i stožernim krepostima.

- Učenik kritički prosuđuje suvremene sustave vrijednosti i uspoređuje ih s kršćanskim vrijednostima.
- Učenik objašnjava stožerne kreposti te njihovu važnost i ulogu u životu kršćana.
- Učenik uspoređuje stožerne kreposti s današnjim sustavom vrijednosti.

- društvu.
- Učenik analizira odnos pravednosti i milosrđa kao preduvjeta pomirenja.

- kršćanskoga socijalnog nauka i uočava njihovu prisutnost u suvremenom društvu.
- Učenik objašnjava povezanost kraljevstva Božjega i kršćanskoga zauzimanje za oblikovanje humanijega svijeta.
- Učenik navodi primjere zauzimanja za istinski napredak i etičku primjenu tehnoloških dostignuća.
- Učenik obrazlaže prednosti i rizike znanstvenih spoznaja i tehnoloških dostignuća.
- Učenik prepoznaje relativnost i djelomičnost znanstvenih spoznaja i opasnost ideologizacije znanosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Osobni poziv (kršćanski poziv i poslanje), zvanje, zanimanje.
- Pravda, mir, solidarnost, pravednost.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Biblijsko shvaćanje i značenje rada (rad kao služenje, rad kao dužnost, rad kao znak čovjekova dostojanstva, rad kao bitna odrednica svijeta i čovječanstva).
- Ključne odrednice kršćanskoga socijalnog nauka (dostojanstvo ljudske osobe, ljudska prava,

KLJUČNI SADRŽAJI

- Kršćanski sustav vrijednosti (vrijednost osobe, univerzalnost, jednakost...).
- Suvremeni sustavi vrijednosti.
- Poseban je naglasak na istraživanju i uspoređivanju tih suvremenih sustava vrijednosti s kršćanskim sustavom vrijednosti i temeljnim ljudskim

princip općega ili zajedničkoga dobra, supsidijarnost, solidarnost, pravednost, povlaštena briga za siromašne).

- Pritom je važno sagledati sve elemente ljudskog etičkog stava u područjima gospodarstva, ekologije, tehnologije i zajedničkoga života među ljudima, posebno pred izazovom znanstvenotehnološkoga napretka, informatizacije i globalizacije društva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Razgovarati o razlozima odabira škole koju učenici pohađaju.
 Nabrojati vlastite sposobnosti i sklonosti te ih povezati s osjećajem ili vizijom vlastitoga životnog zadatka.
 Intervjuirati bračne supružnike i osobe posvećenoga života o njihovim shvaćanjima vlastitoga poziva.
 Navesti različite primjere solidarnosti pojedinaca i društva sa slabijima i potrebitima. Sudjelovanje u nekoj humanitarnoj akciji.
 Usp. SŠ KV C.IV.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Analizirati shvaćanje rada u socijalnim enciklikama crkvenoga učiteljstva.
 Navesti primjere u kojima rad umanjuje čovjekovo dostojanstvo.
 Razgovarati o povijesnom odnosu zapovijedanih kršćanskih blagdana i zaštite dostojanstva težaka i radnika.
 Izabrati i analizirati ulomke enciklike Laborem exercens.
 Analizirati uzroke i posljedice korupcije.
 Pronaći i analizirati različite definicije znanja i znanosti.
 Pronaći primjere koji razotkrivaju manipuliranje informacijama. Usp. SŠ KV C.IV.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Na temelju razgovora, intervjua ili drugih mogućih metoda, provesti egzemplarno istraživanje o vrijednostima u današnjem svijetu kod nekih mladih te uspoređivanje s evanđeoskim vrijednostima sadržanim u Bibliji (može se koristiti i analizom stanja u medijima).
 Napraviti anketu u školi o vrijednostima kod mladih i usporediti rezultate ankete sa stanjem od prije deset, dvadeset i više godina.

stradanjima, doprinosu i zadaći Crkve u suvremenome svijetu te objašnjava i vrednuje primjere aktivnoga i odgovornoga uključivanja u život Crkve i društva.

temelju kršćanskih vrednota doprinose drugih religijskih zajednica u bosanskohercegovačkome društvu u izgradnji „društva solidarnosti“ i "civilizacije ljubavi“.

vrednuje kršćansku zauzetost i djelovanje Crkve u području znanosti, ljudskog rada i stvaralaštva koje je doprinijelo razvoju i napretku obrazovanja i školstva, kulture i umjetnosti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

- Učenik objašnjava doprinos Crkve razvoju znanosti i društva.
 - Učenik navodi primjere zalaganja Crkve za socijalnu pravdu.
 - Učenik argumentira razloge stradanja Crkve u vrijeme totalitarnih sustava (nacizam, komunizam) i tijekom rata u Bosni i Hercegovini.
 - Učenik navodi promjene u Crkvi koje su nastale nakon Drugoga vatikanskog koncila.
 - Učenik opisuje kako se zalagati za opće dobro, promicati mir i solidarnost.
 - Učenik kritički promišlja o odnosu političke zajednice i Crkve i načelima društvenoga i političkoga angažmana.
 - Učenik se kritički osvrće na neka djelovanja i misli Crkve u kontekstu čitanja „znakova vremena“.
 - Učenik opisuje
- Učenik izdvaja kršćanske vrednote rada i uspoređuje ih s vrednotama drugih religijskih zajednica.
 - Učenik analizira povezanost solidarnosti i izgradnje društva.
 - Učenik vrednuje doprinose drugih religijskih zajednica i društvenih skupina u bosanskohercegovačkome društvu u izgradnji „društva solidarnosti“ i „civilizacije ljubavi“.
- Učenik proučava djelovanje i doprinos Crkve u području znanosti.
 - Učenik istražuje i objašnjava zauzetost Crkve u području ljudskoga rada i stvaralaštva u 20. st.
 - Učenik analizira doprinos Crkve u razvoju kulture i umjetnosti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u 20. st.
 - Učenik analizira doprinos Crkve u razvoju obrazovanja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u 20.st.

angažman Crkve za dobro čovjeka u suvremenome društvu.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Sadržaji ovog ishoda je povijest Crkve 20.stoljeća.
- Povijesne su teme koje se obrađuju u ovom ishodu: Crkva u vremenu totalitarističkih sustava, Drugi vatikanski koncil, promjene u Crkvi nakon koncila i mjesto Crkve u suvremenom svijetu na prelasku u 21. st.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik prosuđuje koje se promjene događaju u suvremenome svijetu nakon II. svjetskog rata do danas. Učenik na temelju vlastitih iskustava analizira stav današnjega društva prema proročkoj zadaći Crkve.

KLJUČNI SADRŽAJI

- U ovom ishodu naglasak je na položaju, doprinosu i utjecaju drugih religijskih zajednica u bosanskohercegovačkome društvu 20. stoljeća te njihovo zalaganje za bolje društvo u kojem živimo.
- Tema ovog ishoda je aktivna društvena uloga svih religijskih zajednica.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik argumentirano raspravlja o problemskim pitanjima štrajka, rada nedjeljom, neisplate plaće radniku. Učenik uspoređuje stav Katoličke Crkve i ostalih religijskih zajednica prema socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini. Učenik istražuju i navode primjere djelovanje pojedinaca i udruga u izgradnji društva solidarnosti i „civilizacije ljubavi“.

KLJUČNI SADRŽAJI

- Sadržaji su ovoga ishoda: zauzetost i doprinos Crkve na području znanosti, ljudskoga rada i stvaralaštva u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u 20. st.; djelovanje Crkve i njene društvene uloge te pojedinaca koji su doprinijeli napretku obrazovanja, školstva, kulture i umjetnosti 20. stoljeća.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenik istražuje koje je današnje poznate kulturne i znanstvene institucije u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini osnovala Crkva. Učenik istražuje i analizira djelovanje Crkve u Bosni i Hercegovini na području školovanja učenika i studenata (stipendije, zaklade, učenički i studentski domovi...)

Učenje i poučavanje

Zadaća je vjeronauka u školi, u procesima učenja i poučavanja, na poseban način osposobiti učenike, najprije one mlađe školske dobi, opažati svijet i život oko sebe, diviti mu se, propitivati ga i tumačiti u svjetlu vjere. Ista se zadaća, samo s drukčijim i dubljim pristupom, očekuje od vjeronauka i u kasnijim životnim dobima učenika. To je važno zbog toga što takvo učenje i poučavanje od učenika zahtijeva uporabu i kreativnu iskoristivost svih njihovih osjeta i drugih duševnih vlastitosti.

Riječ i pripovijedanje ne samo kao sadržaj, nego i mjesto učenja i poučavanja.

Jedan od temeljnih oblika priopćavanja židovsko-kršćanske tradicije i vjere jest pripovijedanje. Katolički vjeronauk u školi, njegujući takav oblik priopćavanja i posredovanja sadržaja vjere, postaje mjestom komunikacije i zajedništva učenika okupljenih oko tradicije koja se pripovijeda. Ona postaje odgojno i obrazovno uspješnija što su vjeroučitelji sposobniji sebe autentično i svjedočki u cijelosti unijeti u odgojno-obrazovni proces. Govorni oblici poučavanja u tome kontekstu nemjerljiva su mogućnost i povlašteno mjesto postavljanja pitanja o smislu života, postanku i budućnosti čovjeka, ali i njegova odnosa s Bogom. Vjeroučitelji tim načinima poučavanja podržavaju propitujući, kritički i kreativan pristup učenju, učenike drže budnima i zajedno s njima traže i domišljaju odgovore u biblijskoj predaji te svjedočanstvu vjere opće i mjesne Crkve. Pritom učenici nedvojbeno uče da u nekim situacijama pitanja ostaju otvorena, da u potpunosti i cjelovitosti nisu dostupna ljudskom razumu i znanju, nego da pripadaju otajstvima kršćanske vjere.

Umreženo poučavanje i učenje

Katolički vjeronauk i nastavni sadržaji vjeronauka u školi nastoje sustavno, postupno i što cjelovitije iznijeti i zrcaliti sveukupnu vjeru Crkve i njezinu teološku sustavnost, premda to nije moguće iscrpno i u potpunosti učiniti. Upravo stoga, kako zbog same naravi i zadaće vjeronauka kao školskoga predmeta, tako i zbog razvojne dobi i mogućnosti učenika, kriterij cjelovitosti katoličke vjere podrazumijeva istinito, vjerodostojno i sustavno prikazivanje istina kršćanske i katoličke vjere koja se usredotočuje na središnje teme, odnosno na artikuliranje i razvoj središnjih, za katoličku vjeru i vjerski odgoj, važnih doktrinarnih i tematskih sadržaja. Praktično gledajući, vjeronaučni su sadržaji tako strukturirani da u procesima učenja i poučavanja u isto vrijeme zahtijevaju i vjeroučiteljima i učenicima omogućuju kumulativno i sustavno umreženo poučavanje i učenje.

Korelacija

Sve rečeno upućuje na činjenicu da su učenje i poučavanje u Katoličkome vjeronauku procesi

koji se događaju u kritičkoj, kreativnoj i produktivnoj (poduzetnoj) izmjeni odnosa te stalnoga uzajamnog tumačenja kršćanske tradicije s jedne strane i suvremenoga iskustva s druge strane. Korelacija se ovdje ne shvaća samo kao didaktički princip. Vjeronauk u školi, koji kao predmet ozbiljno shvaća korelaciju i kao didaktički princip, pozvan je uvijek iznova propitivati vjerska iskustva suvremenoga čovjeka, odnosno učenika, kao i ona životna iskustva koja korespondiraju s iskustvima vjerskoga karaktera. Preduvjet uspješnomu tumačenju vjerske tradicije i životne stvarnosti jest posredovanje iskustva koje se odnosi na različita područja ljudske stvarnosti. Vjeroučitelj je tako pozvan uvijek iznova reflektirati sustav poučavanja vjerskoga sadržaja u odnosu prema različitim znanstvenim i stručnim, ali i osobnim interesima i razvojnim sposobnostima učenika.

Korespondenciji sa živom zajednicom vjernika

Učenici u vjeronauku postaju osposobljeni tumačiti religiju i vjeru kao središnje područje ljudske stvarnosti i djelovanja te upoznaju i uče razumjeti sadržaje vjere i njihovu moć za oblikovanje vlastitoga života. Pritom priopćavanje poklada kršćanske vjere, koje je u sebi višedimenzionalno, ne smjera apstraktnom poučavanju, nego se mnogo više ostvaruje u procesima izgrađivanja povjerenja prema različitim oblicima izražavanja vjere, uključujući pritom i žive primjere kršćanske vjere. U tome smislu treba naznačiti da se odgoj i obrazovanje za religioznu i vjersku stvarnost u vjeronauku u školi događa u korespondenciji s konkretnom iskustvenom zajednicom vjere Katoličke Crkve. Teološki gledano, vjera i Crkva stvarnosti su koje se ne mogu odvojiti jedna od druge. Upravo je takav odnos vjeronauka u školi s konkretnom zajednicom vjernika već naznačen u konfesionalnome obilježju vjeronauka.

Poučavanje i učenje stavova i uvjerenja

Poučavati učenike za stavove i uvjerenja moguće je samo djelomično. Naime, stavovi i uvjerenja ne stječu se samo unutar vjeronaučne nastave, nego su dijelom predmet djelovanja obitelji i slobodnoga vremena učenika. Bitni doprinos pri oblikovanju stavova i uvjerenja ima i život u školi u okviru školske kulture koja daje i otvara prostore za ponude onoga što bismo mogli nazvati školskim pastoralom. U kontekstu poučavanja i učenja, a u smislu stavova i uvjerenja, treba naglasiti sljedeće: stavovi i uvjerenja nemaju samo praktičnu ili odgojnu, odnosno afektivnu, nego i kognitivnu dimenziju. Oni su, naime, uvijek povezani s kompetencijama na području stečenih iskustava i intelektualne spoznaje istinitosti, dobrote i ljepote nekog čina i predmeta promatranja i spoznavanja. Stavovi iziskuju nakanu, kao i slobodno i odgovorno odlučivanje, što ima posebno značenje i vrijednost na području stjecanja stavova i uvjerenja. Uvjerenja i stavove treba, stoga, njegovati, uvježbavati te promišljati.

Personalna komunikacija unutar procesa učenja i poučavanja.

Personalna i interpersonalna komunikacija od središnje je važnosti za Katolički vjeronauk jer se njegovo konfesionalno obilježje ne pokazuje samo u vjeronaučnim sadržajima, nego je

određeno osobama koje poučavaju, onima koji uče i onima koje se poučava. Stoga se vjeronauk i promatra kao dinamičan komunikacijski, suradnički i stvaralački susret osoba, ali i susret učenika i vjeroučitelja s otajstvom Božje riječi i Božje milosti. U susretu s vjeroučiteljem kao »svjedokom vjere« događa se mogućnost izgradnje sposobnosti učenika za kritičko i kreativno mišljenje, vjersku prosudbu, osobni rast i izgradnju. Personalna komunikacija pridonosi također tome da se suočavanje katoličke vjere i njezinih sadržaja s vjerom drugih konfesija i religija ne događa u perspektivi distanciranoga promatrača, nego u perspektivi aktivnoga sudionika. Takva interakcija omogućava učeniku oblikovanje vlastitih stavova, kritičko promišljanje i sudioništvo u dijalogu.

Interreligijsko i interkulturalno poučavanje i učenje.

U sadržaje i ciljeve Katoličkoga vjeronauka u školi ubrajaju se i osnovne spoznaje o drugim religijama, posebno židovstvu i islamu te poznavanje njihove religijske prakse. Interreligijsko učenje u tom smislu ima drukčija područja i očekivanja i od učenika i od vjeroučitelja. Pritom ne smije zaboraviti niti susret učenika s drukčijim svjetonazorima i filozofijskim te drugim kulturnim obilježjima svijeta u kojemu oni žive. Temeljna teza takvoga interkulturalnog poučavanja i učenja jest odsutnost bilo kakvog obilježja arogancije prema drukčijemu i drugomu, što je preduvjet razvijanju kritički promišljenoga i otvorenoga dijaloga i tolerancije učenika u odnosu na ljude i svijet u kojemu žive.

Za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (učenici s teškoćama i daroviti učenici) učitelji planiraju kurikulum usmjeren na učenika. Osobitosti/teškoće učenika zahtijevaju njima sukladne individualizirane/diferencirane postupke, ciljeve učenja, razinu usvojenosti odgojno-obrazovnog ishoda, opseg i dubinu sadržaja učenja, strategije i aktivnosti poučavanja kojima se žele ostvariti postavljeni ciljevi te načini vrednovanja i ocjenjivanja ostvarenih postignuća.

Vrednovanje i ocjenjivanje u predmetnom kurikulumu

Znanje – usvajanje, interpretiranje, razumijevanje i argumentiranje temeljnih činjenica, pojmova, događaja i tekstova na razini zadanih domena i definiranih odgojno-obrazovnih ishoda učenja koji odražavaju njihovu složenost na spoznajnom, doživljajnom i djelatnom planu.

Stvaralačko izražavanje – stavljajući naglasak na učenikovo stvaralaštvo koje zahtijeva zalaganje i druge njegove sposobnosti i mogućnosti da usvojene spoznaje, znanja, stavove i vrijednosti poveže s vlastitim iskustvom, učeniku se omogućava da u procese učenja i iskazivanja naučenoga kreativno uključi različite stvaralačke aktivnosti (usmeno, pismeno, likovno, glazbeno, digitalno, scensko...). Na taj se način uvažavaju, podržavaju i razvijaju različite individualne i socijalne sposobnosti svakoga pojedinog učenika i ujedno potiče interdisciplinarnost i korelacija s drugim nastavnim predmetima, osobito s Glazbenom i Likovnom kulturom, Hrvatskim jezikom, Povijesti, Biologijom i drugo. Stvaralačko izražavanje, uz navedeno, podrazumijeva istraživački rad koji omogućuje učeniku da primjerice istražuje i upoznaje Katoličku Crkvu kao »zajednicu spomena« koja ima svoju povijest i identitet, da istražuje i kritički reflektira njezino historijsko postojanje i osobito razvoj Kristove Crkve u različitom vremenskom i prostornom kontekstu. Jednako tako, da bi se istinski moglo upoznati i razumjeti Crkvu u njezinome današnjem obliku, poslanju i djelovanju, da bi se o tome mogla donijeti argumentirana prosudba, potrebno je primjereno znanje o kontinuitetu, složenosti i relativnosti povijesno-crkvenoga razvoja, ali i povijesti općenito. Takvo anamnetsko učenje (učenje sjećanja) otvara vjeronauku u školi mogućnosti novih, sveobuhvatnih oblika učenja koji dopuštaju aktivno i interaktivno djelovanje, ali istodobno i vrednovanje. Stoga je potrebno primjenom suvremenih metoda i instrumentarija istraživati i vrednovati biblijske izvore i tekstove, crkvene dokumente, povijesne događaje, teološke i druge izvore. Riječ je ponajprije o narativnim metodama, potom o radu na izvornim dokumentima, učenju izvan učionice (terenska nastava), istraživačkom radu (*oral history* i drugo), međupredmetnoj korelaciji s nastavom povijesti i drugim predmetima, stvaranju dokumentarnih priča i drugo. Konačno, ti pristupi i postupci zahtijevaju primjereno učeničko zalaganje te posjedovanje i pravilnu uporabu mentalnih procesa visoke razine, osobito logičkih sposobnosti rješavanja problema i stvaralaštva. Stoga, premda takvo istraživanje i vrednovanje zahtijeva primarno kognitivnu inteligenciju i sposobnosti učenika, ona je uvijek povezana s njihovim interesom i zalaganjem, odnosno s njihovom emocionalnom i operativnom inteligencijom, te ih osposobljava za samostalan i skupni rad, kritičko i kreativno promišljanje te vrednovanje usvojenih sadržaja.

Kultura međusobnoga komuniciranja – Katolički vjeronauk ovom obliku vrednovanja pridaje posebno mjesto i važnost jer njime, trajno povezujući odgojne i obrazovne ciljeve i ishode

učenja, osnažuje odgojnu dimenziju učenja i izražavanja učenika. Stoga praćenje i vrednovanje odgojnih razina ishoda i postignuća učenja, osobito kad se radi o vjeri i stavovima, vjerskim i drugim uvjerenjima učenika, ni načelno ni odgojno nije moguće izostaviti niti zanemariti. Budući da odgojna razina na poseban način obuhvaća afektivno i s njom povezano djelatno područje ljudskoga života i potrebu izgradnje stavova i vrijednosti u cjelini školskoga kurikuluma, moguće je odgojne ishode i postignuća vezati uz učeničku spoznaju, znanje i izražavanje o stavovima i vrijednostima, ponašanju i djelovanju, i tako ih vrednovati. Oni dijelom ulaze u područje interpersonalne i socijalne komunikacije u školi te aktivnih učeničkih odnosa u procesima učenja i poučavanja, a neki pripadaju području generičkih kompetencija koji se dijelom mogu integrirati u specifične odgojne ishode Katoličkoga vjeronauka i promatrati u ozračju kulture međusobnoga komuniciranja. Oni se mogu vrednovati kao integralni dio učeničkih postignuća, i time kao integralni dio završne kvantitativne ocjene, što ne umanjuje potrebu izdvajanja i kvalitativne procjenu generičkih kompetencija učenika u pojedinim godištim i ciklusima.

Vrednovanje za učenje i kao učenje – odnosi se na oblike formativnoga vrednovanja koji teže učeničkoj većoj aktivnosti, motiviranosti, samostalnosti i kreativnosti. Ta razina vrednovanja usmjerena je na razvijanje učenikove refleksije i razumijevanja usvojenih znanja, poticanje na samoinicijativu i nove aktivnosti koje će dolaziti od samih učenika.

Vrednovanje naučenoga – ostvaruje se nakon određene tematske cjeline ili obrazovnoga razdoblja radi procjene razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda kod učenika nakon procesa poučavanja i učenja. Ono se ostvaruje kako bi se provjerila ostvarenost planiranih odgojno-obrazovnih očekivanja i ishoda, osobito primjena znanja na nove životne situacije. Taj se oblik vrednovanja primjenjuje za redovito izvještavanje o postignutim rezultatima (učenik, roditelj), a iskazuje se valjanim, objektivnim i pouzdanim ocjenjivanjem.

U praćenju učenikovih postignuća odgojno-obrazovnih ishoda učenja rabe se različite vrste vrednovanja i primjenjuju raznovrsni metodički instrumentariji koji će omogućiti vjeroučitelju u prikupljanju valjanih, kvalitetnih i pouzdanih dokaza o postignuću učenika. Pri tome se koriste različitim metodama (izravna pitanja, dnevnik učenja, učeničke mape, kratke pisane provjere, esej...).

Vrednovanje u nastavnome predmetu Katolički vjeronauk nema za cilj samo postignuće brojčanih ocjena, nego je ono ponajprije usmjeravanje i motiviranje učenika za procese razumijevanja, reflektiranja, kritičkoga i kreativnoga promišljanja te samovrednovanja.

